

Parolan lukion opetussuunnitelma

01.08.2005 (1.8.2010), (22.5.2014) ja (1.8.2014)

Sisältö

Sivu

1	OPETUSSUUNNITELMA	4
1.1	Opetussuunnitelman laatiminen	4
1.2	Opetussuunnitelman sisältö	4
2	LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	6
2.1	Lukiokoulutuksen tehtävä	6
2.2	Arvoperusta	6
3	OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	7
3.1	Oppimiskäsitys	7
3.2	Opiskeluympäristö ja -menetelmät	7
3.3	Toimintakulttuuri	7
3.4	Opintojen rakenne	8
4	OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	9
4.1	Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	9
4.2	Ohjauksen järjestäminen	9
4.2.1	Ohjauksen sisällöt ja työnjako	10
4.2.2	Ohjauksen toteutus	11
4.2.3	Opinto-ohjausta koskeva yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa	12
4.3	Opiskelijahuolto	12
4.3.1	Kouluterveydenhuolto osana opiskelijahuoltoa	13
4.3.2	Koulupsykologi osana opiskelijahuoltoa	13
4.3.3	Turvallisuuden edistäminen	13
4.4	Opiskelun erityinen tuki	14
4.5	Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus	15
5	OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	16
5.1	Opetuksen yleiset tavoitteet	16
5.2	Aihekokonaisuudet	16
5.3	Äidinkieli ja kirjallisuus	22
5.4	Toinen kotimainen kieli - ruotsi	26
5.5	Vieraat kielet	30
5.6	Matematiikka	48
5.7	Biologia	64
5.8	Maantiede	68
5.9	Fysiikka	71
5.10	Kemia	77
5.11	Uskonto	81
5.11.1	Evankelis-luterilainen uskonto	82
5.11.2	Ortodoksinen uskonto	86

5.11.3	Muut uskonnot	88
5.12	Elämänkatsomustieto	89
5.13	Filosofia	94
5.14	Historia	99
5.15	Yhteiskuntaoppi	113
5.16	Psykologia	120
5.17	Musiikki	127
5.18	Kuvataide	130
5.19	Liikunta	135
5.20	Terveystieto	141
5.21	Opinto-ohjaus	145
5.22	Tietotekniikka	147
5.23	Kotitalous	148
5.24	Käsityöt	149
6	OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI	151
6.1	Arvioinnin tavoitteet	151
6.2	Kurssisuorituksen arviointi	151
6.3	Oppiaineen oppimäärän arviointi	154
6.4	Lukion oppimäärän suoritus	155
6.5	Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	156
LIITE 1	Kielten opiskelun mahdollisuuksia kuvaava kaavio	
LIITE 2	Kielitaidon tasojen kuvausasteikko	
LIITE 3	Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (955/2002)	
LIITE 4	Opetushallituksen suositus lukiokoulutuksessa opiskelevien maahanmuuttajien äidinkielen opetuksen perusteiksi	
LIITE 5	Parolan lukion tuntijako	
LIITE 6	Parolan lukion tietostrategia	
LIITE 7	Toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen	
LIITE 8	Kieliohjelma	

1 OPETUSSUUNNITELMA

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

- Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat lukiolaki ja -asetus
- valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja lukiokoulutuksen tuntijaosta
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- lukioasetuksen 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Opetussuunnitelma laaditaan tähän asiakirjaan sisältyvien lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Opetussuunnitelman pohjalta lukio laatii lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuosittaisen suunnitelman pohjalta.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon lukion toimintaympäristö, paikalliset arvovalinnat ja osaamisvahvuudet sekä erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, kieliolosuhteet, historia sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelman kunta- tai lukiokohtaisena. Siinä voi olla alueellisia sekä kunta- ja lukiokohtaisia osia.

Opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava erityinen tuki. Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten opetussuunnitelma laaditaan perusteiden pohjalta. Lukion opetussuunnitelma laaditaan sidosryhmäyhteistyössä. Tällä pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee pyrkiä ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikutteisuutta sekä lukion sisällä että suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

Kaikilla kouluyhteisön jäsenillä ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Lukion opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- toimintakulttuurin pääpiirteet, opiskelu ympäristö ja työtavat

- ohjaustyön suunnitelma
- eheyttäminen ja aihekokonaisuudet
- tuntijako
- kieliohjelma
- tavoitteet ja keskeiset sisällöt oppiaineittain ja kursseittain
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- tietostrategia
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa
- yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa
- erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- opiskelijahuolto
- opiskelijan oppimisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi

Opetussuunnitelman sisältää kaikkien kurssien kuvaukset. Myös soveltavien kurssien ja lukiodiplomien tavoitteet ja sisällöt määritellään opetussuunnitelmassa.

2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukio-opetuksen arvopohja ja tehtävä

Parolan lukion arvomaailman perustana ovat kansalaisen perusoikeudet ja yleismaailmalliset ihmisoikeudet sekä sivistyksen ja luonnon vaaliminen. Lukiomme keskeinen tavoite on antaa nuorille jatko-opintojen edellyttämät valmiudet sekä tukea ja kannustaa heitä lukion jälkeisiin opintoihin. Pidämme tärkeänä, että jokainen opiskelija osaa arvostaa jatkuvaa itsensä kehittämistä ja elinikäistä oppimista. Samalla korostamme laaja-alaisen yleissivistyksen merkitystä.

Tarjoamme opiskelijoille jo lukioaikana mahdollisuuksia kansainvälisten yhteyksien luomiseen ja kokemusten vaihtamiseen. Tässä työssä arvoperustana on suomalainen sivistyshistoria osana pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuriperintöä. Parolan lukiossa opiskelija oppii ymmärtämään erilaisia kulttuureja ja omaksuu kansainväliseen yhteistyöhön liittyvää tietotaitoa. Pidämme tärkeänä, että opiskelija voi muodostaa käsityksensä maailmasta ja sen kulttuurien moninaisuudesta pohjautuen suvaitsevaisuuteen ja vahvaan globaalietiikkaan. Koulun opetus tähtää lukiolaisen kriittisen yhteiskunnallisen ajattelun kehittämiseen. Korostamme kaikessa oppimisessa aktiivisen kansalaisuuden näkökulmaa.

2.2 Arvojen toteutuminen koulutyössä

Koulun oppimisen arkeen kuuluvat monipuoliset oppimisen muodot ja erilaiset oppimisympäristöt. Koulutyöhön voi kuulua normaalin luokkaopiskelun lisäksi projektityötä ja työskentelyä teemapäivinä. Lukiomme opetus, opettajat ja muu toiminta pyrkivät yhteistyössä yliopistojen ja paikallisten oppilaitosten kanssa. Opiskelijan on mahdollista valita myös Jyväskylän yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston kursseja opinto-ohjelmaansa. Opiskelu Parolan lukiossa on oppijakeskeistä. Opiskelijoita rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä ja heitä kuunnellaan koulua kehitettäessä. Opettajan, muun henkilökunnan ja opiskelijan välinen kunnioitus on kaiken koulutoiminnan pohja.

Painotamme ajankohtaisen oppimateriaalin ja median tuottaman aineiston kriittistä käyttöä kaikessa opiskelussa. Lukiomme tähtää opetuksen jatkuvaan kehittämiseen, korkeaan tasoon ja oppimisen laadukkuuteen. Pyrimme toimimaan kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Arvostamme terveitä elämäntapoja.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimiskäsitys

Parolan lukiossa oppiminen nähdään prosessina, jossa opiskelija on aktiivinen toimija. Opiskelija työskentelee vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien ja ympäristön kanssa. Opiskelija omaksuu uutta tietoa aiempien tietorakenteidensa pohjalta. Opiskelijaa ohjataan vastuuseen omasta oppimisestaan. Opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja kehitetään monipuolisesti eri oppiaineissa. Opiskelijan yksilölliset ohjaustarpeet huomioidaan mahdollisuuksien mukaan opetuksessa. Oppimistilanteessa kiinnitetään huomiota tiedon tulevaan käyttöön. Näin helpotetaan opitun tiedon tai taidon käyttämistä monenlaisissa tilanteissa

3.2 Opiskeluympäristö ja -menetelmät

Parolan lukio tarjoaa opiskelijoilleen turvallisen ja monipuolisen oppimisympäristön, joka mahdollistaa yksilöllisen opintojen suunnittelun ja toteuttamisen. Opetusmenetelmät tukevat opiskelijan opiskelutaitoja ja itsearvioinnin kehittymistä. Opiskeltava aine on lähtökohtana sille, millaisia opetus- ja opiskelumenetelmiä käytetään. Parolan lukiossa pyritään hyödyntämään tieto- ja viestintäteknikkaa sekä kirjastojen tarjoamia palveluja.

Opetus ja oppiminen tapahtuu esim. luokassa, tietoverkoissa, museoissa, yrityksissä ja erilaisissa kulttuuritapahtumissa. Parolan lukion yhteistyö kansainvälisten koulujen kanssa mahdollistaa monikulttuurisen oppimisympäristön opiskelijoille. Parolan lukio on mukana toiseen asteen yhteistyössä. Koulu tarjoaa yhteistoiminta-aikana kurseja muiden oppilaitosten opiskelijoille. Parolan lukio tekee yhteistyötä esim. Jyväskylän yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston, Helsingin yliopiston ja Hämeen ammatti-instituutin kanssa. Parolan lukion oppilaille on mahdollisuus suorittaa yliopisto-opintoja lukion aikana.

Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa kurseja itsenäisesti. Osa kursseista voidaan suorittaa joko kokonaan tai osittain verkossa. Tietyillä kursseilla on mahdollista antaa englanninkielistä opetusta opetussuunnitelman mukaisesti.

3.3 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Toimintokulttuuriin kuuluvat kaikki lukion viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintokulttuuri tulee esiin yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla.

Parolan lukion toimintakulttuuri kiteytyy koulun arvoissa ja toiminta-ajatuksessa. Lukiossa tavoitteena on opetussuunnitelmaan nojautuen toimintakulttuuri, joka korostaa koko yhteisön jäsenten vastuuta, on avoin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle yhteiskunnan kanssa sekä maailmassa tapahtuville muutoksille. Parolan lukion toimintakulttuurissa korostetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti koko yhteisön vastuuta.

Koulu on avoin yhteisö, jossa tehdään yhteistyötä yhteiskunnan eri osa-alueiden kanssa. Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua työyhteisönsä kehittämiseen muun muassa oppilaskunta- ja tutortoiminnan kautta. Tavoitteena on, että lukion kaikki käytännöt rakennetaan

johdonmukaisesti tukemaan kasvatus- ja opetustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tavoitellun ja toteutuneen toimintakulttuurin yhtäpitävyyden arviointi on perusedellytys lukion jatkuvalle kehittämiselle.

3.4 Opintojen rakenne

Lukio-opinnot muodostuvat valtioneuvoston antaman asetuksen mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, oppiaineen pakollisiin kursseihin liittyviä kursseja, joita opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Oppiaineiden pakollisten ja valtakunnallisesti määriteltyjen syventävien kurssien keskeiset tavoitteet ja sisällöt on määritelty luvussa 5.

Valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (955/2002) määrätyn syventävien kurssien vähimmäismäärän lisäksi lukiossa voi olla koulukohtaisia, lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviä syventäviä kursseja. Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista, menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua myös taito- ja taideaineissa suoritettaviin lukiodiplomeihin kuuluvat kurssit. Lukiodiplomit suoritetaan Opetushallituksen ohjeiden mukaan.

3.5. Toiminnan arviointi ja kehittäminen

Parolan lukion toimintaa arvioidaan säännöllisesti sekä koulutuksenjärjestäjän että oppilaitoksen itsearviointina. Opiskelijapalautteet kerätään kurssien jälkeen ja vähintään kerran vuodessa kerätään opiskelijapalaute oppilaitoksen yleisestä toiminnasta. Välitöntä arviointia toteutetaan yhteistyöllä opiskelijakunnan hallituksen kanssa.

Saatua palautetta käytetään oppilaitoksen toiminnan suunnittelussa, muodostaen niistä kehittämisuudistamis- tai muutostavoitteita.

Parolan lukio osallistuu tarvittaessa valtakunnallisiin arviointihankkeisiin.

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Parolan lukio pyrkii yhteisymmärrykseen ja yhteistyöhön kodin kanssa tukemalla kotia sen kasvatustehtävässä. Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö järjestetään niin, että tuetaan opiskelua sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Lähtökohtana yhteistyössä on aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden huomioonottaminen. Opiskelijan täytettyä 18 vuotta yhteydenpito hoidetaan pääsääntöisesti nuoren kautta, kunnioittaen hänen itsemääräämisoikeuttaan.

Yhteistyötä toteutetaan järjestämällä vanhempainiltoja sekä tarvittaessa keskustelutilaisuuksia ja lähettämällä tiedotteita koteihin. Ryhmänohjaaja on ensisijaisesti vastuussa yhteydenpidosta koteihin. Koulun taholta otetaan yhteyttä kotiin, jos opiskelijan opinnot eivät jostain syystä etene normaalisti, hänellä on paljon poissaoloja tai muita koulussa ilmeneviä ongelmia. Ongelmatilanteissa keskustellaan huoltajan, nuoren, ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajan sekä muiden tukitoimia edustavien henkilöiden kanssa. Mahdolliset jatkotoimenpiteet määräytyvät aina asian ja tilanteen luonteesta.

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä pyritään ylläpitämään myös Koti ja koulu -yhdistyksen avulla. Koti ja koulu -yhdistyksen tehtävänä on toimia yhdyssiteenä koulun ja kodin välillä sekä aktivoida koteja yhteistyöhön koulun kanssa.

Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin liittyvistä ajankohtaisista asioista tiedotetaan myös jokaiselle opiskelijalla jaettavassa opinto-oppaassa sekä koulun internet-sivuilla. Lisäksi joka syksy jaetaan tiedote koulun lukuvuodesta, yhteystiedoista jne.

4.2 Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Ohjauksen tavoitteena on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ja opiskelijoiden hyvinvointia sekä ehkäistä syrjäytymistä.

Lukion ohjaustoimintaan osallistuvat kaikki koulun opettaja- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvat. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelmansa ja seuraamaan sen toteutusta. Opiskelija saa opinto-ohjausta opiskelun tueksi ja valintojen tekemiseksi siten, että hän pystyy suunnittelemaan lukio-opintojensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti.

Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta tiedotetaan perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille. Lukio-opintonsa aloittavat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä lukio-opiskelun ohjeisiin ja menettelytapoihin.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä kotien kanssa. Opiskelijoiden opinto-ohjelmat tarkistetaan säännöllisesti sekä seurataan heidän opintojensa etenemistä.

4.2.1. Ohjauksen sisällöt ja työnjako

Rehtori

Rehtori luo ohjaukselle toimintaedellytykset niin, että erilaisten ohjausmenetelmien ja työnjakojen toteuttaminen on mahdollista. Rehtori tukee toiminnallaan opinto-ohjaajan ja opettajien keskinäistä yhteistyötä ja ohjaustoiminnan suunnittelua. Rehtori vastaa siitä, että säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista, tiedotetaan opiskelijoille ja huoltajille.

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Suunnittelutyötä opinto-ohjaaja tekee yhteistyössä rehtorin ja ryhmäohjaajien kanssa. Opinto-ohjaaja antaa luokkamuotoisen ohjauksen lisäksi henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta.

Opinto-ohjaajan vastuulla ovat opiskelijoiden jatkokoulutussuunnitelmiin ja uranvalintaan liittyvät ohjaukselliset kysymykset. Opinto-ohjaaja seuraa ja ohjaa opiskelijoiden opintosuunnitelmien muutoksia, yo-tutkinnon hajauttamista sekä opintojen keskeyttämistä ja opiskelupaikan vaihtamista. Opinto-ohjaajalle kuuluu myös tiedotustehtäviä ja yhteydenpitoa elinkeinoelämään sekä muihin oppilaitoksiin.

Ryhmäohjaaja

Ryhmäohjaus on osa lukion ohjaustoimintaa. Jokainen lukion opiskelija kuuluu ohjausryhmään, jolla on oma ryhmäohjaaja. Ro-tuokiot/tunnit järjestetään säännöllisesti ja niihin osallistuminen on pakollista. Ryhmäohjaajan tehtävänä on pyrkiä luomaan myönteinen kasvatus- ja työskentelyilmapiiri sekä yhteishenki ryhmäänsä ja liittämään ryhmänsä kiinteästi koulu yhteisöön. Lukio-opintojen alkuvaiheessa ryhmien ohjauksessa pääpaino on ryhmäytymisessä; opiskelijat oppivat tuntemaan oman ryhmänsä jäsenet ja ryhmäohjaajien sekä koulun käytänteet.

Ryhmäohjaaja huolehtii koulun yhteisten asioiden tiedottamisesta ryhmälleen. Hän seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä, poissaoloja ja opintomenestyksessä tapahtuvia muutoksia. Ryhmäohjaajien velvollisuutena on tiedottaa havainnostaan opiskelijahuoltohenkilöstölle. Ryhmäohjaaja vastaa yhteydenpidosta oman ryhmänsä opiskelijoiden huoltajiin.

Aineenopettaja

Aineenopettajan tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa aineen opiskelussa ja oppiaineeseen liittyvissä kysymyksissä koko lukio-opintojen ajan. Aineenopettaja antaa tietoa oman aineensa jatko-opiskelumahdollisuuksista sekä mahdollisista työtehtävistä ja ammasteista, jotka aineen

opiskeluun liittyvät. Aineenopettaja valottaa työelämän vaatimuksia ja mahdollisuuksia oman aineensa näkökulmasta.

Tavoitteena on puuttua ajoissa opiskelijoiden lisääntyneisiin poissaoloihin, käyttäytymisessä tai opintomenestyksessä tapahtuneisiin muutoksiin sekä opiskeluvaikeuksiin. Aineenopettaja tiedottaa havainnoistaan ryhmänohjaajalle ja/tai opiskelijahuoltohenkilöstölle

Ohjauksen eri osapuolten yksityiskohtainen työnjako on opetussuunnitelman liitteenä.

4.2.2 Ohjauksen toteutus

Ohjausta toteutetaan kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ohjauksena, pienryhmäohjauksena ja ryhmänohjaustuokioina. Ohjauksen tueksi voidaan järjestää tutortoimintaa.

Ohjaus ennen lukio-opintoja

Perusopetuksen ohjaushenkilöstön kanssa tehdään yhteistyötä. Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta tiedotetaan perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen sekä opinto-ohjaajille. Tiedottamisesta vastaavat rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaaja ja aineenopettajat.

Ohjaus lukio-opintojen alussa

Lukio-opintojen alkuvaiheessa ryhmäytyminen ja yhteisöllisyyden kehittäminen ovat ohjauksen tavoitteita. Opiskelijoita perehdytetään lukion toimintatapoihin. Perehdyttäminen on lähinnä ryhmänohjaajan, mutta myös opinto-ohjaajan sekä aineenopettajien vastuulla. Aineenopettajat ja opinto-ohjaaja auttavat opiskelijoita omaksumaan lukio-opinnoissa tarvittavia opiskelumenetelmiä ja -taitoja.

Ohjaus lukio-opintojen aikana

Opiskelijoiden opintojen etenemistä seurataan, kurssikertymiä tarkistetaan säännöllisesti ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan yhteistyönä. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen opintosuunnitelman lukio-opintojen ajaksi. Suunnittelussa otetaan huomioon lukion kurssitarjonta, muualla suoritettavat kurssit sekä ylioppilaskirjoitusten mahdollinen hajauttaminen. Tämän suunnitelman laatimista ja päivittämistä ohjaa opinto-ohjaaja. Opiskelijoita kannustetaan ja ohjataan pohtimaan koulutusvalintaa ja urasuunnitelmaa.

Ohjaus lukio-opintojen päättövaiheessa

Opintojen päättövaiheessa ohjauksen painopiste on ylioppilastutkintoon valmistautumisessa ja jatkosuunnitelmiin liittyvässä päätöksenteossa. Ylioppilastutkintoon valmistautumista ovat vastuussa opinto-ohjaaja ja aineenopettajat. Opiskelijat perehtyvät jatko-opintojen valintamenettelyihin opinto-ohjaajan avustuksella.

4.2.3. Opinto-ohjausta koskeva yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa

Parolan lukion keskeisimmät yhteistyökumppanit ovat Parolan yhteiskoulu, muut lähialueen yläkoulut ja lukiot, Hämeen ammatti-instituutin Lepaan yksikkö sekä Hämeen ammattikorkeakoulu.

Hämeen ammatti-instituutissa ja Parolan lukiossa voi suorittaa sekä lukion/ylioppilastutkinnon että matkailualan perustutkinnon. Lukio-opintojen aikana opiskelijoille järjestetään tilaisuuksia tutustua toisen asteen oppilaitoksiin, ammattikorkeakouluihin, yliopistoihin sekä korkeakouluihin ja niiden tarjoamiin opintoihin.

Työelämään ja eri aloihin ja ammatteihin tutustumista pyritään lisäämään. Opinto-ohjaaja tiedottaa opiskelijoita työvoimatoimiston palveluista ja ammatinvalinnanohjauksesta.

4.3 OPISKELUHUOLTO

Parolan lukion opiskeluhuollon tavoitteena on opiskelijoiden oppimisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen. Opiskeluhoitoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoitona. Opiskeluhoollon tavoitteet ja järjestäminen toteutetaan normin 1287/2013 mukaisesti.

Parolan lukion opiskeluhoitoa toteutetaan koulutuksen järjestäjän hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoito, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Parolan lukion opiskeluhoito toteutetaan monialaisessa yhteistyössä. Opiskeluhoito on kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

4.3.1 Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Oppilas- ja opiskeluhoitolaisten keskeisenä periaatteena on muuttaa toiminnan painopistettä korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään ja lisätä opiskelijan ja huoltajan osallisuutta. Lailla halutaan myös parantaa psykologi- ja kuraattoripalveluiden saatavuutta.

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Opiskeluhoolto on osa Parolan lukion toimintakulttuuria ja käytännön toimenpiteitä, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto seuraa ja edistää opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskelijahuollon lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Toteuttamisessa otetaan huomioon sekä aikuistuvan nuoren itsenäisyyden tukeminen että huoltajien osallistuminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyö myös kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuolto, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhoolto. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhooltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Opiskeluhooltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opetuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano. Kaikki opiskeluhooltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kun käsiteltävä asia edellyttää.

a) Opiskeluhoollon ohjausryhmä

- Toisen asteen koulutuksen monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä asetetaan yhdessä seudullisena yhteistyönä Hämeenlinnan kaupungin kanssa
- Parolan lukio noudattaa opiskeluhoollon koulutuksen järjestäjän asettaman ohjausryhmän määritteleviä suuntaviivoja
- Ohjausryhmän tehtävänä on vastata oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista

b) Parolan lukion opiskeluhooltoryhmä

- Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja
- Tehtävänä on vastata opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista
- Keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyys, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen
- Opiskeluhooltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita
- Ryhmän kokoonpanosta, tehtävistä ja toimintatavoista päättää koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhoollon palveluita tuottavat tahot

c) Asiantuntijaryhmä

- Kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi
- Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu
- Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen
- Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön

– Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella

4.3.2 Opiskeluhooltosuunnitelmat

Paikallisella tasolla opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa:

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoolltoa koskeva osuus
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskelijahuollosta sekä
- oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma

a) Lukiokoulutus Hattulan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa

Toisen asteen koulutuksella tarkoitetaan perusopetukseen pohjautuvaa koulutusta. Toisella asteella koulutus jaetaan yleissivistävään lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Toisen asteen koulutus on vapaaehtoista ja tutkintotavoitteista. Hattulan kunnan lukiokoulutuksen järjestäjä on Koulutuskuntayhtymä Tavastia. Parolan lukion opiskelijoista noin 15–20 prosentilla kotikunta on muu kuin Hattula.

Lukion tehtävänä ja tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Koulutuksen pitää tukea opiskelijoiden edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen elämänsä aikana.

Opetus Parolan lukiossa nojaa valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan, tuntijakoon sekä opetussuunnitelman koulukohtaiseen osioon. Näiden pohjalta rakentuu hyvä oppiminen Parolan lukiossa. Lukiokoulutuksen hyväksytysti suorittanut opiskelija saa lukion päättötodistuksen. Ylioppilastutkinnon suorittaminen edellyttää vähintään neljän pakollisen kokeen hyväksytyä suorittamista. Ylioppilastutkintotodistusta ei voi saada ilman toisen asteen tutkintotodistusta. Tämä korostaa opintojen loppuun saattamisen tärkeyttä ja merkitystä.

Parolan lukion antama opetus, toimintakulttuuri sekä ohjaus- ja tukipalvelut luovat pohjan hyvälle oppimiselle. Päämääränä on osallistuva, kehittyvä ja tulevaisuuteen tähtäävä aktiivinen lukiolainen. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, rakentaa itselleen sopivan henkilökohtaisen opinto- ohjelman

osallistuen aktiivisesti koulu yhteisön toimintaan vuorovaikutuksessa sekä opettajien että muiden opiskelijoiden kanssa. Lukio-opiskelun luonteeseen ja erityispiirteisiin liittyy keskeisesti opiskelijan itsenäinen työskentely oppituntien sekä kouluajan ulkopuolella oppimisen varmistamiseksi.

Yhteisöllisyys ja välitön vuorovaikutus ovat tärkeitä lukion tavoitteiden toteutumisen kannalta. Tähän lukion perinteiset tapahtumat ja joustava toimintakulttuuri antavat hyvän ja konkreettisen mallin.

Ohjaus- ja tukipalvelut auttavat syrjäytymisen ehkäisyssä. Opintonsa keskeyttävä lukiolainen ohjataan muuhun koulutukseen tai etsivän nuorisotyön palveluihin. Erityistä tukea annetaan resurssien puitteissa erityisen tuen suunnitelman pohjalta. Opiskelijahyvinvointia koordinoi opiskelijahuoltoryhmä.

Parolan lukion tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat Parolan yhteiskoulu, muut toisen asteen oppilaitokset sekä jatko-opintojen kannalta keskeiset korkea-asteen oppilaitokset sekä Hattulan kunnan sisäiset verkostot ja muut paikalliset toimijat.

b) Parolan lukion opiskeluhoitosuunnitelma

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Oppilaitoksen opiskelijakuntaa kuullaan ennen suunnitelman vahvistamista. Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

4.3.3 Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoollon kokonaistarvetta arvioitaessa on käytetty hyväksi kouluterveyskyselyn tuloksia ja opiskeluhoollon toimivan henkilökunnan kokemusta. Syksystä 2014 käytettävissä on myös

nuorten hyvinvointitilastoa, joka tuo esille nuorten käyttämien palveluiden määrää ja huolen astetta eri toimipisteissä.

Hattulan kunnassa on käytettävissä seuraavia opiskeluhuoltopalveluja: psykologi, koulukuraattori ja opiskeluterveydenhuolto (terveydenhoitaja ja lääkäri).

Psykologi

Parolan lukiolla on käytettävissään yksi opiskeluhuollon psykologi. Psykologin työn tavoitteena on henkisen hyvinvoinnin tukeminen kouluyhteisössä.

Koulukuraattori

Koulukuraattorityön tavoitteena on opiskelijoiden psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukeminen, ongelmien ennaltaehkäiseminen sekä opiskeluun liittyvien toimintaedellytysten turvaaminen. Koulukuraattori tekee yksilö- ja kouluyhteisötason työtä tukea antavien keskustelujen ja konsultaation avulla. Koulukuraattori tarjoaa asiantuntemustaan ja tukeaan opiskeluun, kaverisuhteisiin ja perhetilanteeseen liittyviin pulmiin tai opiskelijan elämässä tapahtuviin muutoksiin. Opiskelija voi ottaa yhteyttä kuraattoriin oma-aloitteisesti. Kuraattorille voi ohjautua myös vanhempien, opettajan, terveydenhoitajan tai muun henkilön suosittelemana.

Opiskeluterveydenhuolto

Opiskeluterveydenhuollon tarkoituksena on opiskelijoiden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitäminen ja parantaminen. Tavoitteena on edistää opiskelijoiden terveyttä ja opiskelukykyä, opiskeluympäristön turvallisuutta ja viihtyisyyttä sekä tarjota terveyden- ja sairaanhoitopalveluita opiskelijoille. Lukion aikana terveydenhoitaja tarkastaa kaikki ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat ja toisen vuosikurssin opiskelijat tarkastaa lääkäri. Myös kutsuntaikäisten lukiolaisten kutsuntatarkastukset tehdään opiskeluterveydenhuollossa.

4.3.4 Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Parolan lukion oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhoollon kokonaisuus, josta ilmenee yhteisöllisen opiskeluhoollon järjestäminen ja sen toimintatavat opiskeluyhteisön ja ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

Parolan lukiossa arvioidaan säännöllisesti opiskelijoiden hyvinvointia. Arviointia toteutetaan omilla kyselyillä, osallistamalla valtakunnallisiin arviointeihin sekä opetushenkilökunnan arviointipalaverien avulla. Koululle määritellään vuosittaiset hyvinvoinnin painopisteet.

Opiskelijoiden osallisuus

Opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi mahdollistetaan ja tuetaan Parolan lukion opiskelijakunnan toimintaa. Opiskelijoita kuullaan säännöllisesti ja heiltä kerätään palautetta koulun toiminnasta.

Huoltajien yhteistyö ja osallisuus

Parolan lukiossa järjestetään huoltajille vanhempainiltoja. Lisäksi huoltajat voivat seurata nuorensa opintojen edistymistä, selvittää hänen poissaolojaan sekä olla yhteydessä opettajiin ja muuhun oppilaitoksen henkilökuntaan Wilma-järjestelmän avulla. Opiskelija voi poistaa täysi-ikäiseksi tultuaan huoltajaltaan Wilma-järjestelmän käyttöoikeuden. Tällöin opiskelijan on määriteltävä lähiomainen, johon koulu voi tarvittaessa ottaa yhteyttä.

Parolan lukion opiskeluhooltoryhmä

Parolan lukion opiskeluhooltoryhmä kokoontuu säännöllisesti koulutuksen järjestäjän määräämän puheenjohtajan koolle kutsumana. Ryhmä laatii vuosittain vuosisuunnitelman, toteuttaa sen ja arvioi toimintansa onnistumista. Opiskeluhooltoryhmän muodostavat käsiteltävän asian luonteesta riippuen rehtori, opettajien edustaja, opinto-ohjaaja, psykologi, koulukuraattori, terveydenhoitaja, oppilaitoksen muun henkilökunnan edustaja, opiskelijoiden edustaja ja tarvittaessa huoltajien edustaja. Ryhmän puheenjohtaja toimii ryhmän koolle kutsujana. Opiskeluhooltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Opiskeluhooltoryhmä valitsee keskuudestaan vastuhenkilön, joka laatii tapaamisesta muistion, joka liitetään sähköiseen opiskeluhooltorekisteriin. Muistio toimitetaan vastaavalle kuraattorille, joka huolehtii tietojen kirjaamisesta sähköiseen opiskeluhooltorekisteriin.

Yhteistyö muiden tahojen kanssa

Hattulan kunnassa tehdään yhteistyötä moniammatillisesti ja poikkihallinnollisesti yhteisöllisen oppilashuollon kehittämiseksi. Hattula-verkon tarkoituksena on koota tietoa lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloista ja arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Lasten ja nuorten neuvosto), edistää erityisesti nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, suunnitella ja toteuttaa yhteisiä toimintakäytänteitä palveluihin ohjautumisessa tai palvelusta toiseen siirryttäessä (esimerkiksi päihdepolut), edistää palveluiden järjestämiseen liittyvää tietojen vaihtoa yhteisillä menettelytavoilla sekä tarttua ajankohtaisiin, lapsia, nuoria ja nuoria aikuisia ja perheitä koskeviin asioihin.

Parolan lukio tekee yhteistyötä muun muassa Hattulan kunnan etsivän nuorisotyön kanssa, sekä tarvittaessa lastensuojelun ja poliisin kanssa. Muiden toimijoiden kanssa yhteistyötä tehdään lähinnä opiskeluhoollollisten teemojen toteuttamisessa osana lukio-opetusta. Lisäksi terveystiedon kursseilla hyödynnetään asiantuntijoita, jossa yhdistyvät oppiaineen ja terveysneuvonnan tavoitteet.

Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Lukio-opiskelijalla on velvollisuus osallistua opetukseen. Poissaolot kirjataan Wilma-järjestelmään. Poissaoloihin on oltava hyväksyttävä syy. Poissaolojen seuranta on ensisijaisesti ryhmänohjaajan ja aineenopettajan vastuulla, ja ryhmänohjaaja on tarvittaessa yhteydessä opiskelijan huoltajaan. Mikäli opiskelijalla on runsaasti selvittämättömiä poissaoloja, kuraattori tai opinto-ohjaaja kutsuu opiskelijan tapaamiseen ja selvittää poissaolojen syitä.

Esteetön opiskeluympäristö ja tapaturmien ehkäisy

Esteetön opiskeluympäristö tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokainen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Parolan lukion opiskelijoilla on käytettävissään esteetön opiskeluympäristö. Tapaturmien ennaltaehkäisy on tärkeä osa kiinteistön, opetusvälineiden, tilojen sekä toiminnan suunnittelua. Riskit huomioidaan ja niihin reagoidaan yhteistyössä tilahallinnon kanssa.

Ensiavun järjestäminen ja hoitoon ohjaus

Koulutapaturmissa ensiavun antaminen kuuluu ensisijaisesti opiskeluterveydenhuoltoon ja toissijaisesti päivystykseen. Akuutin kriisitilanteen sattuessa opiskelija voi halutessaan hakeutua keskustelemaan terveydenhoitajan kanssa ja saada tarvittaessa apua ulkopuolisen avun hakemisessa.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja hoitoon ohjaus

Tupakointi ja tupakkatuotteiden sekä niihin verrattavissa olevien tuotteiden käyttö on kielletty koulualueella, koulun tilaisuuksissa sekä koulun toimintaan liittyvissä koulun ulkopuolelle suuntautuvissa tapahtumissa. Kieltoa rikkoessaan opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus siten kuin lukiolaki sen mahdollistaa. Ennen varoituksen antamista opiskelijalle tulee järjestää mahdollisuus tulla kuulluksi.

Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Opiskeluterveydenhuolto kartoittaa yhteistyössä muiden keskeisten tahojen kanssa joka kolmas vuosi opiskeluympäristön turvallisuutta ja terveellisyttä. Tarvittaessa pyydetään lisätarkastuksia yhteistyössä tilahallinnon kanssa.

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Parolan lukiolla on suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä opiskelijakunnan ja opiskelijahuollollisten yhteistoimintakumppanien kanssa. (Liite)

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Parolan lukion turvallisuus- ja kriisisuunnitelma ohjaa toimintaa äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmat on laadittu yhteistyössä Parolan yhteiskoulun kanssa. (Liite) Parolan lukiolla on erillinen ylioppilaskokeiden pelastussuunnitelma. (Liite)

4.3.5 Yksilökohtainen opiskeluhoollon järjestäminen

Yksilökohtainen opiskeluhoollon perustuu aina opiskelijan ja tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Yksittäisen opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palveluiden järjestämiseksi kootaan asiantuntijaryhmä ja ryhmän kokoonpano perustuu opiskelijan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen.

Opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö

Opiskeluhuollon palveluihin sisältyvät terveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Kyseiset tahot toimivat yhteistyössä opinto-ohjaajien ja erityisopettajan sekä muun opetushenkilöstön kanssa. Yhteistyössä panostetaan ennaltaehkäisevään työskentelyyn ja varhaiseen puuttumiseen.

Parolan lukion opiskeluhuollossa noudatetaan pääasiallisesti seuraavaa työn- ja vastuunjakoa.

- a) terveydelliset ongelmat: kouluterveydenhoitaja, koululääkäri
- b) elämänhallinta ja sosiaalikäsitelmät: koulukuraattori
- c) henkinen hyvinvointi ja oppimisen vaikeudet: opintopsykologi
- d) pedagogiset kysymykset: opinto-ohjaaja, aineenopettaja ja ryhmänohjaaja

Toimivuus varmistetaan sujuvalla yhteistyöllä. Tavoitteena on välitön puuttuminen ja oikea-aikaisuus. Vuosisuunnitelmassa määritellään toteutettavan yhteistyön määrä ja laatu tarkemmin.

Jos oppilaitoksen tai opiskelijahuollon työntekijä arvioi, että opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi tarvitaan opiskelijahuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä psykologiin tai kuraattoriin. Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti koulupsykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Työntekijä arvioi asian kiireellisyyden yhteydenoton perusteella. Puhelinkeskustelu voi myös olla ensimmäinen henkilökohtaisen keskustelun muoto.

Asiantuntijaryhmän toimintatavat ja käytänteet

Parolan lukion opiskeluhuollon asiantuntijaryhmän kutsuu koolle se, jonka tehtäviin kyseisen ongelman hoitaminen työn- ja vastuunjaon mukaisesti kuuluu. Asiantuntijaryhmän kokoamiseksi pyydetään aina opiskelijalta tai tarvittaessa hänen huoltajiltaan kirjallinen suostumus (liite), jossa määritellään kenelle annetaan lupa osallistua asianomaisen asian käsittelyyn. Asiantuntijaryhmä

valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön, joka kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoollotokertomukseen (liite).

Yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Ohjaus edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa ja opiskelijoiden hyvinvointia sekä ehkäisee syrjäytymistä.

Lukion ohjaustoimintaan osallistuu koko koulun henkilökunta. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä oppilaitoksen ja ympäröivän yhteiskunnan, erityisesti työ- ja elinkeinoelämän, muiden oppilaitosten sekä työvoimaviranomaisten kanssa.

Opiskelijaryhmällä on ryhmänohjaaja, joka seuraa ja tukee ryhmänsä opiskelijoiden edistymistä, puuttuu tarvittaessa ongelmiin ja pitää yhteyttä opiskelijoiden huoltajiin. Työjärjestykseen kuuluu säännöllinen ryhmänohjaus. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan.

Opinto-ohjaus edistää valinnaisuuden, joustavuuden ja monimuotoisuuden toteutumista opinnoissa. Erityiset tukitarpeet otetaan huomioon moniammatillisena yhteistyönä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan oma henkilökohtainen opiskelusuunnitelmansa ja seuraamaan sen toteutumista. Opiskelijalle annetaan opinto-ohjausta opiskelun tueksi ja valintojen tekemiseksi siten, että hän pystyy suunnittelemaan lukio-opintojensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti. Tutorit opastavat ja antavat vertaistukea lukion arkeen liittyvissä asioissa.

Opiskelijalle annetaan ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehdoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Jatko-opintosuunnitelman laatimisen avulla opiskelijalle rakentuu valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri

vaiheissa. Näin opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys

Oppilashoitokertomus (liite) laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen opiskelijan:

- 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) asian aihe ja vireillepanija;
- 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet;
- 4) tiedot asian käsittelystä opiskeluhoitoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
- 5) toteutetut toimenpiteet;
- 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Opiskeluhoitokertomus toimitetaan vastaavalle kuraattorille, joka huolehtii tietojen kirjaamisesta sähköiseen opiskeluhoitokisteriin.

Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa

Opiskeluterveydenhuolto kantaa osaltaan vastuun myös pitkäaikaissairauksista, vaikka varsinainen hoito, lääkitys ja seuranta toteutuvat muualla. Erityisruokavaliota tarvitsevat opiskelijat tekevät ruokavalioilmoituksen terveydenhoitajan kautta koulun jakelukeittiöön. Erityisruokavaliomuutos tehdään myös terveydenhoitajan kautta.

Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Parolan lukion opiskelijat ovat oikeutettuja opiskeluterveydenhuollon palveluihin. Opiskelija voi hakeutua palveluihin joko omatoimisesti tarvittaessa tai kutsuttuna säännölliseen tarkastukseen.

Opiskeluterveydenhuolto määrittelee vuosittain tarkastusten aikataulut. Terveystoimittaja arvioi tarpeen mahdollisesta jatkopalveluihin ohjaamisesta.

Yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Kun nuoren kasvu tai kehitys voi kasvuympäristössä olevien tekijöiden vuoksi vaarantua, yhteistyö eri viranomaisten kanssa tulee ajankohtaiseksi. Tämän tyyppiset toiminnot on kirjattu Hattulan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2011–2015. Hyvinvointisuunnitelma päivitetään kerran valtuustokaudessa.

4.3.6 Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Parolan lukion opiskeluhuoltoa suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan ensisijaisesti opiskelijoiden kanssa. Huoltajat ottavat kantaa palautteenannossa ja vanhempainilloissa. Opiskeluhuollon toteuttamisesta tiedotetaan normaalien tiedotuskäytänteiden kautta. Parolan lukion opiskelijan itsenäistä asemaa opiskeluhuollon asiakkaana kunnioitetaan. Se tarkoittaa, että yksilöpalveluita toteutetaan vain opiskelijan suostumuksella.

Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä

Opiskelijahuoltotyö on ammatillista toimintaa, jonka tavoitteena on löytää oppilaiden tilanteen kannalta parhaat ratkaisut yhdessä. Yhteistyössä korostuu velvollisuus tuottaa ja jakaa tietoa toiminnasta ja saatavista palveluista. Erityisesti tulee huolehtia siitä, että oppilas ja huoltajat saavat riittävästi tietoa oppilashuollon toiminnasta, palveluista ja menettelytavoista. Oppilas- ja opiskelijahuollon moniammatillisessa yhteistyössä tarvitaan myös hyvää keskinäistä viestintää sekä yhdessä sovittujen tavoitteiden ja toiminnan suunnitelmallista ja systemaattista kirjaamista. Kirjaukset toimivat myös seurannan ja arvioinnin pohjana.

Opiskelijalla on oikeus saada nähtäväkseen hänestä kirjatut asiat. Opiskelija toimittaa koulun opiskelijahuollosta vastuussa olevalle henkilölle kirjallisen pyynnön tietojen saamiseksi.

Opiskeluhuollon kertomusten säilyttämisessä ja luovuttamisessa noudatetaan henkilötietolakiä 22.4.1999/523.

Opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhoollissa

Opiskeluhoollissa on mahdollistettava opiskelijan osallisuus häntä koskevassa päätöksenteossa. Opiskelijan ja hänen huoltajiensa on oltava aktiivisia toimijoita, jotta voidaan turvata toimintaan motivoituminen ja sitoutuminen. Opiskelijan ikä ja kehitystaso huomioidaan opiskeluhoollon toimintatavoissa. Jos opiskelija ehdottomasti kieltää kertomasta tai estää huoltajiaan osallistumasta monialaiseen opiskeluhoolloryhmään, on arvioitava onko se opiskelijan edun vastaista. Näissä tilanteissa konsultoidaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöä. Henkilö voi olla kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja tai koululääkäri.

Käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta

Opiskelijoiden omat toivomukset ja mielipiteet huomioidaan kaikissa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeä osa opiskeluhoolltoa.

Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi. Näin ollen opiskeluhoollollisen tuen järjestämisestä voidaan keskustella tarvittavien henkilöiden kanssa. Opiskelijalle tulee antaa tieto yhteydenotosta ja antaa mahdollisuus keskustella yhteydenoton syistä. Pääsääntöisesti tulee informoida myös vanhempia.

Vanhemmat eivät voi kieltää opiskelijaa käyttämästä opiskeluhoollon palveluita. On myös muistettava, että opiskeluhoollon palvelut ovat opiskelijoille ja heidän vanhemmilleen vapaaehtoisia.

4.3.7 Opiskeluhoolltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuollolaki 26 §) Opetussuunnitelmaan kirjattujen toimintojen päivittäminen on jatkuva prosessi ja se on koko kouluyhteisön yhteinen tehtävä. Opetussuunnitelmaan kirjattujen

toimintojen seuranta ja arviointia tulee tehdä jatkuvasti ja kirjata mahdolliset huomiot vuosittain ylös. Päivittäminen tulee tehdä kerran vuodessa.

SUOSTUMUS OPISKELIJAN ASIOIDEN KÄSITTELYYN ASIANTUNTIJARYHMÄSSÄ

Opiskelijan nimi ja luokka: _____

Käsiteltävä asia: _____

Tällä kirjallisella suostumuksella annan seuraaville henkilöille luvan olla läsnä asian käsittelyssä:

ryhmänohjaaja _____

aineenopettaja _____

opinto-ohjaaja _____

psykologi _____

koulukuraattori _____

terveydenhoitaja _____

koululääkäri _____

sosiaalityöntekijä _____

rehtori _____

muu, kuka _____

Päiväys _____ / _____ 20 _____

Opiskelijan allekirjoitus ja nimen selvennys _____

Huoltajien allekirjoitukset _____

Nimen selvennykset _____

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta tulee järjestää valtioneuvoston asetuksessa (955/2002) määriteltyjen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus laaja-alaisen yleissivistyksen hankkimiseen ja jäsentyneen maailmankuvan muodostamiseen. Opiskelijan tulee saada olennaista luontoa, ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuureja koskevaa eri tieteen- ja taiteenalojen tuottamaa tietoa.

Opiskelijassa tulee vahvistaa tarvetta ja halua elinikäiseen opiskeluun. Hänen opiskelu-, tiedonhankinta- ja -hallinta- ja ongelmanratkaisutaitojaan sekä oma-aloitteisuuttaan tulee kehittää. Huomiota tulee kiinnittää tieto- ja viestintätekniikan monipuolisiin käyttötaitoihin. Opiskelutaidoissa tulee korostaa taitoa toimia yhdessä toisten kanssa erilaisissa ryhmissä ja verkostoissa. Yhteistyössä tarvittavina taitoina ja valmiuksina tulee edistää itsensä ilmaisemisen taitoja, myös toisella kotimaisella kielellä ja vierailta kielillä, valmiutta ottaa muut huomioon ja valmiutta muuttaa tarvittaessa omia käsityksiään ja omaa toimintaansa. Yhteistyö-, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja tulee kehittää yhteisöllisen opiskelun erilaisten muotojen avulla.

Opiskelijan tietoisuutta ihmisten toiminnan vaikutuksesta maailman tilaan tulee kehittää. Lukion tulee kehittää opiskelijan taitoa tunnistaa ja käsitellä yksilöllisiä ja yhteisöllisiä eettisiä kysymyksiä. Opiskelijan tulee saada tilaisuuksia pohtia erilaisia vaihtoehtoja, tehdä valintoja ja tiedostaa valintojen välittömiä ja välillisiä seurauksia. Lukion tulee pyrkiä siihen, että opiskelijalle kehittyy halu ja kyky toimia demokraattisessa yhteiskunnassa vastuullisesti huomioiden oma ja muiden hyvinvointi.

Opetuksen tulee lujittaa opiskelijan itsetuntoa ja auttaa häntä tunnistamaan persoonallinen erityislaatusensa. Opiskelijaa tulee rohkaista ilmaisemaan eri tavoin omia havaintojaan, tulkintojaan ja esteettisiä näkemyksiään. Lukio-opetuksen tulee kannustaa opiskelijoita taiteelliseen toimintaan, taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävään elämäntapaan.

Lukio-opetuksen tulee antaa opiskelijalle valmiuksia suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opiskelijaa perehdytetään työ- ja elinkeinoelämään sekä yrittäjyyteen. Tavoitteena on, että lukion päätyttyä opiskelija pystyy kohtaamaan joustavasti muuttuvan maailman haasteet, tuntee vaikuttamisen keinoja ja hänellä on halua ja rohkeutta toimia. Hänen tulee saada edellytykset monipuoliseen ja täysipainoiseen elämään ihmisenä olemisen eri rooleissa.

5.2 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatusta- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat lukion toimintakulttuuria jäsentäviä toimintaperiaatteita ja oppiainerajat ylittäviä, opetusta eheyttäviä painotuksia. Niissä on kysymys koko elämäntapaa koskevista asioista.

Kaikkia aihekokonaisuuksia yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija osaa

- havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä
- esittää perusteltuja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta

- arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta
- tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen.

Näiden aihekokonaisuuksien lisäksi koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelmaan myös muita aihekokonaisuuksia.

Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa oppiaineeseen luontuvalla tavalla sekä lukion toimintakulttuurissa. Aihekokonaisuuksien pääasiat sisältyvät perusteiden ainekohtaisiin osiin. Aihekokonaisuuksia täydennetään, ajankohtaistetaan ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen toimintaan sekä kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen sekä globaali.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja
- haluaa osallistua lähiyhteisön, kotikunnan, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen yksilönä ja ryhmässä sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle
- tuntee kuluttajan vaikuttamiskeinot ja osaa käyttää niitä.

Aihekokonaisuuden toteuttamisen pääpainon tulee olla käytännön harjoittelussa sekä omakohtaisten osallistumis- ja vaikuttamiskokemusten luomisessa. Koulun oman aktiivisen toiminnan lisäksi tällaista opiskeluympäristöä voidaan kehittää yhteistyössä muiden yhteiskunnan elimien, erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Lukioyhteisössä tulee luoda edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Hyvinvointi ja

turvallisuus -aihekokonaisuuden tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta perheessä, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnan jäsenenä. Se vakiinnuttaa hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää arkiosaamista, jota jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisödynamiikkaa kehittäväällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti
- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa
- toimii niin, että hän vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Hyvinvointi- ja turvallisuuskokemus on yleensä samanaikaisesti fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Kysymys oikeudenmukaisuuden toteutumisesta liittyy siihen olennaisena osana. Kokemus on yksilöllinen, mutta sen perusta yhteisöllinen.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Ihmisen tulee oppia kaikessa toiminnassaan sopeutumaan luonnon ehtoihin ja maapallon kestävänsä rajoihin. Lukion tulee kannustaa opiskelijoita kestävänsä elämäntapaan ja toimintaan kestävänsä kehityksen puolesta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävänsä kehityksen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestävänsä
- osaa mitata, arvioida ja analysoida sekä luonnonympäristössä että kulttuuri- ja sosiaalisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta, sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan ylisukupolisesti huolehtiva kulttuuri
- osaa ja tahtoo toimia kestävänsä kehityksen puolesta omassa arjessaan, lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kestävänsä kehityksen haasteita tulee oppia tarkastelemaan monista näkökulmista: Selvitetään, miten ihmistoiminta on vaikuttanut ympäristöön ja miten ihmisen tapa muokata ympäristöjään on muuttunut kulttuurievoluution aikana. Analysoidaan maailmanlaajuisia ympäristöuhkia ja niiden syitä sekä keinoja korjata kehityksen suuntaa. Tarkastellaan väestönkasvuun, köyhyyteen ja

nälkään liittyviä ongelmia. Arvioidaan aineiden ja energian kiertokulkuja luonnossa ja tuotantjärjestelmissä sekä opetellaan säästämään energiaa ja raaka-aineita. Pohditaan, millaista voisi olla taloudellinen kasvu, joka ei perustu raaka-aineiden ja energian käytön lisäämiseen, ja mikä merkitys talouden vakaudella on ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille. Tutustutaan kestävän kehityksen periaatteita toteuttaviin yrityksiin ja teknologioihin sekä opitaan käyttämään kuluttajan vaikutuskeinoja. Selvitetään, miten ihmisen toiminnot voivat sopeutua ympäristöihinsä kulttuuriperintöä arvostaen ja luonnon monimuotoisuutta vaarantamatta. Harjoitellaan kestävän elämäntavan käytäntöjä ja selvitetään niiden rakenteellisia edellytyksiä. Opetukseen ja lukion arkeen tuodaan esimerkkejä onnistuneista käytännöistä.

Rohkaistuakseen aktiiviseksi kestävän kehityksen edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla eettisillä, käytännöllisillä, taloudellisilla, yhteiskunnallisilla ja ammatillisilla valinnoillaan on merkitystä. Kestävän kehityksen edistämässä tulee luoda yleiskuva muutostarpeiden mittavuudesta ja siitä, että tarvittaviin tuloksiin päästään vain laajalla yhteistyöllä. Opetuksen lisäksi kestävään elämäntapaan kannustavat mahdollinen lukion oma ympäristöohjelma tai kestävän kehityksen ohjelma sekä ympäristötietoinen toimintakulttuuri.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Lukiokoulutuksen tulee tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia rakentaa kulttuuri-identiteettiään äidinkielen, menneisyyden jäsentämisen, uskonnon, taide- ja luontokokemusten sekä muiden opiskelijalle merkityksellisten asioiden avulla. Opiskelijan tulee tietää, mitä yhteiset pohjoismaiset, eurooppalaiset ja yleisinhimilliset arvot ovat ja miten ne tai niiden puute näkyvät omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. Lukion tulee tarjota opiskelijalle runsaasti mahdollisuuksia ymmärtää, miten kulttuuriperintömme on muodostunut ja mikä voi olla hänen tehtävänsä kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja uudistajana.

Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, joiden perustalta on mahdollista saavuttaa kulttuurien välisen toiminnan taito ja menestyä kansainvälisessä yhteistyössä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityispiirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään, tietää mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelijoita kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Teknologia ja yhteiskunta

Teknologian kehittämisen lähtökohtana on ihmisen tarve parantaa elämänsä laatua ja helpottaa elämäänsä työ- ja vapaa-aikanaan. Teknologian perustana on luonnossa vallitsevien lainalaisuuksien tunteminen. Teknologia sisältää tiedon ja taidon suunnitella, valmistaa ja käyttää teknologisia tuotteita, prosesseja ja järjestelmiä. Opetuksessa korostetaan teknologian ja yhteiskunnan kehittymisen vuorovaikutteista prosessia.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnontieteiden ja muiden tieteenalojen tietoa pohtiessaan teknologian kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykyteknologiaan sekä osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan
- osaa arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä, taloudellisia, hyvinvointi- ja tasa-arvonäkökohtia sekä ottaa perustellen kantaa teknologisiin vaihtoehtoihin
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistymiseen
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen työelämään.

Aih kokonaisuuden tulee ohjata opiskelija pohtimaan teknologian kehittämistä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, käyttämään ja hallitsemaan teknologiaa. Hänen on opittava teknologian kehittämistyöhön kuuluvaa innovatiivisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Hänen tulee oppia tarkastelemaan teknologian arvolähtökohtia ja seurannaisvaikutuksia. Nykyihmisen riippuvuutta teknologiasta tulee tutkia ja pohtia yksilön, työelämän ja vapaa-ajan kysymyksiä. Erityisesti kiinnitetään huomiota ihmisen perustarpeiden näkökulmasta välttämättömään ja ei-välttämättömään teknologiaan. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen sekä osallistumaan yksilönä ja kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sitä koskevaan päätöksentekoon.

Aih kokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla eri alojen teknologioihin. Näitä ovat esimerkiksi hyvinvointi ja terveys, informaatio ja viestintä, muotoilu ja musiikki, ympäristönsuojelu, energiantuotanto, liikenne sekä maa- ja metsätalous.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Lukio-opetuksen tulee tarjota opiskelijalle opetusta ja toimintamuotoja, joiden avulla hän syventää ymmärrystään median keskeisestä asemasta ja merkityksestä kulttuurissamme. Lukion tulee vahvistaa opiskelijan aktiivista suhdetta mediaan ja valmiutta vuorovaikutukseen sekä yhteistyötä paikallisen/alueellisen median kanssa. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään mediavaikutuksia, median roolia viihdyttäjänä ja elämysten antajana, tiedon välittäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana, käyttäytymismallien ja yhteisöllisyyden kokemusten tarjoajana sekä maailman- ja minäkuvan muokkaajana. Opiskelija havainnoi ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen. Opiskelija oppii huolehtimaan yksityisyyden suojastaan, turvallisuudestaan ja tietoturvastaan liikkua mediaympäristöissä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja

- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällöntuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot
- pystyy tuottamaan mediatekstejä ja monipuolistamaan ilmaisullista osaamistaan tuottaessaan itse mediatekstien sisältöjä ja välittäessään niitä
- tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä ja opiskeluympäristönä, harjaantuu käyttämään mediaa opiskeluun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tiedonhankinnassa ja -välittämisessä
- tuntee median toimintaan vaikuttavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä
- saa tietoa viestintäalasta, mediatuotannosta ja tekijänoikeuksista.

Mediaosaaminen on lukiossa sekä taitojen että tietojen oppimista. Media on sekä opiskelun kohde että väline. Mediakasvatus on verbaalisten, visuaalisten, audittiivisten, teknisten ja yhteiskunnallisten taitojen sekä opiskelutaitojen kehittämistä. Se edellyttää oppiaineiden välistä yhteistyötä ja yhteistyötä eri viestintävälineiden kanssa sekä oppimista aidoissa toimintaympäristöissä. Lukion eri oppiaineiden on määriteltävä ja rakennettava suhteensa mediaan ja siinä tapahtuvaan kommunikaatioon, sen tekniikkaan, sisältöihin, materiaaleihin ja sen ympärille syntyvään mediakulttuuriin. Mediaosaamisessa korostuvat monivälineisyys ja visuaalisuus.

5.3. Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkiелensä kautta ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa identiteettiään. Sosiaalinen vuorovaikutus sekä kulttuurin jatkuvuus perustuvat kieleen. Äidinkieli ja kirjallisuus on taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine. Sen sisältö rakentuu kieli-kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppiaine ohjaa oman kulttuurin ja kielen arvostamiseen, monikulttuurisuuden ja monikielisuuden ymmärtämiseen sekä kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen.

Kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja itseilmaisuun.

Opetuksen tavoitteena ovat viestintä- ja vuorovaikutustaidot, jotka luovat pohjan jatko-opinnoille, työelämälle ja aktiiviselle kansalaisuudelle, sekä monipuolinen luku- ja kirjoitustaito tiedon hankintaa, kriittistä käsittelyä ja tulkintaa silmällä pitäen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- oppii käyttämään puhuttua ja kirjoitettua kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta
- syventää tekstin erittelyn, tulkinnan ja arvioinnin taitojaan

- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua sekä osaa soveltaa tietojaan tekstien kirjoittamisessa ja lukemisessa
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään sekä rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä ja tiedon sisältöä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknikkaa oppiaineen opiskelussa
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arviointi kohdistuu oppiaineen eri alueisiin. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numerolla.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakolliset kurssit suositellaan suoritettaviksi numerojärjestyksessä.

Lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan kaunokirjallisia kokonaisteoksia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Kurssilla tutustutaan erilaisten tekstien tulkintaan ja tuottamiseen. Tekstilajeina mm. referaatti ja artikkelityyppinen aine. Vahvistetaan kielitiedon ja kieliopin perustaitoja. Keskustellaan pienryhmissä. Vertaillaan erityyppisiä tekstejä sekä havainnoidaan niiden kieltä ja sisältöä. Luetaan romaani.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitustään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojaan ryhmäviestinnästä

2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Harjaannutaan erityyppisten tekstien erittelyyn ja tulkintaan. Teksti ja konteksti. Tekstien merkityssuhteet. Asiatekstien suunnittelua ja kirjoittamista. Tekstitaitoharjoituksia. Puheenvuoron rakentuminen. Opiskellaan kielenhuoltoa tekstin eheyden ja rakenteen näkökulmasta.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena
- oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa työnsä avuksi

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Tutustutaan fiktiivisen kerronnan keinoihin ja muihin kaunokirjallisuuden erittelyn ja tulkinnan keinoihin. Fiktio lajit. Luetaan runokokoelmia ja näytelmiä. Kirjoitetaan asiakirjoittamisen ja kaunokirjallisuusanalyysien ohella erilaisia fiktiivisiä tekstejä. Kirjallisuusaiheinen paneelikeskustelu. Teatterikäynti mahdollisuuksien mukaan.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyä fiktiivisten tekstien analyysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään eri kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Tutustutaan vaikuttamaan pyrkiviin teksteihin ja niiden keinoihin. Argumentointi. Tekstilajeina esim. mielipidekirjoitus, vastine, arvostelu ja pakina. Puheharjoituksina ohjelmapuhe, väittely ja neuvottelu. Tutkitaan vaikuttavaa kirjallisuutta, esim. kiellettyä kirjallisuutta. Tekstitaitojen monipuolistamista.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä eri lähtökohdista.

5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Tutustutaan eri aika- ja tyylikausien kirjallisuuteen ja klassikoihin. Luetaan tekstiä kontekstissaan ja suhteessa muihin teksteihin. Syvennetään analysoivan kirjallisuuskeskustelun taitoja. Asiatyylin normit ja oman kirjallisen tyylin hionta. Pohtiva kirjallisuusessee.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan fiktiivisiä tekstejä ja asiatekstejä niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskeluvan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja tyyliään
- saa käsityksen länsimaisen kirjallisuuden pääpiirteistä

6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Perhehtään suomalaisen kirjallisuuteen ja sen keskeisiin vaiheisiin. Luetaan kotimaisia klassikkoja. Luodaan katsaus suomen kielen kehitykseen sivistyskieleksi. Tutkitaan suomen kieltä ja suomalaisen identiteetin rakentumista osana monikulttuurista maailmaa. Kirjoittamisen taitojen ja tekstitaitojen syventämistä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen
- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Syventävien kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Kurssi 8 suoritetaan kuitenkin juuri ennen kuin osallistutaan äidinkielen ylioppilastutkintoon.

7. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI7)

Kurssilla vahvistetaan puheviestintätaitoja sekä esiintymis- ja vuorovaikutustaitoja. Tutustutaan suomalaiseen puhekulttuuriin ja arkipäivän puhetilanteisiin. Verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä. Draamailmaisua ja improvisaatioita.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhekulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- kehittää luovaa ilmaisuaan

8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Syvennetään tietoja ja taitoja eri tekstityyppien ja tekstilajien ominaispiirteistä. Kerrataan kielenhuoltoa ja tekstianalyysia. Hiotaan ehyen ja tarkoituksenmukaisen tekstin rakentamisen taitoja. Ylioppilastutkinnon tekstitaidon kokeeseen ja esseekokeeseen harjoittelua.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- parantaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliiltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- saa valmiudet ylioppilastutkinnon tekstitaitokokeeseen

9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Tutkitaan nykykulttuuria ja ajankohtaisia ilmiöitä, erityisesti nykykirjallisuutta ja mediatekstejä ja harjaannutaan kommentoimaan niitä. Luetaan kaunokirjallisuutta. Tekstien analysointia kirjoittaen ja keskustellen. Kirjallisuuden tutkimusmenetelmiin tutustumista.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- pystyy osallistumaan nykykirjallisuudesta käytävään keskusteluun
- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- saa valmiudet ylioppilastutkinnon esseekokeeseen.

SOVELTAVA KURSSI

10. Luova kirjoittaminen (ÄI10)

Opiskellaan sanataiteen keinoja, esim. kielikuvat, kuvaus, kerronta, juoni, repliikki ja dialogi. Kirjoitetaan erityyppisiä fiktiivisiä tekstejä. Arvioidaan muiden kurssilaisten tekstejä ja saadaan palautetta omista teksteistä.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietämystään erilaisten fiktiivisten tekstien ilmaisukeinoista
- kokee omakohtaisesti luovan kirjoittamisen prosessin
- kirjoittaa erilaisia fiktiivisiä tekstejä
- saa palautetta kirjoittamisestaan teksteistä ja oppii itsekin antamaan palautetta kehittämään omaa persoonallista tyyliään omaksumillaan uusilla ilmaisukeinoilla

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

11. Kirjallisuusdiplomi (ÄI11)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu itsenäisesti monipuolisesti erityyppiseen kirjallisuuteen ja oppii itsenäisesti analysoimaan lukemaansa sekä tekemään siitä tulkintoja Kirjallisuusdiplomin tavoitteena on lisätä ja rikastaa lukuharrastusta. Tutustutaan sekä klassikoihin että nykykirjallisuuteen. Opiskelija valitsee annetusta kirjallisuusluettelosta 18 teosta (romaaneja, runoja, näytelmiä), joista hän tekee annetut tehtävät. Kurssi suoritetaan itsenäisesti koko lukion aikana ja se kannattaa aloittaa heti lukion alussa. Hyväksytysti suoritettu kurssi arvioidaan suorituserkinnällä ja siitä saa erillisenä todistuksena kirjallisuusdiplomin.

12. Kielenhuollon erityiskurssi (ÄI12)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja kirjoittamaan asiatekstejä
- oppii entistä paremmin ideoimaan, suunnittelemaan ja tuottamaan sekä muokkaamaan tekstiänsä
- tuntee erilaisia tekstin rakennemahdollisuuksia
- osaa vaihdella aloitus- ja lopetustapoja sekä ymmärtää niiden merkityksen tekstikokonaisuudessa
- varmentaa taitoaan kirjoittamalla korrektaa yleiskieltä.

5.4 Toinen kotimainen kieli -ruotsi

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on että opiskelija saavuttaa B1-oppimäärässä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1-oppimäärä	B1.2	B1.1	B 1.2	B1.1

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Arviointi perustuu yhteisen eurooppalaisen viitekehyksen taitotasomääritelmiin.

Kurssit 1 – 7 arvostellaan numeroin ja arvostelu perustuu jatkuvaan näyttöön, kotitehtävien aktiiviseen suorittamiseen, kurssikokeeseen ja muihin kurssin aikana annettuihin näyttöihin. Kurssit 8 – 11 arvostellaan hyväksyty/hylätty.

Kurssit

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuun. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi

Opiskelijoilla on jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita ohjataan tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielenopiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

RUB 1 – 5 kurssit ovat pakollisia kaikille oppilaille. Pakolliset kurssit tulisi suorittaa numerojärjestyksessä, sillä kullakin kurssilla edellytetään edellisten kurssien asioiden hallintaa.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B1)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB 1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kieltenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden (substantiivien, verbien ja sanajärjestyksen) hallintaa opiskelijoiden tarpeen mukaan. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita. Oppilaita perehdytetään itsearviointiin ja ohjataan ottamaan vastuuta opiskelustaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuuksista painottuvat kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Kurssilla jatketaan sanaston ja perusrakenteiden (adjektiivien ja adverbien) vahvistamista sekä harjoitellaan kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Vankennetaan suullisen viestinnän hallintaa ja kiinnitetään huomiota itsevarmuuteen. Aihepiirit liittyvät nuorten elämään, opiskeluun, työhön, harrastuksiin, palveluihin ja vapaa-aikaan. Aihekokonaisuudet hyvinvointi ja turvallisuus sekä viestintä ja mediaosaaminen antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun.

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Kurssilla vahvistetaan perusrakenteita (mm. pronominit) ja syvennetään substantiivien hallintaa. Lisäksi harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita sekä kirjoitetaan erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Suullisessa viestinnässä harjoitellaan oman maan ja kulttuurin esittelyä. Aihepiireinä ovat kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuus kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus tarjoaa mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita.

4. Elämää yksin ja yhdessä (RUB4)

Kurssilla syvennetään verbiopin hallintaa. Kirjallisessa viestinnässä tuotetaan erityyppisiä vaativampia tekstejä ja perehdytään prosessikirjoittamiseen. Suullisessa viestinnässä vankennetaan keskusteluvalmiuksia harjoittelemalla oman perustellun mielipiteen ilmaisemista ja toisen mielipiteeseen reagoimista. Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuvat hyvinvointi ja turvallisuus, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus.

5. Elinympäristömme (RUB5)

Kurssilla syvennetään verbiopin hallintaa sekä kerrataan kieliopin eri osa-alueita soveltuvin osin. Suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä harjoitellaan vaikuttamista. Lisäksi harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita. Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuuksista korostuvat kestävä kehitys, teknologia ja yhteiskunta sekä viestintä- ja mediaosaaminen.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

6. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUB 6)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset pohjoismaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Kurssi vankentaa 2 myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksentekoon osallistumista sekä kansainvälistä vaikuttamista ja vastuuta. Kielen ymmärtämisvalmiuksia kehitetään entistä vaativamman kieliaineksen avulla. Aihekokonaisuuksina korostuvat teknologia ja yhteiskunta, viestintä ja mediaosaaminen sekä kestävä kehitys.

SOVELTAVAT KURSSIT

8. Stöd i början - tukikurssi lukioon siirryttäessä (RUB8)

Kurssilla kerrataan peruskoulussa opeteltuja rakenteita ja sanastoa. Lisäksi perehdytään erilaisiin kielenopiskelun tekniikoihin ja työtapoihin. Kurssi arvostellaan hyväksyty/hylätty –merkinnällä.

9. Svensk grammatik- ruotsin kieliopin kertauskurssi kakkosille (RUB9)

Kurssilla kerrataan kielioppia ja syvennetään rakenteiden hallintaa erilaisin harjoituksin. Kurssi on tarkoitettu lähinnä toisen vuosikurssin oppilaille.

10. Abisvenska - kertauskurssi kirjoituksiin valmistautuville (RUB 10)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisiä kielioppiasioita, vankentamalla kuuntelu- ja tekstinymmärtämisvalmiuksia sekä harjoittelemalla ylioppilaskokeen erityyppisiä kirjallisia tuotoksia.

11. Vi talar svenska! - suullisen viestinnän kurssi (RUB11)

Kurssilla syvennetään suullisen ilmaisun valmiuksia erityyppisten harjoitusten avulla. Aihepiireinä ovat muiden kurssien teemat sekä omakohtaiset kokemukset. Lisäksi kerrataan puhetilanteiden ilmaisuja ja kartutetaan teemakohtaista sanavarastoa. Kurssi arvostellaan hyväksyty/hylätty – merkinnällä.

5.5. Vieraat kielet

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.1-A2.2	A2.2-B1.1	A2.1-A2.2
Muut kielet B3	A2.1-A2.2	A2.1	A2.1-A2.2	A1.3-A2-1

Tavoitteena on myös, että opiskelija osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla, osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin, tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana, osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Kurssit

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla on jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kurseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kurseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia.

Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita ohjataan tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta. Opiskelijoilta edellytetään aktiivisuutta.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli

EA = espanjan kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi EAB32 tarkoittaa espanjan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

ENGLANTI

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa A-oppimäärässä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti: (ks. Vieraat kielet – opetuksen tavoitteet).

Tällainen opiskelija on aktiivinen kielenkäyttäjä, joka pystyy sujuvaan viestintään sekä kirjallisesti että suullisesti ja selviytyy kanssakäymisestä syntyperäisen puhujan kanssa.

Arviointi

Kurssit 1 – 8 arvostellaan numeroin ja arvostelu perustuu jatkuvaan näyttöön, kotitehtävien aktiiviseen suorittamiseen, kurssikokeeseen ja muihin kurssin aikana annettuihin näyttöihin. Kurssit 9 – 11 arvostellaan hyväksytty/hylätty.

Kurssit

ENA 1 – 6 kurssit ovat pakollisia kaikille oppilaille. Pakolliset kurssit tulisi suorittaa numerojärjestyksessä. Lukio-opintojen loppuvaiheessa tai niiden jälkeen opiskelijoilla on mahdollista suorittaa vapaaehtoinen suullisen kielitaidon koe, josta saa erillisen todistuksen.

Perusopetuksen vuosiluokilla 1 – 6 alkanut oppimäärä (A)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden (verbioppi) hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiireinä ovat jokapäiväinen elämä, harrastukset ja ihmissuhteet. Opiskelijoita rohkaistetaan puhumaan ja ilmaisemaan mielipiteensä, kuuntelemaan ja reagoimaan kohteliaasti. Aihekokonaisuus “hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA2)

Kurssilla jatketaan sanaston ja perusrakenteiden opiskelua. Aihepiirit liittyvät vapaa-aikaan ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Suullisessa viestinnässä harjoitellaan arkipäivän tilanteissa selviytymisen lisäksi oman maan ja kulttuurin esittelyä. Aihekokonaisuudet “hyvinvointi ja turvallisuus” sekä “viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat mahdollisuuksia kurssin aiheiden käsittelyyn.

3. Opiskelu ja työ (ENA3)

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Rakenteiden osaamista vahvistetaan edelleen. Aihekokonaisuutena on “aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssin aihepiirit ovat yhteiskunta ja politiikka. Kurssilla syvennetään kieliopin sekä suullisen ja kirjallisen viestintätaidon hallintaa kurssin aiheista. Lisäksi harjoitellaan tiivistelmän laadintaa ja erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita vaativahkolla tasolla. Aihekokonaisuuksista korostuu “aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”.

5. Kulttuuri (ENA5)

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti ja tutustutaan kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen sanastoon. Opiskelijat laativat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja pitävät siitä suullisen esityksen. Aihekokonaisuuksista painottuvat “kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja “viestintä- ja mediaosaaminen”.

6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6)

Kurssilla painotetaan aiempaa vaativamman kieliaineksen ymmärtämistä. Kurssin aiheina ovat eri tieteenalat, teknologia, talouselämä ja viestinnän eri muodot. Verbiopin hallintaa vankennetaan. Aihekokonaisuutena korostuu “teknologia ja yhteiskunta”.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)

Kurssin keskeisinä aihealueina ovat luonto ja kestävä kehitys ja näihin liittyvä sanasto. Kurssilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen entistä vaativamman kieliaineksen avulla ottaen huomioon kielitaidon eri osa-alueet. Rakenteista kerrataan mm. verbioppia.

8. Puhu ja ymmärrä paremmin (ENA8)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa kullekin kielelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

SOVELTAVAT KURSSIT

9. Englannin tukikurssi kakkosluokkalaisille (ENA9)

Kurssilla kerrataan ensimmäisen vuosikurssin keskeisiä asioita. Kurssi on tarkoitettu lähinnä niille toisen vuosikurssin oppilaille, joilla on vaikeuksia englannin kielessä tai jotka haluavat kerrata ja vahvistaa taitojaan edelleen.

10. Tukikurssi abeille (ENA10)

Kurssilla kerrataan ja vankennetaan keskeisien rakenteiden hallintaa sekä mahdollisesti muita ylioppilaskokeessa tarvittavia taitoja. Kurssi on tarkoitettu lähinnä niille, joilla on vaikeuksia englannin kielessä tai jotka haluavat kerrata ja vahvistaa taitojaan edelleen.

11. Tukikurssi lukioon siirryttäessä (ENA11)

Kurssi on niveltävä tukikurssi, jolla kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittua ja valmistetaan lukiota varten. Lisäksi perehdytään erilaisiin kielenopiskelun tekniikoihin ja työtapoihin.

Espanja

1. Kurssi Hyvää päivää, hauska tutustua (EB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Opetellaan ääntämistä ja suullista viestintää helpoissa arkipäivän puhetilanteissa. Verrataan espanjankielisen kielialueen kulttuuria omaamme.

2. Kurssi Näin asiat hoituvat (EB32)

Kurssin aihepiirejä ovat elämään liittyvät rutiinit ja juhlat. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Kurssi Vapaa-aika ja harrastukset (EB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Opetellaan myös kertomaan eri asumismuodoista ja asioimaan lääkärissä. Tutustutaan menneen ajan ilmaisemiseen perfektillä.

4. Kurssi Meillä ja muualla (EB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Opetellaan asioimaan postissa ja pankissa ja kerrataan vapaa-ajanviettoa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Kurssi Ennen ja nyt (EB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Opiskelija harjoittelee kuvailemaan menneitä tapahtumia kirjoittamalla esimerkiksi matkoistaan ja lomistaan. Hän tutustuu myös Espanjan ja latinalaisen Amerikan lähihistoriaan.

6. Kurssi Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (EB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua. Syvennetään menneen ajan verbimuotojen käyttöä ja tutustutaan futuuriin ja subjunktiivisiin.

7. Kurssi Kulttuuri (EB37)

Kurssin aihepiireinä on eri kulttuurimuotoja elokuvista kirjallisuuteen, kuvataiteesta tanssiin ja urheiluun. Lisäksi tutustutaan lehdistöön. Kurssilla opitaan menneen ajan subjunktiivin ja harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Kurssi Yhteinen maapallomme (EB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti

SAKSA

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa A2, B2 ja B3-oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti: (ks. Vieraat kielet – Opetuksen tavoitteet).

Arviointi

Kurssit arvostellaan numeroin ja arvostelu perustuu jatkuvaan näyttöön, kotitehtävien aktiiviseen suorittamiseen, kurssikokeeseen ja muihin kurssin aikana annettuihin näyttöihin. Kursseja voidaan arvioida myös salkkutyöskentelyä käyttäen, jolloin arviointiin tulevat lisämateriaaliksi opiskelijan omat työt.

Kurssit

Kurssit on hyvä suorittaa numerojärjestyksessä sillä kursseilla edellytetään edellisten kurssien asioiden hallintaa. B2- ja B3-saksan kurssit ovat valtakunnallisia syventäviä kursseja sekä koulukohtaisia soveltavia kursseja.

SAKSA (A2)

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa kielitaidon kuvausasteikon (liite) muulle A-kielelle kuin englannille asetetut tasot seuraavasti: (ks. Vieraat kielet – opetuksen tavoitteet).

Tällaisella opiskelijalla on toimiva/sujuva peruskielitaito, jonka avulla hän pystyy ilmaisemaan itseään ja ymmärtämään erilaista viestejä ennen kaikkea tutuista ja yleisistä aiheista, mutta myös jonkin verran vaativammista aihepiireistä.

Arviointi

Kurssit 1 – 8 arvostellaan numeroin ja arvostelu perustuu jatkuvaan näyttöön, kotitehtävien aktiiviseen suorittamiseen, kurssikokeeseen ja muihin kurssin aikana annettuihin näyttöihin.

Perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkanut oppimäärä

1. Nuori ja hänen maailmansa

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan virketasolla.

2. Viestintä ja vapaa-aika

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” korostuvat kurssin aiheiden käsittelyssä. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

3. Opiskelu ja työ

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään, ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Kurssilla harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia käsitellä kurssin aiheita. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

5. Kulttuuri

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla opiskelijat lukevat valitsemansa saksankielisen kaunokirjallisen teoksen.

6. Tiede, talous ja tekniikka

Kurssilla painotetaan vaativan kieliaineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” korostuu kurssin aiheiden käsittelyssä. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

7. Luonto ja kestävä kehitys

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

8. Puhu ja ymmärrä paremmin (SAA8)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa kullekin kielelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB21)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kurssin aihepiirit nivELYVÄT aihekokonaisuuksiin "hyvinvointi ja turvallisuus" (oma lähipiiri ja harrastukset) sekä "aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys" (erilaisten palvelujen käyttäminen ja asioimistilanteet). Kurssin aikana kerrataan ja laajennetaan peruskoulussa opittua sanastoa ja rakenteita.

2. Meillä ja muualla (SAB22)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Kurssin aihepiireissä painottuvat aihekokonaisuudet "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus", "aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys" sekä "hyvinvointi ja turvallisuus". Kurssilla opetellaan kertomaan omasta kotimaasta ja tarkastellaan eroja saksankielisten maiden ja oman kotimaan välillä.

3. Ennen ja nyt (SAB23)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "hyvinvointi ja turvallisuus" (terveys, asuminen, luonto), "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus" (suomalaisia tapoja ja perinteitä saksalaisin silmin) sekä "teknologia ja yhteiskunta" (elämää Saksassa ja Suomessa ennen ja nyt).

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB24)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua. Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "viestintä- ja mediaosaaminen" (mielipiteen ilmaisut ja niihin reagointi vapaassa puheessa; asioiminen virastoissa ja kanslioissa) sekä "teknologia ja yhteiskunta" (opiskelupaikkaan matkustaminen; matkalippujen ostaminen).

5. Kulttuuri (SAB25)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita. Kurssin aihepiirit painottuvat aihekokonaisuuksiin "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus" sekä "viestintä- ja mediaosaaminen". Kurssilla käsitellään saksankielisen alueen kuvataidetta, musiikkia, elokuvaa, teatteria ja televisiota niin, että opiskelija pystyy niveltämään aihepiirit myös omaan elämäänsä: ystävyys, rakkaus, elämän käännekohtat. Lisäksi esitellään saksalaista ruoka- ja juomakulttuuria.

6. Yhteinen maapallomme (SAB26)

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "kestävä kehitys", "viestintä- ja mediaosaaminen", "teknologia ja yhteiskunta" sekä "aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys". Kurssin aikana syvennetään tietoutta saksankielisistä maista ja niiden erityispiirteistä ja opiskellaan työelämään, opiskeluun ja yhteiskuntaan liittyvää sanastoa.

7. Tiede ja tekniikka (SAB27)

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Kurssin aihepiirit painottuvat aihekokonaisuuksiin "teknologia ja yhteiskunta" sekä "viestintä- ja mediaosaaminen". Kurssilla perehdytään saksankieliseen viestintään, tiedettä ja tekniikkaa käsitteleviin teksteihin ja niihin liittyviin kirjallisiin harjoituksiin sekä laajennetaan saksankielisen kulttuurin monimuotoisuuden tuntemusta (mm. musiikki, kuvataide, teatteri ja kirjallisuus) ja em. aihepiireihin liittyvän sanaston osaamista.

8. Luonto ja kestäväkehitys (SAB28)

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Kurssin aihepiirit nivELYTÄVÄT aihekokonaisuuksiin "kestävä kehitys" sekä "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus". Kurssin aikana käsitellään luontoa ja luonnonilmiöitä sekä ihmisten asennetta luontoon Suomessa ja Saksassa. Lisäksi tutustutaan yhteiskuntapolitiikan, erilaisten maailman- ja elämäkatsomusten ja uskontojen olemassaoloon, vaikutukseen ja kirjoon saksankielisissä maissa, ja laajennetaan sekä luontoon että yllämainittuihin aihepiireihin liittyvää sanastoa.

SOVELTAVAT KURSSIT

9. Puhutaan saksaa (SAB29)

Tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman sujuva suullinen kielitaito. Kurssi on lähinnä keskustelukurssi ja painottuu nuorta lähellä oleviin sekä ajankohtaisiin asioihin. Tukena käytetään erilaisia tekstejä sekä myös kirjoitusharjoituksia niiden pohjalta.

10. Saksan alkeiskertaus (SAB210)

Kertaus- ja täydennyskurssi lähinnä peruskoulussa saksan B2-kielenä aloittaneille, mutta myös muille alkeet jo tunteville sekä jatko-opintoihin aikoville lukiolaisille.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (SAB31)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla

opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus", "viestintä- ja mediaosaaminen" (esittelyyn, tutustumiseen yms. liittyvät viestintätilanteet) sekä "hyvinvointi ja turvallisuus" (oma lähipiiri sekä elin- ja opiskeluympäristö). Kurssilla opiskellaan mm. verbien persoonataivutusta preesensissä, modaaliapuverbit, substantiivien artikkelien käyttöä ja monikkoa, persoonapronominit, lukusanoja, kysymys- ja kieltolauseita sekä pää- ja kysymyslauseiden sanajärjestystä puheviestinnän alkutaitojen saavuttamiseksi.

2. Näin asiat hoituvat (SAB32)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja aterointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys" (erilaisten palvelujen käyttäminen), "hyvinvointi- ja turvallisuus" (terveys ja ihmiskeho; lääkärissä asiointi) sekä "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus" (mm. matkailuun liittyvät viestintätilanteet). Kurssilla opiskellaan mm. kohteliaiden pyyntöjen ja käskyjen muodostamista ja niihin reagoimista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB33)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuteen "aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys", aiheina mm. asumisesta, omista kiinnostuksenaiheista, harrastuksista ja toiveista puhuminen, ja aihepiirit nivELYVÄT siten myös aihekokonaisuuksiin "teknologia ja yhteiskunta" sekä "viestintä- ja mediaosaaminen".

4. Meillä ja muualla (SAB34)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus" ja "aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys".

5. Ennen ja nyt (SAB35)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (SAB36)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua. Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "kestävä kehitys" sekä "teknologia ja yhteiskunta".

7. Kulttuuri (SAB37)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita. Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "hyvinvointi ja turvallisuus", "kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus" sekä "viestintä- ja mediaosaaminen".

8. Yhteinen maapallomme (SAB38)

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti. Kurssin aihepiirit liittyvät aihekokonaisuuksiin "aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys", "hyvinvointi ja turvallisuus" sekä "viestintä- ja mediaosaaminen".

9. Tiede ja tekniikka (SAB39)

Tavoitteena on tutustuminen saksankielisiin eri tieteenaloja, tekniikkaa ja viestintää käsitteleviin teksteihin. Kielen tuntemusta syvennetään kaikin tavoin. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

10. Luonto ja kestävä kehitys (SAB310)

Tavoitteena on oppia ymmärtämään vaativiakin tekstejä, joiden aiheina ovat lähinnä luonto ja sen ilmiöt sekä niihin suhtautuminen omassa ja ranskankielisessä kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

SOVELTAVAT KURSSIT

11. Puhutaan saksaa (SAB311)

Tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman sujuva suullinen kielitaito. Kurssi on lähinnä keskustelukurssi ja painottuu nuorta lähellä oleviin sekä ajankohtaisiin asioihin. Tukena käytetään erilaisia tekstejä sekä myös kirjoitusharjoituksia niiden pohjalta.

12. Saksan alkeiskertaus (SAB312)

Kertaus- ja täydennyskurssi lähinnä peruskoulussa saksan B2-kielenä aloittaneille, mutta myös muille alkeet jo tunteville sekä jatko-opintoihin aikoville lukiolaisille.

VENÄJÄ

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa B3-oppimäärässä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti: (ks. Vieraat kielet – Opetuksen tavoitteet).

Arviointi

Kurssit arvostellaan numeroin ja arvostelu perustuu jatkuvaan näyttöön, kotitehtävien aktiiviseen suorittamiseen, kurssikokeeseen ja muihin kurssin aikana annettuihin näyttöihin.

Kurssit

Kurssit on hyvä suorittaa numerojärjestyksessä sillä kursseilla edellytetään edellisten kurssien asioiden hallintaa. B3- venäjän kurssit ovat valtakunnallisia syventäviä kursseja.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3) kieli

SYVENTÄVÄT KURSSIT

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (VEB31)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää jonkin verran kirjoitettua ja puhuttua kieltä ja osaa reagoida siihen sekä tietää joitakin perusasioita kielestä ja kohdekulttuurista. Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä (harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia toiselta sekä opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista). Kurssilla tutustutaan venäjän kielen kirjaimiin, ääntämiseen ja intonaatioon ja harjoitellaan niitä. Harjoitellaan puheen ymmärtämistä ja vieraskielistä reagointia. Aihepiireinä ovat perhe ja lähimmät ihmissuhteet. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

2. Näin asiat hoituvat (VEB32)

Tavoitteena on, että opiskelija oppii selviytymään fraasien avulla yhä useammasta arkipäivän tilanteesta kohdekuulttuurissa hyväksytyllä tavalla. Kurssilla opiskellaan edelleen kielen perusasioita ja harjoitetaan kielen intonaatiota ja ääntämistä. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa. Aihepiireinä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (VEB33)

Tavoitteena on, että opiskelija pystyy alkeistasolla ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja pyrkii käyttäytymään kohdekuulttuurin edellyttämällä tavalla. Kartutetaan kielellisiä valmiuksia ja välineitä, jotta opiskelija pystyisi ilmaisemaan itseään rajallisesti keskeisissä arkipäivän tilanteissa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, mm. mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla (VEB34)

Opiskelija ilmaisee itseään yhä paremmin venäjän kielellä ja tutustuu lähemmin kohdemaan ihmisiin ja oppii kuvailemaan omaa kotimaataan. Tutustutaan lähemmin Venäjän ja oman maan ihmisiin esim. arkielämän, historian ja maantieteen kautta. Aihepiireinä ovat myös nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista sekä vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Myös kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt (VEB35)

Tavoitteena on oppia kertomaan enemmän asioita omasta elämästään venäjän kielellä. Kurssin aikana tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aihepiireinä ovat esim. terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitetaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (VEB36)

Tavoitteena on, että opiskelija oppii ilmaisemaan opiskelukokemuksiaan, toiveitaan ja tulevaisuudensuunnitelmiaan venäjän kielellä. Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, opiskeluun, työelämään sekä tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää. Ilmaisukykyä laajennetaan monipuolistamalla rakenteita.

7. Kulttuuri (VEB37)

Tavoitteena on tutustua kohdekuulttuurin eri muotoihin kuten esim. kuvataiteeseen, kirjallisuuteen, musiikkiin, elokuvaan, teatteriin tai urheiluun. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia osa-alueita.

8. Yhteinen maapallomme (VEB38)

Tavoitteena on, että opiskelija tutustuu maapallon nykytilaan ja tulevaisuudennäkymiin yleistajuisten tekstien, myös mediatekstien avulla. Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät tekstit. Kurssilla voidaan käsitellä kulttuurisesti, kielellisesti, ryhmä-/yksilökohtaisesti kiinnostavia ja ajankohtaisia aiheita. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä sekä kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti, muitakaan kielen osa-alueita laiminlyömättä.

5.6 Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perusteleamiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen suositellaan hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia: MAA1 → MAB1, MAA3 → MAB2, MAA6 → MAB5, MAA7 → MAB4 ja MAA8 → MAB3. Opetussuunnitelmassa voidaan määrätä myös lisänäyttöjä etenkin kurssin arvosanaa uudelleen arvioitaessa.

MATEMATIIKAN PITKÄ OPPIMÄÄRÄ

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa,
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä,
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena,
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan,
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä,
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita,
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Kurssien suorittaminen

Pakolliset kurssit tulisi suorittaa numerojärjestyksessä. Syventävien ja soveltavien kurssien yhteydessä on kerrottu suositeltava suorittamisajankohta.

Pakolliset ja syventävät kurssit arvostellaan numeroasteikolla. Arvosteluun vaikuttaa kurssikoe ja jatkuva näyttö.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan,
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään,
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä,
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita,
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita,
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää,
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua,
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.
- Keskeiset sisällöt
- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomien jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa,
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita,
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden, ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Analyttinen geometria (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja,
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia, itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$,
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

5. Vektorit (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin,
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla,
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja,
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin,

- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin,
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä,
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

7. Derivaatta (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä,
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta,
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat,
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot,
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

8. Juuri- ja logaritmfunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä,
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioita derivaatan avulla,
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen,
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla,
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$,
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet $\sin 2x + \cos 2x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$,
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla,
- ymmärtää lukujonon käsitteen,
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla,
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometrinen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita,
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan,
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla,
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

SYVENTÄVÄT KURSSIT

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla,
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita,
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista,
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin,
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla,
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

Kurssin suorittamisesta

Kurssi suoritetaan tavallisesti joko ensimmäisen tai toisen opintovuoden aikana, mieluiten toisen opintovuoden aikana.

Arviointi

Arvioinnin perustana ovat summatiiviset kokeet ja jatkuva näyttö.

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa,
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti,
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomien tekijät,
- oppii algoritmista ajattelua,
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä,
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

Kurssin suorittamisesta

Kurssi suoritetaan tavallisesti toisen opintovuoden aikana.

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan,
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen,
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

Kurssin suorittamisesta

Kurssi suoritetaan tavallisesti kolmannen opintovuoden aikana.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

14. Kertauskurssi (MAA14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa matematiikan taitoja kaikilla osa-alueilla,
- harjoittelee esittämään ratkaisuja täsmällisesti perustellen,
- tutustuu ja kertaa lukiomatematiikan keskeisimmät aihealueet,
- tutustuu ylioppilaskirjoitusten matematiikan kokeiden tehtäviin,
- perehtyy eri oppilaitosten pääsykoetehtävien problematiikkaan,
- muodostaa itselleen realistisen käsityksen omista matemaattisista taidoistaan,
- tutkii erilaisia mahdollisuuksia perehtyä matematiikkaan syvällisemmin,
- harjaantuu käyttämään opittuja tietoja ja taitoja monipuolisesti erilaisissa ongelmanratkaisutilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- yhtälö, funktio ja funktion nollakohta
- taso- ja avaruusgeometria
- analyyttinen geometria
- vektorigeometria
- tilastotiede ja todennäköisyyslaskenta
- derivaatta ja funktion kulun tutkiminen
- trigonometria
- lukujonot ja sarjat
- integraalilaskenta
- matematiikan sovellukset

Kurssin suorittamisesta

Kurssi suoritetaan tavallisesti viimeisessä jaksossa ennen ylioppilaskirjoituksia. Kurssi valmentaa sekä ylioppilaskirjoituksiin että erilaisten jatko-oppilaitosten pääsykokeisiin. Lisäksi kurssin suorittamisen myötä on tarkoitus vahvistaa opiskelijan innostusta suuntautua matemaattisia perustaitoja vaativille ammattialoille sekä antaa lisävalmiuksia selvittää jatko-opintojen matemaattisista ongelmista.

Arviointi

Arvioinnin perustana ovat summatiiviset kokeet ja jatkuva näyttö.

SOVELTAVAT KURSSIT

15. Matematiikkaa jatko-opintoja varten (MAA15)

Kurssi valmentaa sekä ylioppilaskirjoituksiin että erilaisten jatko-oppilaitosten pääsykokeisiin. Lisäksi kurssin suorittamisen myötä on tarkoitus vahvistaa opiskelijan innostusta suuntautua

matemaattisia perustaitoja vaativille ammattialoille sekä antaa lisävalmiuksia selvittää jatko-opintojen matemaattisista ongelmista.
Oppilaiden toiveet kurssin sisällöstä otetaan huomioon.

Kurssin suorittamisesta

Kurssi suoritetaan tavallisesti kolmannen opintovuoden aikana.

16. Tukikurssi (MAA16)

Kurssilla kerrataan ja täydennetään peruskoulussa opittuja matemaattisia perustaitoja.

Kurssin suorittamisesta

Kurssi suoritetaan ensimmäisen opintovuoden alussa. Kurssista annetaan hyväksytyt/hylätyt merkintä.

17. Työkurssi 1 (MAA17)

Kurssilla syvennetään ja sovelletaan funktiokäsitettä monipuolisilla harjoitustehtävillä. Opiskelu tapahtuu ryhmissä ja painottuu vahvasti opiskelijan omaan oivaltamiseen.

Kurssin suorittamisesta

Kurssi suoritetaan tavallisesti ensimmäisen opintovuoden aikana.
Kurssista annetaan hyväksytyt/Hylätyt merkintä. Pyydettyessä kurssista annetaan numeroarvostelu.

18. Työkurssi 2 (MAA18)

Kurssilla syvennetään ja sovelletaan differentiaalilaskentaa painottuen vahvasti opiskelijan omaan oivaltamiseen.

Kurssin suorittamisesta

Kurssi suoritetaan tavallisesti toisen opintovuoden aikana. Kurssista annetaan hyväksytyt/Hylätyt merkintä. Pyydettyessä kurssista annetaan numeroarvostelu.

19. Eheytykskurssi (MAA19)

Kurssilla kootaan erityisesti kurssien MAA1 – MAA5 keskeiset asiat. Kurssi painottuu runsaaseen tehtävien tekemiseen.

Kurssin suorittamisesta

Kurssi aloitetaan 2. vuoden keväällä ja jatkuu 3. vuoden syksyllä. Kurssista annetaan hyväksytyt/Hylätyt merkintä.

20. Tutor-kurssi

Kurssin voi suorittaa toimimalla 'apuolettajana' alemman vuosikurssin opiskelijoille.

Kurssin suorittamisesta

Kurssi on tarkoitettu lähinnä toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoille. Kurssista annetaan hyväksyty/Hylätty merkintä.

MATEMATIIKAN LYHYT OPPIMÄÄRÄ

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää Matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä. Saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilemaan, tutkimaan ja keksivään oppimiseen. Hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille. Sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä. Saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta. Harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta Tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä. oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

Arviointi

Kaikkien muiden kurssien paitsi MAB10 arvosanat määräytyvät kurssikokeen ja tuntiaktiivisuuden perusteella.

Laajalta matematiikalta yleiselle matematiikalle siirtyvä oppilas voi siirtää osan hyväksytysti suoritetuista laajan matematiikan kurssiarvosanoista vastaavien yleisen matematiikan kurssien arvosanoiksi. Kurssien vastaavuudet ovat seuraavat:

MAA1 = MAB1, MAA3 = MAB2, MAA2 = MAB3, MAA6 = MAB5,
MAA7 = MAB4, MAA 16 = MAB 10

Oppilaan on sovittava arvosanojen siirrosta yleisen matematiikan opettajan tai opinto-ohjaajan kanssa.

Kurssit

Yleinen matematiikka aloitetaan tukikurssilla (MAB 10). Perinteisesti tätä kurssia on käytetty venyttämään ensimmäiset pakolliset kurssit yhtä jaksoa pidemmälle ajalle. Kurssista MAB 10 oppilas saa ainoastaan suoritusmerkinnän. Kurssin aikana pidetään normaalia kurssikoetta

lyhyempiä kokeita, joiden arvosanat vaikuttavat ensimmäisen kurssin (MAB 1) arvosanaan. Pakolliset kurssit sekä muut kurssit suositellaan opiskeltavaksi numerojärjestyksessä.

Tähdellä * on merkitty, mitä Parolan lukion vuosien 2000- 2005 kurssiselosteessa mainittua kurssia, uusi kurssi vastaa

PAKOLLISET KURSSIT

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1) *(MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä. Ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet. Vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- Suureiden välinen lineaarinen
- riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi.
- Yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen.
- Toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

2. Geometria (MAB2) *(MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan. Osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- Kuvioiden yhdenmuotoisuus
- Suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- Kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- Geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. Matemaattisia malleja I (MAB3) *(MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla. Tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- Lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- Potenssiyhtälön ratkaiseminen
- Eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. Matemaattinen analyysi (MAB4) *(MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin. Ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana. Osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla. Oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- Polynomifunktion derivaatta
- Polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- Polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- Graafisia ja numeerisia menetelmiä

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5) *(MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä. Perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- Jatkovien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- Normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- Kombinatoriikkaa
- Todennäköisyyden käsite
- Todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

*(MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan. Osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä. Ymmärtää lukujonon käsitteen. Ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- Kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- Lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- Kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- Lineaarinen optimointi
- Lukujono
- Aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Talousmatematiikka (MAB7)

*(MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä. Saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun. Saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun. Soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

8. Matemaattisia malleja III

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta. Saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn

Keskeiset sisällöt

- Trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- Radiaani
- Tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- Muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- Vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- Koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- Kaksi- ja kolmiulotteisten koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

SOVELTAVAT KURSSIT

9. Kertauskurssi (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että oppilas kerta lukion matematiikan kursseilla oppimansa oppisisällöt ja valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin.

10. Tukikurssi (MAB10) *(MAB9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa valmiudet omaksua lukiossa annettavaa matematiikan opetusta. Kertaa yläasteen keskeisimpiä matematiikan oppisisältöjä. Motivoituu opiskelemaan matematiikkaa ja ymmärtää sen merkityksen opinnoissaan.

11. Koulukohtainen kurssi (MAB9) *(MAB8)

Tällä kurssilla laajennetaan ja syvennetään pakollisilla kursseilla käsitellyjä asiasisältöjä. Kurssin toteutumisesta ja tarkemmasta sisällöstä päätetään myöhemmin.

5.7 Biologia

Tieteenalana biologialle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, ymmärtäminen ja soveltaminen. Samalla biologiassa korostuu tieto elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestäväen kehityksen edistämisestä. Opettamisen tavoitteena on oppia ymmärtämään elämän esiintymisen ja elävien eliöiden toiminnan perusteita kaikilla biologisilla tasoilla eli solun hienorakenteista aina biosfääriin asti.

Biologian keskeisimpien teorioiden ohella tutustutaan biologisiin kokeisiin, niiden tulkintaan sekä omaehtoisten havaintojen tekoon. Biologian opetuksen yleistavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ihmisen osaksi eliömaailmaa, toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Samalla lukion biologia luo perustan, jonka avulla opiskelija ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Opetuksessa kehitetään opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, ylläpidetään kiinnostusta kaikkiin lähibiotieteisiin sekä edistetään opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Kurssimuutokset edelliseen opetussuunnitelmaan

Lukuvuoden 2004–2005 opetussuunnitelman BI3-kurssi vastaa nyt sisällöltään suunnilleen kurssia BI4. Vastaavasti entinen BI4 vastaa sisällöltään laajennettua kurssia BI5 ja aiempi BI5 vastaa kurssia BI6. Vanhamuotoista BI6-kurssia ei enää järjestetä. Soveltavat kurssit 7–11 voidaan suorittaa osana Jyväskylän yliopiston ekologian ja ympäristönhoidon opintokokonaisuutta.

Arviointi ja suoritusjärjestys

Kaikkien biologian kurssien arviointi perustuu opiskelijoiden kykyyn hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja oman lähiympäristönsä ilmiöihin. Arvioinnissa kiinnitetään erityishuomio luonnontieteellisten syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, asiakokonaisuuksien hahmottamiseen sekä tavanomaisten vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen.

Arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, kykyä käyttää erityyppisiä lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida luonnontieteellistä tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin otetaan aina arvioinnissa huomioon. Pakollisten kurssien 1 ja 2 suorittamista suositellaan ennen syventävien tai soveltavien kurssien aloittamista. Kurssien itsenäisen suorittamisen yksityiskohdat päätetään tapauskohtaisesti.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Eliömaailma (BI1)

Kurssilla käsitellään elävien eliöiden biologisia ominaispiirteitä, eliökunnan järjestelmää sekä biologian asemaa ja tutkimusmenetelmiä muiden biotieteiden kentässä. Elollisen ja elottoman luonnon keskinäiset vuorovaikutussuhteet, eliölajien ja -populaatioiden sopeutuminen ympäristöönsä, levinneisyys, opitun ja synnynnäisen käyttäytymisen muodot sekä lisääntymisstrategiat suhteutetaan lajien kehitykseen eli evoluutioon. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan. Samalla opiskelija ymmärtää biologisen monimuotoisuuden tasot sekä teoriassa että konkreettisiin lähiympäristönsä ekosysteemeihin sovellettuina.

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Kurssilla korostetaan elävän luonnon perusyksikköjen eli solujen merkitystä lajien elintoimintojen säätelijöinä. Eläin- ja kasvisolujen rakenteiden, erilaistumisen, energiatalouden ja lisääntymisen ohella kurssilla käsitellään geenien merkitystä perintöinformaation siirtymisessä sukupolvelta toiselle. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen, tuntee geneettisen informaation rakenteen ja tietää, millä tavoin geenit ohjaavat solun toimintaa. Vastaavasti opiskelija osaa kytkeä solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan yksilön toimintaan ja periytymisen mekanismeihin. Käsitys evoluutioprosessista kokonaisuutena tarkentuu.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ympäristöekologia (BI3)

Kurssilla keskitytään ihmisen elinympäristöihin ongelmakeskeisestä ja ekologisesta näkökulmasta käsin. Suomen osalta teemana ovat maamme luonnon ominaispiirteet, luonnonvarat ja niiden käyttö sekä ympäristömme tila ja ihmisen muokkaava vaikutus ekosysteemeihin.

Kurssilla tutustutaan ympäristönseurannan menetelmiin ja tekniikkoihin sekä niiden mahdollisuuksiin ratkaista tai lievittää syntyneitä ympäristöongelmia. Kurssi soveltuu ympäristöalalle aikoville. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon, hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä sekä osaa toteuttaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset. Samalla opiskelija kehittää ympäristötietoisuutta ja kestävän kehityksen mukaista käyttäytymistä.

4. Ihmisen biologia (BI4)

Kurssilla käsitellään ihmisen alkionkehitystä, kudosten erilaistumista, yksilön peruselintoimintoja, elimistön tasapainon säätelyä sekä ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia. Ympäristön ja perimän vuorovaikutteinen merkitys, elimistön sopeutus- ja puolustusmekanismit sekä yhteisöllisyys terveyden osatekijänä korostuvat tällä terveydenhoitoalalle aikoville soveltuvalla kurssilla.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa ihmissolujen erilaistumisen pääpiirteet, kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet säädeltynä kokonaisuutena sekä hahmottaa eräiden yleisimpien kansantautien syntymekanismeja ja hoitokeinoja fysiologisella tasolla. Kurssilla opittuja asioita pystytään tarkastelemaan viittaamalla arkielämän esimerkkeihin ja uutisointiin.

5. Bioteknologia (BI5)

Kurssilla syvennetään tietämystä, joka liittyy geenien rooliin elintoimintojen säätelijöinä. Aluksi kerrataan solujen hienorakenne sekä tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten lisääntyminen, toiminta, rakennepiirteet ja soveltuvuus hyötykäyttöön. Tietoja syvennetään käsittelemällä biotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia mm. lääketieteen, eri teollisuudenhaarojen sekä kasvien ja eläinten jalostamisen aloilla. Tavoitteena on nimetä, tunnistaa ja ymmärtää keskeiset bioteknologian sovellustekniikat (geenien etsiminen kromosomista, eristäminen, monistaminen, siirto ja ominaisuuden ilmentäminen) sekä niihin liittyvät eettiset ongelmat ja uhkatekijät. Kurssi soveltuu erityisesti luonnontieteitä harrastaville.

SOVELTAVAT KURSSIT

6. Biologian työkurssi (BI6)

Kurssilla tutustutaan biologisen osaamisen merkitykseen käytännön työelämässä. Opintoretkien kohteet vaihtuvat vuosittain. Samalla kerrataan sekä pakollisten että syventävien opintojen keskeisiä ydinkohtia, mikä mahdollistaa kertauksen yo-kokeisiin.

Kurssin harjoitustyöt liittyvät tieteellisen kasvion laatimiseen, planktonnäytteiden keruuseen, lajien määrittelyyn sekä valmispreparaattien mikroskopointiin. Tavoitteena on, että opiskelija saa käsityksen siitä, millä yhteiskunnan aloilla tarvitaan biologista tietämystä, millaisia ammattinimikkeitä ja jatko-opintoja biologian alalla voidaan suorittaa ja miksi biologia tieteenalana on kehittynyt niin nopeasti viime vuosikymmenten aikana. Kurssin voi suorittaa opetukseen osallistumatta ainoastaan, mikäli kurssia ei jonain vuonna järjestetä.

7. Ekologia (BI7)

Kurssilla syvennetään ekosysteemien vuorovaikutussuhteita, monimuotoisuutta ja ekologisten tutkimusmenetelmien käyttöä koskevaa tietoa. Samalla kerrataan eliöiden määrään ja alueelliseen jakautumiseen vaikuttavien elollisten ja elottomien ympäristötekijöiden merkitystä esimerkkien avulla.

Kurssi vastaa Jyväskylän avoimen yliopiston kurssia EKO009, jonka laajuus on 2 opintoviikkoa. Kurssikirjat: Townsend, C.R., Harper, J.L. & Begon, M. 2000: *Essentials of Ecology* (s. 1-417) tai Townsend, C.R., Begon, M. & Harper, J.L. 2003: *Essentials of Ecology* (s. 1-395) ja Vallinkoski, V-M. & Laakso, J. 2001: *Opintomoniste ekologian alkeisiin*. Jyväskylän yliopisto. Avoin yliopisto.

8. Talviekologia (BI8)

Kurssilla perehdytään luonnonvaraisten kasvien ja eläinten talvehtimisen ekologiaan. Tavoitteena on, että kerrataan, syvennetään ja tarkennetaan niitä fysiologisia muutoksia, joita eliöissä tapahtuu talveen valmistautuessa ja talven aikana. Kurssi vastaa Jyväskylän avoimen yliopiston kurssia EKO103, jonka laajuus on 1 opintoviikko. Kurssikirja: Havas, P. & Sulkava, S. 1987: *Suomen luonnon talvi*.

9. Eliöiden peruslajintuntemus, kasvit (BI9)

Kurssilla tunnistetaan maamme tavallisimmat luonnonvaraiset kasvilajit kesällä toteutettavien demonstraatioiden ja kasvikokoelmanäytteiden avulla. Tavoitteena on, että opitaan tunnistamaan maamme tavallisimmat kasvilajit (noin 230 lajia tai lajiryhmää) sekä niiden suomenkieliset nimet. Kurssi vastaa Jyväskylän avoimen yliopiston kurssia BIO204, jonka laajuus on 1 opintoviikko. Arvosana määräytyy lajintuntemuskokeen perusteella. Kurssikirja: Hämet-Ahti L. ym. (1996 tai uudempi). *Retkeilykasvio*.

10. Kasvikokoelman laatiminen (BI10)

Kurssilla kerätään ja tallennetaan annettujen ohjeiden mukaisesti vähintään 100 suomalaista luonnonkasvinäytettä. Tavoitteena on kasvilajiston tuntemuksen lisääminen, määrittämissopojen käyttöön harjaantuminen sekä tieteellisten kasvinäytteiden tallentamisen oppiminen. Osallistujilta edellytetään kurssin 8 suorittamista tai vastaavia tietoja. Kurssi vastaa Jyväskylän avoimen yliopiston kurssia EKO204, jonka laajuus on 1 opintoviikko. Kurssikirja: Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. 1998: *Retkeilykasvio*.

11. Eliöiden peruslajintuntemus, eläimet (BI11)

Kurssilla tunnistetaan maamme tavallisimmat luonnonvaraiset eläinlajit kesällä toteutettavien demonstraatioiden avulla. Tavoitteena on, että opitaan tunnistamaan ja nimeämään maamme tavallisimmat selkärangaiset ja keskeisimmät selkärangatonryhmät (noin 250 lajia tai lajiryhmää). Kurssi vastaa Jyväskylän avoimen yliopiston kurssia BIO205, jonka laajuus on 1 opintoviikko.

5.8 Maantiede

Tieteenalana maantieteessä yhdistyvät luonnontieteelliset ja ihmistieteelliset tavat kuvata maailmaa ja sen alueellisia vuorovaikutussuhteita. Maantieteellisessä ajattelussa näitä ihmisen ja luonnon välisiä kaksisuuntaisia vuorovaikutussuhteita jäsennetään alueellisuuden, tilan ja paikan ydinkäsitteisiin tukeutuen.

Maantieteen lukio-opetuksen tavoitteena on, että opiskelija osaa hankkia, tulkita ja arvioida kriittisesti ja monipuolisesti maantieteellistä tietoa sisältäviä lähteitä kuten karttoja, tilastoja, kirjallisuutta sekä digitaalisesti välitettyjä tekstejä. Samalla opiskelija oppii havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja kannanottoja alueellisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään luonnonilmiöt ja kulttuuriset tekijät suhteessa eri aluetasoihin. Tällöin opiskelija tuntee, ymmärtää ja kunnioittaa erilaisten kulttuurien tapoja, kulttuuri-identiteettien variaatioita sekä ihmisen ja ympäristön moniulotteisia vuorovaikutussuhteita.

Lukion maantieteen opetuksessa käsitellään myös suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja määritellään niitä keinoja, jotka antavat mahdollisuuksia vaikuttaa oman ympäristön kehitykseen. Näin opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Maantieteen lukio-opetuksessa käsitellään läpäisyperiaatteella kestävästä kehityksestä, kulttuuri-identiteettien muovaantumista sekä teknologian ja yhteiskunnan suhteita.

Kurssimuutokset edelliseen opetussuunnitelmaan

Kurssit ovat säilyneet suunnilleen aiemmassa opetussuunnitelmassa esitettyjen kaltaisina. Aluetutkimuksen kurssin (GE4) sisältöön on lisätty paikkatietojärjestelmien käsittely.

Arviointi ja suoritusjärjestys

Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja, taito havaita alueellisia riippuvuuksia sekä yhteistyökyky. Maantieteen pakollisten kurssien (GE1, GE2) suorittamista suositellaan ennen osallistumista syventäville tai soveltavalle kurssille.

Maantieteen kurssien arvioinnissa voidaan harrastuneisuuden osoituksena ottaa huomioon esim. opiskelijoiden laatimat vapaaehtoiset tutkielmat. Syventävää kurssia GE4 ja soveltavaa kurssia GE5 ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Kurssin GE3 voi suorittaa myös itsenäisesti, mikäli opiskelijan voi olettaa kykenevän laajan kokonaisuuden itsenäiseen opiskeluun.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Sininen planeetta (GE1)

Kurssilla käsitellään Maapalloa planeettana, ja sen vuorovaikutusprosesseissa toimivia geosysteemejä kuten vesi-, ilma- ja kivi- ja eliökehän syntyä, rakennetta, toimintaa ja säätelymekanismeja. Tavoitteena on saada yleiskuva siitä, millä tavoin maapallon pinnanmuodot ovat jatkuvassa muutostilassa ja millä tasoilla maantieteellinen vyöhykkeisyys ilmenee ilmastoissa, kasvillisuudessa, merivirroissa ja tuulisysteemeissä. Näiden yleisluonnonmaantieteellisten lainalaisuuksien pohjalta hahmotetaan Suomen asemaa suhteessa Maapallon geosysteemeihin. Kurssi tukee muiden luonnontieteiden kuten biologian ja fysiikan opintoja.

2. Yhteinen maailma (GE2)

Kurssin pääteemana on inhimillisen toiminnan jäsentyminen maapallolla. Inhimilliseen kulttuuriin liittyviä yleisiä käsitteitä täsmennetään kriittisesti vertailemalla maantieteellisiä malleja ja niiden soveltamismahdollisuuksia eri aluetasoilla.

Tavoitteena on saada kokonaiskuva kulttuurien monimuotoisuudesta, kulttuurivariaatioihin liittyvistä monimutkaisista tekijöistä sekä niiden taustoista kuten väestönkasvun historiasta, elinkeinoista, kaupunkien kasvusta, innovaatioiden leviämisestä, maailmantalouden pääpiirteistä sekä luonnonvarojen riittävydestä. Käsitellyt asiakokonaisuudet tarjoavat opiskelijalle yleissivistävän kulttuurisen faktatiedon lisäksi eväät maantieteellisen mielikuvituksen omaksumiseen ja soveltamiseen.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Riskien maailma (GE3)

Kurssilla keskitytään ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyviin riskitekijöihin hasardimaantieteen näkökulmasta käsin. Riskitekijät luokitellaan karkeasti lähiavaruuden riskeihin, luonnonvarojen käyttöön liittyviin riskeihin sekä sosiaalisiin riskeihin. Eri alueiden riskiherkkyyttä vertaillaan ja arvioidaan sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti. Riskien alueellisen ja temaattisen jäsentämisen ohella pääpaino keskittyy niihin kytkeytyviin yhteiskunnallisiin konflikteihin, ristiriitojen säätelymahdollisuuksiin sekä ratkaisupyrkimyksiin.

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää. Kurssilla korostuu tutkimuksellisen opiskelun menetelmä, jota käyttäen opiskelija osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin. Samalla opiskelija osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välisiä suhteita.

4. Aluetutkimus (GE4)

Kurssilla kerrataan aiemmin opittua alueellisen erilaistumisen teemaa ja syvennetään sitä tutkimuksellisen oppimisen näkökulmasta. Keskeisinä sisältöinä ovat kartan luku- ja laatimistaito, graafinen havainnollistaminen, aluetutkielman laatiminen, paikkatietojärjestelmien soveltamismahdollisuuksien ymmärtäminen, tiedonkeruumenetelmien hyödyntäminen sekä tieteellisen kirjoittamisen pelisääntöjen merkityksen ymmärtäminen.

Tutkielman aihe valitaan omaehtoisen harrastuneisuuden mukaisesti joltain valitulta aluehierarkian tasolta: kyseeseen tulevat esimerkiksi sotilaalliset tai taloudelliset valtioliittymät, itsenäiset valtiot, valtioiden provinssit, kaupungit, kaupunginosat tai kunnat. Tässä yhteydessä harjoitellaan erilaisten karttatyypin ja tietolähteiden soveltamista omaan aihepiiriin liittyvien kysymysten ratkaisemisessa. Eri tietolähteistä saatujen karttojen tulkinnassa, asianmukaisessa hyödyntämisessä ja esittämisessä edellytetään omakohtaista kiinnostuneisuutta ja graafisten karttaohjelmien hyödyntämistaitoa.

Kurssi tukee vahvasti luonnon- ja kulttuurimaantieteen aiempia opintoja, ja harjaannutetaan läpäisyperiaatteella tieteellisen kriittisen ajattelun taitoja. Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee kartografian perusteet, tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia, osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa esimerkiksi kenttähavainnoinnin, haastattelun tai sähköisten tietokantojen avulla sekä esitellä tutkimuksensa tulokset havainnollistamalla niitä karttojen, tilastojen ja graafisten esitysten avulla.

SOVELTAVAT KURSSIT

5. Kehitysmaiden maantiede (GE5)

Kurssilla käsitellään alikehittyneisyyden syitä ja seurauksia globaalilla tasolla. Kurssin konkreettiset teemat vaihtelevat vuosittain, mutta erityisesti korostuvat kehitysmaiden alueellinen erilaistuminen, kulttuurin ja luonnon diversiteetti sekä kehittyneisyyden ja hyvinvoinnin mittaamisen ongelmat.

Kurssilla harjaannutetaan taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista kuten historiallisesta, taloudellisesta ja luonnonvarojen sijainnin näkökulmasta. Työtavoissa painottuvat omaehtoisen tutkimuksellisen oppimisen, monipuolisten tietolähteiden kriittinen käytön ja asiakokonaisuuksien hallinnan menetelmät. Käsiteltävät asiat integroituvat hyvin maailmanhistorian, filosofisen etiikan ja yleisen kulttuuritutkimuksen kenttiin. Halutessaan opiskelija saa kurssista numeroarvosanan, mikä määrittyy suoritettujen töiden keskiarvona.

6. Maantiedon kertauskurssi (GE6)

Tällä maapallon alueellisen erilaistumisen muotoja painottavalla kurssilla luodaan kokonaiskuva maantieteestä tieteenalana ja sen ajankohtaisista tutkimuskohteista. Kurssilla kerrataan, syvennetään, sovelletaan ja tarkennetaan aiempien maantiedon kurssien aikana käsiteltyjä asioita.

Oppimateriaaleina hyödynnetään vanhoja ylioppilaskokeita, ajankohtaisia sanomalehtiartikkeleita sekä pakollisten kurssien kurssikirjaa. Kertaamisen ohella kiinnitetään huomiota maantieteilijöiden toimenkuvaan yhteiskunnassa. Kurssi tukee itsenäistä ajattelua, laajojen kokonaisuuksien hallintaa sekä maailmankuvan jäsentymistä. Halutessaan opiskelija saa kurssista numeroarvosanan, mikä määrittyy suoritettujen töiden keskiarvona.

5.9 Fysiikka

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Kokeellisuudella tuetaan opiskelijaa omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija:

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä

Arviointi

Fysiikan arvosana määräytyy kurssien (1 – 8) mukaan. Jos oppilas aikoo suorittaa fysiikasta ainoastaan pakollisen kurssin, hän saa siitä ainoastaan suoritusmerkinnän. Tämän kurssin hyväksytyt suoritus edellyttää kurssilla määrättyjen töiden ja kurssikokeen hyväksytyä suoritusta. Kurssit FY 9, FY 10 ja FY 11 arvostellaan myös pelkällä suoritusmerkinnällä.

Kertauskurssista FY 9 pidetään normaali kurssikoe, jonka arvosanalla voi korottaa fysiikan lopullista arvosanaa. Kunkin kurssin arvosana määräytyy kurssikokeen ja tuntiaktiivisuuden perusteella. Arvosteluperusteena voidaan käyttää myös kurssilla määrättyjen oppilastöiden suoritusta.

Kurssit

Kurssit kannattaa suorittaa numerojärjestyksessä. Kuitenkin kokeellisen fysiikan kurssi (FY 11) sijoitetaan kurssijärjestykseen siten, että se voidaan suorittaa jo ensimmäisen tai toisen opiskeluvuoden aikana.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintätekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Tavoitteet

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija:

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

3. Aallot (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

4. Liikkeen lait (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

6. Sähkö (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

7. Sähkömagnetismi (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

8. Aine ja säteily (FY8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin
- aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina.
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

9. Kertaus (FY9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää ja kertaan aikaisemmillä kursseilla saamia tietoja ja taitoja
- valmistautuu loppukokeeseen
- pystyy yhdistelemään eri kursseilla käsiteltyjä ilmiöitä ja niihin liittyviä lainalaisuuksia

SOVELTAVAT KURSSIT

10. Teoreettisen fysiikan kurssi (FY10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- valmistautuu korkeakoulujen pääsykokeisiin
- syventää ja kertaan lukion fysiikkakursseillaan saamia tietoja ja laskuvalmiuksia.

11. Kokeellisen fysiikan kurssi (FY11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että oppilas:

- suunnittelee ja suorittaa fysiikan ilmiöihin liittyviä mittauksia
- oppii käsittelemään mittaustuloksia ja mittaustuloksia
- oppii arvioimaan saamiensa mittaustulosten oikeellisuutta

Keskeiset sisällöt

- Mekaniikan, aalto-opin, lämpöopin sähköopin ja atomifysiikan mittauksia,
- työselostusten laadinta
- mahdollisesti teollisuus- tai oppilaitosvierailu

5.10 Kemia

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestäväen kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskelunvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemiaa sekä sen opiskelua kohtaan.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kemian keskeisimmät peruskäsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeita ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti tai muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustelemaan siitä sekä esittämään sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestäväen kehityksen edistämässä sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Arviointi

Kemiassa arvioinnin kohteena ovat kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa tulee lisäksi ottaa huomioon kokeellisen tiedonhankinnan ja -käsittelytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi

- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen.

Kemiassa arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti.

Pakollinen kurssi ja kaikki syventävät kurssit arvostellaan numeroin. Pakollisesta kurssista annetaan tarvittaessa suoritusmerkintä. Numeroarvostelu perustuu kurssikokeeseen, tunti- ja kotityöskentelyssä osoitettuun aktiivisuuteen sekä oppilastöihin.

Kurssien suoritusjärjestys

Kokeellisuus on tärkeää kemiassa, jossa opiskelu suositellaan aloitettavaksi pakollisella kurssilla KE1. Työkurssi suositellaan suoritettavaksi, kun vähintään yksi kemian kurssi on opiskeltu. Muutoin kurssit on suositeltavaa suorittaa numerojärjestyksessä. Kurssit KE1 ja KE2 täydennettynä työkurssilla KE6 muodostavat peruspaketin kemian perusoppimäärästä. Syventävät kurssit KE3, KE4, KE5 täydennettynä työ- ja kertauskursseilla KE6 ja KE7 tarjoavat laajan tietopaketin, mahdollistavat yo-kokeissa menestymisen sekä antavat erinomaisen pohjan kemian jatko-opinnoille lukion jälkeen.

Aihekokonaisuudet

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kemian kursseissa kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuntuntoisiksi ja ajatteleviksi kansalaisiksi. Opiskelija ymmärtää kemian merkityksen yksilölle, yrityksille ja yhteiskunnalle.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Kemian opiskelu auttaa ymmärtämään erilaisten aineiden vaikutuksia ja luomaan sen pohjalta turvallisen elinympäristön.

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen tavoitteena on luonnonvarojen järkevä ja kohtuullinen käyttö sekä päästöjen rajoittaminen. Kulutusta vähentämällä ja järkeistämällä voidaan ympäristölle haitallisten aineiden määrää vähentää. Opetuksen tavoitteena on saada opiskelijasta aktiivinen kestävän kehityksen edistäjä. Opiskelija ymmärtää raaka-aineiden rajallisuuden ja tuotteiden kierrätyksen.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Lukion kemian opetuksen tavoitteena on saada opiskelija ymmärtämään laajan kemian teollisuutemme merkityksen. Kursseilla tutustutaan suomalaisen kemian teollisuuden historiaan ja nykypäivään. Kehitys varhaisesta puunjalostusteollisuudesta nykypäivän biokemialliseen osaamiseen ovat luoneet pohjaa suomalaisten kulttuuri-identiteettiin tieto-taito -osaajina.

Teknologia ja yhteiskunta

Uusien raaka-aineiden käyttöönotto ja korvaavien aineiden kehittäminen ovat tärkeässä asemassa nyky-yhteiskunnassamme. Uusia merkittäviä tuotteita on kehitetty mm. tekstiilituotannossa ja metalleja korvaavien hiilikuitujen ja keraamien tuotannossa. Kemiallinen tutkimus ja kemian tuotteet ovat tärkeitä myös hyödynnettäessä maata ravinnon tuottamiseen. Kemian opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen sekä osallistumaan yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä sitä koskevaan päätöksentekoon.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Kemian kursseilla harjaannutetaan opiskelijoiden viestintätaitoja ja mediaosaamista. Opiskelijat tekevät oppilastöitä ja niistä työselostuksia. Kemian opiskelu auttaa havainnoimaan kriittisesti median kuvaamaa maailmaa.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Kurssilla käydään läpi kemian perusasioita laajentaen ja syventäen yläasteella opittuja asioita. Opitaan esim. orgaanisia yhdisteryhmiä ja niiden ominaisuuksia, sovelluksia sekä reaktioita. Tutustutaan erilaisiin seoksiin ja seoskomponenttien erottamismenetelmiin, liuosten valmistukseen, yksinkertaisiin kemiallisiin laskuihin sekä tärkeisiin kemiallisiin reaktioihin. Tehdään oppilastöitä ja demonstraatioita myös tietokoneella. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja
- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia, reaktioita ja erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Kemian mikromaailma (KE2)

Kurssilla perehdytään alkuaineiden jaksolliseen järjestelmään, minkä pohjalta päätellään monia alkuaineiden ominaisuuksia. Opitaan kirjoittamaan elektroniverhon rakenteita ja tutustutaan esim. atomiorbitaaleihin, hapetuslukuihin ja yhdisteiden kaavoihin. Opiskellaan kemialliset sidokset sekä

orgaanisten yhdisteiden isomerialajit. Tehdään oppilastoita ja demonstraatioita myös tietokoneella. Kurssin teoriaosan voi suorittaa itsenäisesti. Kokeellisen osan suorittamisesta on sovittava erikseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Kurssilla opetellaan kirjoittamaan epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä ja perehdytään erilaisiin reaktiomekanismeihin ja sovelluksiin. Lasketaan erilaisia kemiallisia laskuja, esim. ainemääriin perustuvia laskuja sekä kaasulaskuja. Tutustutaan energianmuutoksiin kemiallisissa reaktioissa, reaktionopeuteen sekä siihen vaikuttaviin tekijöihin. Tehdään oppilastoita ja demonstraatioita myös tietokonetta apuna käyttäen. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

Kurssilla perehdytään sähkökemian perusteisiin. Opiskellaan esim. sähkökemiallinen jännitesarja, erilaisia kemiallisia pareja, elektrolyysi sekä normaalipotentialikäsitel. Opetellaan kirjoittamaan hapettumis-pelkistysreaktioita. Tutustutaan metalleihin ja epämetalleihin, niiden happi- ja vetyyhdisteisiin sekä teollisesti merkittäviin raaka-aineisiin ja jalostusprosesseihin. Tutuksi tulevat myös monet polymeerit. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja

- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Kurssilla tutkitaan erilaisten kemiallisten reaktioiden tasapainoja. Perehdytään myös vahvoihin ja heikkoihin protolyytteihin ja niiden tasapainoihin, puskuriliuoksiin sekä niiden merkitykseen. Opiskellaan liukoisuuskäsite ja liukoisuustasapaino sekä niihin liittyvät laskut. Happo-emästitraukseen perehdytään tarkoin myös kokeellisesti. Tutkitaan tasapainoon liittyviä graafisia esityksiä. Kurssia ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

SOVELTAVAT KURSSIT

6. Kemian työkurssi (KE6)

Kurssilla pyritään kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista. Kurssilla tehdään runsaasti oppilastöitä esim. titraus, ionireaktiot, aspiriinin synteesi ja tuotteen puhtauden tutkiminen, esterisynteesi ja spektrofotometrinen työ. Töitä tehdään perinteisin menetelmin, mikromittakaavassa sekä tiedonkeräimiä ja tietokonetta hyväksi käyttäen. Pidetään laboratoriopäiväkirjaa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään vierailu johonkin teollisuus- tai oppilaitokseen, jossa mahdollisesti tehdään laboratoriotöitä. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista.
- ymmärtää kemian peruskäsitteet, tuntee erilaisia elämälle välttämättömiä aineita ja kemiallisia reaktioita.

- osaa arvioida tiedon luotettavuutta, sekä käyttää tietoa osallistuessa luontoa, ympäristöä tai teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.
- perehtyy nykyaikaisen kemian teknologian luonteeseen ja vaikutuksiin sekä löytää sille kytkentäkohtia käytännön elämässä.
- osaa käsitellä kemiallista tietoa myös kvantitatiivisella tasolla.
- oppii jatko-opinnoissa tarvittavia tietoja, taitoja ja valmiuksia sekä kiinnostuu kemiasta ja kemian opiskelusta.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

7. Kertaus- ja täydennyskurssi (KE7)

Kurssilla kerrataan ja samalla täydennetään lukion koko oppimäärän (kurssit KE1-KE5) keskeiset asiat. Harjoitellaan runsaasti erityyppisiä tehtäviä (osa tehtävistä arvostellaan), myös yo-tehtäviä ja oppilaitosten pääsykoetehtäviä. Oppilaiden niin halutessa tehdään myös oppilastöitä, jotka perustuvat syventäviin kursseihin. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä teollisuusyritysten ja korkeampien oppilaitosten kanssa. Kurssiin liittyy osallistuminen kemian preliminäärikokeeseen. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Kertaa lukion kemian keskeiset sisällöt.

5.11 Uskonto

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämänkatsomukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

5.11.1 Evankelisluterilainen uskonto

Arviointi

Arvioinnin perusteet päätetään yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen kurssin alussa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon koe, tunnilla osoitetut tiedot ja taidot, esim. uskontoon liittyvien ilmiöiden analysointikyky sekä erilaiset suulliset ja kirjalliset työt kuten alustukset ja esseet.

Aihekokonaisuudet

Parolan lukion uskonnonopetuksessa aihekokonaisuudet näkyvät seuraavasti:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys ovat esillä käsiteltäessä sosiaalietiikan kysymyksiä. Pohditaan keinoja paremman ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan rakentamiseksi. Käsitellään esimerkiksi kansalaistottelemattomuuden oikeutusta ja ihmisoikeuksia. Tuodaan esiin yrittäjyyden eettisiä ulottuvuuksia ja vastuullista kuluttamista. (UE3)

Hyvinvointi ja turvallisuus ovat sekä yksilö- että sosiaalietiikkaan liittyviä kysymyksiä. Niitä käsiteltäessä korostuvat terveydenhuollon ja lääketieteen etiikka. Pohditaan, millainen elämä on tavoiteltavaa ja mikä on epätäydellisen elämän arvo. (UE3)

Kestävä kehitys liittyy erityisesti etiikan ja maailmanuskontojen opetukseen. Etsitään uskontojen opeista perusteluita kestävä kehityksen mukaiselle elämälle. Pohditaan globaalin etiikan mahdollisuuksia ja ongelmia. (UE3, UE4)

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ovat olennainen osa koko uskonnon opetusta. Erityisesti pohditaan uskonnon merkitystä ja vaikutuksia eri kulttuureissa ja analysoidaan kristinuskon ja suomalaisen kulttuurin suhdetta. (UE1, UE2, UE3, UE4, UE5, UE6)

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuuteen liittyvät tieteen ja teknologian eettiset kysymykset. Käsitellään esimerkiksi teknologian arvoja, uhkia ja mahdollisuuksia. Pohditaan tieteellisen ja uskonnollisen maailmankatsomuksen suhdetta nyt ja historiassa. (UE1, UE2, UE3)

Viestintä- ja mediaosaaminen, erityisesti tulkinnan ja eettisen arvioinnin näkökulmasta, on keskeistä uskonnonopetuksessa. Tunneilla käytetään erilaisia medioita ja tarkastellaan niitä kriittisesti. (UE1, UE2, UE3, UE4, UE5)

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyiden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja ulottuvuudet
- uskonnon tutkiminen teologian ja uskontotieteen näkökulmista
- uskonnon ydinkysymykset: kärsimys, kuolema, pelastus, elämän tarkoitus
- uskonnon ja kulttuurin suhde, uskonnolliset yhteisöt, riitit, yksilön uskonnollinen kokemus
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä, sisällöstä ja tieteellisestä tutkimisesta
- Raamatun tulkinta: fundamentalistinen, pelastushistoriallinen, eksistentiaalinen, yhteiskunnallinen
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty: juutalaisuuden ja hellenismien vaikutus
- alkukirkko: kirkon ja valtion suhde, jumalanpalveluselämä, kirkkovoosi, viran kehitys, oppi, luostarit
- idän ja lännen kirkon ero
- lännen kirkko keskiajalla: paavius, kirkollinen kulttuuri, oppi
- idän kirkko: kehitys, oppi ja elämä
- reformaatio Saksassa, Sveitsissä ja Englannissa
- puhdasoppisuus, pietismi ja valistus
- katolisuus uudella ajalla, protestanttiset liikkeet
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu, ekumenia
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa, kirkon ja valtion suhde, uskonnonvapaus

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämäkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuksistaan
- saa perustiedot ihmisen elämäkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämäkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- ihmisen tärkeät elämänkysymykset Raamatussa ja kristinuskossa: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- etiikan peruskäsitteet: arvo, normi, hyvä ja paha
- normatiivisen etiikan teorit: hyve-, velvollisuus- ja seurausetiikka
- kristillinen etiikka: lähtökohdat, erityisesti luterilainen etiikka
- yksilöeettisiä kysymyksiä: esim. elämän alun ja lopun kysymyksiä, ihmissuhteet, seksuaalietiikka, terveys, työ
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä: esim. ympäristö, oikeudenmukainen yhteiskunta, yritysietiikka, median etiikka, tieteen ja tekniikan etiikka

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailmat (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto: maailmankuva, riitit ja uskomusolennot, samanismi
- Kristinuskon tulo Suomeen, katolinen keskiaika, reformaatio, puhdasoppisuus, pietismi ja valistus, herätysliikkeiden synty, uskonnonvapaus
- luterilainen kirkko: hallinto, toiminta, herätysliikkeet, ajankohtaiset kysymykset
- muut kristilliset kirkot: ortodoksinen ja katolinen kirkko sekä vapaat suunnat
- kristillisperäiset ja ei-kristilliset yhteisöt Suomessa: esim. MAP-kirkko, Jehovan todistajat, islam, juutalaisuus ja Krishna-liike.
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan: moraali, taiteenlajit, suomalainen uskonnollisuus tutkimuksissa

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

6. Kirkon juhlaperinne (UE6)

Tutustutaan kristillisen juhlaperinteen perusteisiin ja historiaan. Tarkastellaan juhlaperinnettä ja sen merkitystä Suomessa. Kurssin aikana perehdytään suomalaiseen ja eurooppalaiseen kulttuuriperintöön, erityisesti juhlaperinteisiin. Kurssi sisältää itsenäistä työskentelyä.

5.11.2 Ortodoksinen uskonto

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ortodoksinen maailma (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero

- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

3. Raamattutieto (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messiasodotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisaukirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Uskontojen maailmat (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.
- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Ortodoksinen Suomi (UO5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

5.11.3 Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita.

Muiden uskontojen opetusta varten opetussuunnitelman perusteet annetaan erillisillä päätöksillä. Kurssien koodit muodostetaan käyttäen koodia UX ja kurssin numeroa. **5.12**

Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä.

Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskeluvasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen kehityksen periaatteita.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäntapomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntapomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntapomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tunteita suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämäntapomus, elämäntapomustieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntyminen ja kuoleminen, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämäntapomuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämäntapomuksen aikana sekä eettiset valinnat eri elämäntapomusvaiheissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapomuksiin ja tottumuksiin

2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkiperäinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentamaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttavana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämänkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisyys ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismi ja suvaitsevaisuuden historiaa

5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämänkatsomuksia koskevia väitteitä
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeinä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämänkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittämisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi

- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisin perusvirtauksina

5.13 Filosofia

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykyä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi
- hallitsee yleisivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Arviointi

Filosofiasa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

Aihekokonaisuudet

Parolan lukion filosofian opetuksessa aihekokonaisuudet näkyvät seuraavasti:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys ovat esillä käsiteltäessä erityisesti yhteiskuntaetiikan kysymyksiä. Kursseilla pohditaan sitä, mikä on valtio ja mitkä ovat yksilön vaikutusmahdollisuudet erilaisissa yhteiskuntamalleissa sekä kysymys, tarvitaanko valtiota ollenkaan. Pohditaan sitä, mitä on aktiivisuus, kansalaisuus ja yrittäjyys. (FI1, FI2, FI4)

Hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuudessa selvitetään mitä ylipäätään tarkoitetaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden käsitteillä ja miten ne toteutuvat kouluelämässä ja yhteiskunnassa. Pohditaan, mitä on oikeudenmukaisuus ja miten se liittyy hyvinvointiin ja turvallisuuteen. (FI1, FI2, FI4)

Kestävä kehitys -aihekokonaisuus filosofiassa keskittyy pohtimaan ko. käsitettä ja arvoja sen takana. Pohditaan, millä perusteilla yksilö valitsee kestävän kehityksen mukaisen elämäntavan. Sovelletaan kysymystä Humen giljotiinin periaatteeseen. (FI2, FI6)

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ovat filosofian keskeistä ainesta. Filosofia antaa välineitä kulttuuri-identiteetin rakentamiseen ja eri kulttuurien syvärakenteiden pohtimiseen. (FI1, FI2, FI4, FI5)

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus filosofiassa määrittelee ko. käsitteet ja analysoi niiden vaikutuksia ja ulottuvuuksia yhteiskunnan eri osa-alueilla. (FI1, FI3, FI4, FI6)

Viestintä ja mediaosaaminen -aihekokonaisuus sisältää median kriittistä arviointia, viestinnän eettisiä ulottuvuuksia ja ko. käsitteiden määrittelyä ja problematisointia. (FI1, FI2, FI3, FI4)

PAKOLLINEN KURSSI

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä: hengen ja aineen suhde (idealismi ja materialismi), vapaus ja välttämättömyys, muutoksen selittäminen
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde

tiedon muodostumisessa, omien käsitysten muodostumisen analyysi (luulo, mielipide, ennakoasenne)

- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, yhteiskunnan merkitys, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen ja normien luonne, arvojen suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkemyksiä, normatiivisen etiikan teoriat

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Filosofinen etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalien suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä, soveltavan etiikan kysymyksiä

3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa

- käsityksiä totuudesta ja sen saavuttamisesta, totuusteoria (korrespondenssiteoria, koherenssiteoria ja pragmatistinen totuusteoria)
- tiedon mahdollisuus ja rajat, erilaisia näkökulmia tiedon oikeuttamiseen (fundamentalismi, koherentismi, reliabilismi)
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoria, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismi, liberalismi ja sosialismin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat, hyvinvointivaltio
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus, kulttuurien välisen suvaitsevaisuuden mahdollisuudet ja rajat

SOVELTAVAT KURSSIT

5. Filosofian historian jatkokurssi (FI5)

Tavoitteena on perehtyä uuden ajan filosofisen ajattelun luonteeseen, keskeisiin ongelmiin ja erilaisiin tapoihin harjoittaa filosofiaa.

6. Tieteellisen toiminnan perusteet (FI6)

Kurssilla tarkastellaan tieteellisen toiminnan perusluonnetta ja tieteen päämääriä.

Tavoitteena on luoda johdatteleva systemaattinen yleiskuva tieteellisen tutkimuksen luonteesta tutkimalla mm. tieteellistä käsitteen muodostusta, tieteellistä selittämistä ja ymmärtämistä sekä tieteen mytologisia kysymyksiä.

7. Ihminen filosofisen tutkimuksen kohteena (FI7)

Tavoitteena on perehtyä erilaisten ihmiskäsitysten filosofisiin perusteisiin ja samalla tarjota näkökulmia inhimillisen toiminnan ymmärtämiselle.

8. Kulttuurin ja taiteen filosofia (FI8)

Tavoitteena on oppia ymmärtämään, mitä kulttuuri kokonaisuutena on. Erityisesti tarkastellaan esteettisten ilmiöiden ja taiteen filosofian perusteita.

5.14 Historia

Lukion historianopetuksen kautta opiskelijalla on mahdollisuus ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja siinä tapahtuvia muutoksia. Historia auttaa opiskelijaa hahmottamaan tämän päivän kansainvälistä maailmaa ja maailmantilannetta. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova ja tukeva oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana on historia tieteenalana. Historiassa huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan, huomioiden myös ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, paikka, muutos, jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia antaa mahdollisuuden käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä seikkoja.

Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta. Historia opettaa kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Maamme omaa historiaa tarkastellaan osana maailmanhistoriaa. Historian opetuksessa huomioidaan myös oma kulttuuriperintömme sekä Unescon maailmanperintö. Erityispiirteenä opetuksessa on paikallishistoria, erityisesti varhaishistorian osalta.

Opetuksen tavoitteet

opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat, keskeiset historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian kehitykseen ja näin rakentamaan omaa historiatietouttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista käsin sekä huomioida nykyajan näkökulman
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta

- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena
- haluaa kehittää itseään
- saa hyvät tiedot ja taidot jatko-opiskelua varten
- oppii arvostamaan omaa historiaansa ja kulttuuriperintöään osana maailmanhistoriaa ja Unescon maailmanperintöä

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian taidot ja ajattelutapa sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan kykyyn muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto, hallita aikasuhteita ja kausaliteetteja sekä kykyä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti.

Jokaisen kurssin alussa arviointiperusteet käydään läpi yhdessä opiskelijoiden kanssa. Pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numerolla. Koulukohtaiset soveltavat kurssit voidaan arvioida joko numerolla tai kurssista voi saada suoritusmerkinnän. Historian koulukohtaiset soveltavat kurssit ovat tavoitteiltaan ja sisällöiltään valtakunnallisia pakollisia ja syventäviä kursseja tukevia.

Pakollisten, syventävien ja soveltavien kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Pakolliset kurssit suositellaan kuitenkin suoritettavan 1, 2, 3,4 järjestyksessä.

Itsenäinen suoritus

Mikäli opiskelija haluaa suorittaa kurssin itsenäisesti, on hänen aina sovittava opettajan kanssa vaadittavasta kirjallisuudesta, korvaavista tehtävistä ja tutkielmasta. Historiassa suositellaan, ettei opiskelijalla olisi itsenäisiä suorituksia ainakaan kahta useampaa yhden lukuvuoden aikana.

Aih kokonaisuudet

Historia oppiaineena nostaa esiin hyvin erilaisia aihekokonaisuuksia. Näiden kautta on mahdollista tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden ja sidosryhmien kanssa.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aatehistorian taustaa vasten tarkastellaan ihmisoikeuksia ja YK:n perusoikeuksia. Aktiivinen kansalaistoiminta, demokratian kehitys ja merkitys tulee esille opiskeltaessa 1900-luvun historiaa. Asioita voidaan lähestyä museoiden ja kansalaisjärjestöjen avulla.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Historiassa pohditaan erityisesti hyvinvointivaltion, oikeuslaitoksen ja turvallisuuspolitiikan kehitystä (HI 3, HI 4). Yhteistyötä on mahdollista tehdä tutkimuslaitosten ja julkisyhteisöjen kanssa.

Kestävä kehitys

Pohditaan, miten ihminen on muokannut ympäristöään. Historia oppiaineena auttaa oppilasta ymmärtämään kestävä kehityksen merkityksen kansallisella ja globaalilla tasolla (HI 1, HI 3, HI 6). Historia valottaa ihmisen ja ympäristön yhteisen menneisyyden. Yhteistyötä voidaan tehdä eri ympäristöjärjestöjen ja ulkoasianministeriön kehitysyhteistyöosaston kanssa.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Kulttuurihistoria auttaa opiskelijaa rakentamaan omaa identiteettiään ja ymmärtämään eri kulttuureja (HI 2, HI 5, HI6). Yhteistyötä voidaan tehdä eri museoiden ja eri kulttuurijärjestöjen sekä kansalaisjärjestöjen, museoviraston, arkistojen ja ympäristökeskuksen kanssa.

Kansainvälisyys

Kansainvälisyys historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa on luonnollinen ja tärkeä painopistealue. Ihmiset ja yhteisöt eivät toimi suljetussa tilassa, vaan vuorovaikutuksessa toisten ihmisten, valtakuntien tai valtioiden sekä kulttuuripiirien kanssa. Kansainvälisyys on ennen kaikkea vieraiden kulttuurien tuntemusta, Tämä antaa opiskelijalle mahdollisuuksia oppia ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan arvomaailmaa ja elämäntapaa, mikä on olennainen osa kansainvälisyyden ilmenemistä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja kommunikaatiossa.

Opiskelijoita ohjataan myös tiedostamaan Suomi ja suomalaisuus osana pohjoismaita, Euroopan Unionia sekä laajempaa kansainvälistä yhteisöä, Eri kulttuurien tuntemus auttaa opiskelijaa myös selviytymään kansainvälisillä työmarkkinoilla sekä löytämään oman paikkansa yhteiskunnassa ja maailmassa. Kansainvälisyys on koulun painopistealue (HI 1, HI 2, HI 3, HI 4, HI 5, HI 6, HI 7, HI 8, HI 9). Yhteistyötä voidaan tehdä eri kansainvälisten järjestöjen, museoiden ja julkisyhteisöjen ja yliopiston ainelaitosten ja tutkimuslaitosten kanssa.

Teknologia ja yhteiskunta

Historiassa käsitellään teknologian kehitystä ja sen yhteiskunnallista merkitystä (HI 1, HI 3, HI 4). Yhteistyötä voidaan tehdä museoiden kanssa, opetuksessa voidaan käyttää verkkomateriaalia ja tehdä opintoretkeä.

Viestintä ja mediaosaaminen

Historiassa käytetään monipuolisia lähteitä. Lähdekritiikkiä korostavana oppiaineena historiassa opiskellaan mediakriittisyyttä. Historiassa on myös mahdollisuus tehdä erilaisia tulkintoja (HI 3, HI 4). Yhteistyötä voidaan tehdä median kanssa ja tutkia esim. uutisten totuutta lähdekritiikin avulla.

Verkostoituminen

Historian eri kurssien aihekokonaisuuksia voidaan toteuttaa ja niiden tavoitteita syventää verkostoitumalla (HI 1, HI 2, HI 3, HI 4) seuraavien sidosryhmien kanssa, esim. yliopiston eri ainelaitokset, museot, taideaineiden laitokset, kirjastot, tutkimuslaitokset, ympäristökeskukset, media, kansalaisjärjestöt ja Eurooppa-tiedotus.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee väestö- ja yhteiskuntahistoriaa pitkäjänteisyytensä, keskittyen kuitenkin esimerkkeinä toimiviin elinpiireihin. Kurssin avulla valotetaan historiallisen muutoksen ja prosessin luonnetta. Sisältöjen pääpaino on yleisen historian alueella, jota täydennetään soveltuvissa kohdissa Suomen historian ilmiöillä. Kurssin keskeisiä tarkastelukulmia ovat luonto ja talous, yhteisön elonjääminen ja muuttuminen, taloudelliset murroskaudet, muuttoliikkeet sekä sukupuolten tehtävänjako.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestävästä kehityksestä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja millainen vaikutus tällä on ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät

Sisältö

- Varhaiskulttuurit
- Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset
- Työnjako ja kulttuurien synty
- Kreikka ja Rooma länsimaisen kulttuurin perustana
- talous-, väestö- ja yhteiskuntaolot
- ympäristön muutos
- Keskiaika
- feodalismista kapitalismiin
- Löytöretket
- Eurooppa valloittaa maailman
- Teollistuminen
- ympäristömuutokset
- katoavista suhdannevaihteluihin
- uudet keksinnöt teknisen kehityksen vetureina
- Globaali kulutusyhteiskunta
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- liberalistinen talouspolitiikka
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat

Aihekokonaisuudet

Kurssilla on mahdollista painottaa Kansainvälisyyden, Kestävän kehityksen sekä Teknologian ja yhteiskunnan aihekokonaisuuksia.

2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin kehitystä ja keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta aatteellista ja historiallista kehitystä. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä. Opiskelija tutustuu eurooppalaiseen kulttuuriperintöön.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten eurooppalaisuus on syntynyt ja kehittynyt
- tutustuu keskeiseen eurooppalaiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämää, elämäntapoja ja maailmankuvaa

Sisältö

- Eurooppalainen kulttuuri kautta aikojen
- Antiikin aika ja kulttuuri
- Keskiajan yhtenäiskulttuuri
- elämää keskiajalla
- keskiajan ihmisen maailmankuva
- Uuden ajan ihminen
- renessanssi ja tiedon vallankumous
- barokki
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty
- Valistusaatteet uuden ajan airuina
- valistusfilosofia ja sen vaikutus yhteiskunnassa ja taiteessa
- " vapaus, veljeys ja tasa-arvo "
- Yhdysvaltain itsenäistyminen
- Aatteiden vuosisata 1800-luku
- keskeiset aatesuunnat ja taide 19. vuosisadan peilinä
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata
- Nykyaika
- totalitarismi / demokratia
- massa - ja populaarikulttuuri
- uudet taidesuunnat

Aihekokonaisuudet

Kurssilla on mahdollista painottaa: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä Kansainvälisyyden aihekokonaisuuksia.

3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee poliittisen historian ja kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtopoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisin tarkastelunäkökulma on demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkaisajattelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa

Sisältö

- Suurvaltojen valtapyrkimykset
- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan
- Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota
- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen
- Kylmä sota
- kylmän sodan teorit: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiat, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa
- Uuden epävarmuuden aika
- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

Aih kokonaisuudet

Kurssi antaa mahdollisuuden painottaa aihekokonaisuuksia Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Kestävä kehitys, Teknologia ja yhteiskunta sekä Viestintä ja mediaosaaminen.

4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssilla käydään läpi Suomen historian keskeisiä muutoksia ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muutoksiin liittyvät kriisit. Keskeistä on siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan.

Kurssilla läpikäydään myös talouden ja kulttuurin murroksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden yhteiskunnan sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden

Sisältö

- Ruotsin ajan perintö
- vallanvaihdos
- Suomen liittyminen Venäjään
- autonomian synty
- Heräävä kansa
- suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen
- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat
- yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros
- elinkeino rakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- Taistelu valtiosta
- Sortokaudet ja kansanvallan synty
- Suomen itsenäistymisprosessi
- Suomen itsenäistyminen
- Sisällissota
- Hallitusmuoto
- Kahtiajaosta eheytymiseen
- Oikeistoradikalismi
- Elintason nousu
- Kulttuurista kulutustavaraa
- Toinen maailmansota jälkiseurauksineen
- Ulkopoliitiikan muutos
- Hyvinvointivaltion rakentaminen
- Rakennemuutos
- 1960 - 1970- lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos
- Suomen uusi kansainvälinen asema
- Kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- Suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

Aih kokonaisuudet

Kurssi antaa mahdollisuuden painottaa mm. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Teknologia ja turvallisuus, Kulttuuri identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä Kansainvälisyys aihekokonaisuuksia.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi auttaa opiskelijaa ymmärtämään, mihin suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri perustuvat. Keitä me olemme? Suomalainen kulttuuri on osa Itämeren alueen kulttuuria ja sitä kautta osa länsimaista kulttuuria. Kurssilla käydään läpi kulttuuriperintöämme ja sen ainutkertaisuutta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteyden Itämeren alueelle
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- ymmärtää suomalaisen kulttuurin yhteydet länsimaiseen sivistykseen
- oppii arvostamaan ja vaalimaan omaa kulttuuriperintöämme
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan
- osaa tarkastella kehitystä myös yksittäisen ihmisen kannalta

Sisältö

- Esihistoriallinen Suomi
- tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus ja elinkeinot
- uskonnot ja uskomukset
- muinaissuomalaisten arkea ja juhlaa
- Suomen keskiaika
- kristinusko tuodaan Suomeen
- Suomen liittäminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön
- Itämaa ja sen hallinto
- sääty-yhteiskunta syntyy
- keskiajan taide
- elämää keskiajan Suomessa
- Suomi Kustaa Vaasan aikana
- uudenaikaisen valtion synty
- uskonpuhdistus
- taistelu Kustaa Vaasan perinnöstä
- nuijasota
- Suurvalta-aika
- valtiovalta keskitetään
- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- elämää uuden ajan alussa
- sivistyselämä valtion ja kirkon palveluksessa
- suurvalta romahtaa
- Vapauden ja hyödyn aika
- kustavilaisuus
- Turun Akatemia 1640
- kaupunkielämää 1770-luvun Suomessa

- talouselämä kehittyä
- kansallinen tietoisuus herää
- Ruotsin vallasta Venäjän vallan alle
- Suomi keisarien pelinappulana

Aih kokonaisuudet

Kurssi antaa mahdollisuuden painottaa mm. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, Hyvinvointi ja turvallisuus, Teknologia ja yhteiskunta sekä Kansainvälisyys aihekokonaisuuksia.

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä, historiaa ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurien peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavaa arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolojen keskinäiset vaikutussuhteet
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa ja kommunikaatiossa

Sisältö

- Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:
- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamilainen maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Persia

Aih kokonaisuudet

Kurssi antaa mahdollisuuden painottaa mm. Kestävä kehitys, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä Kansainvälisyys aihekokonaisuuksia.

KOULUKOHTAISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

7. Antiikin perintö (HI7)

Kurssilla tarkastellaan antiikin ja keskiajan maailmaa ja niiden välittämää perintöä länsimaiselle sivistykselle. Kurssilla tutkitaan nimenomaan eurooppalaisen kulttuurin ja sivistyksen syntyä, kehitystä ja muutosta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää eurooppalaisen kulttuurin kehityksen Ateenasta Rooman kautta Brysseliin
- tietää eurooppalaisen kulttuurin saavutukset ja kehityksen
- ymmärtää tieteen merkityksen ihmisen ihmiskunnan muokkaajana
- syventää tietojaan ja taitojaan eri aikakausien elämästä, kulttuurista ja maailmankuvan kehityksestä
- perehtyy eri taide-, ja tyyliuuntiin
- tietää, miten tämän päivän tieteen ja taiteen juuret ovat antiikin perintönä siirtyneet meille
- tietää keskiajan käsitteen ja tietää, miten tiede ja teknologia kehittyivät keskiajallakin
- tietää, miten uskonto oli osa jokapäiväistä elämää keskiajalla ja miten kirkko toi suojaa ja opetti kuoleamisen taidon sen ajan ihmisille
- oppii tunnistamaan keskiajan taidesuunnat ja syventämään tietojaan Euroopan keskiajasta

Sisältö

- Mitä on antiikki?
- Välimeren talousalue antiikin aikana
- Kreikka ja Rooma, erot ja yhtäläisyydet
- Antiikin maailmankuva ja ihmiskäsitys
- Demokratia
- Filosofia ja uskomukset
- Kirjallisuus, tiede ja taide
- Elämää antiikin aikana
- Roomalaiset insinöörit
- Antiikin sotalaitos
- Antiikin kukoistus eri aikoina
- Miksi antiikin maailma tuhoutui?
- Mitä on keskiaika?
- Keskiajan talous ja yhteiskuntajärjestelmä
- Keskiajan väestö
- Keskiajan kaupungit
- Suomen keskiajan kaupungit
- Ristiretket Pyhään maahan
- Suomi saatetaan lännen kirkon piiriin
- Keskiajan taide ja tiede, teknologia
- Suomen keskiajan kirkkorakentaminen ja taide
- Pimeä keskiaikako?

- Keskiajan perintö

Aih kokonaisuudet

Kurssi antaa mahdollisuuden painottaa eri aih kokonaisuuksia mm. Kestävä kehitys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Teknologia ja yhteiskunta, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä Kansainvälisyys.

8. Maailma tänään (HI8)

Kurssi tarkastelee tämänhetkisiä kansainvälisen politiikan tapahtumia, taustoja ja muutoksia. Kurssin keskeisiä tarkastelukulmia ovat demokratiat diktatuurien vastakohtina. Kurssi pyrkii syventämään Kansainväliset suhteet (HI3) -kurssissa opittuja asioita. Kurssin tavoitteiden saavuttamiseksi hyödynnetään eri joukkoviestimiä. Nykyistä maailmaa voi tarkastella esimerkiksi tilastojen ja talouskehityksen avulla sekä poliittisen tilanteen, maantieteen, aatteiden ja uskontojen ja myös kansainvälisten suhteiden kautta.

Kurssi arvioidaan historian valtakunnallisten syventävien kurssien tapaan, mutta arvioinnissa voidaan käyttää kokeiden asemasta opintotehtäviä, kirjoitelmia, esitelmiä ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää historiallisen kehityksen merkityksen konfliktien ratkaisuisissa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien ja vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa
- Kurssin keskeiset sisältöalueet ja teemat nivoutuvat kyseisen ajankohdan päivänpolttaviin aiheisiin.

Esimerkkejä mahdollisista teemoista

- yhdistynyt Eurooppa - USA:n vastapaino?
- Saksa ja Ranska - EU:n valtiat?
- Venäjä - demokratian oppilas?
- YK rauhanturvaajana - toivo vai kaaos?

9. Itsenäinen Suomi maailmanpolitiikassa –historian kertauskurssi (HI9)

Kurssilla on mahdollista syventää ja kerrata Suomen historian käänne-kohtia - kurssin ja Kansainväliset suhteet -kurssin (HI 3 ja HI 4) keskeisiä aiheita ja sitä kautta saada kokonaiskuva maailman 1900-luvun historian pääasioista.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kansainvälisten tapahtumien ja historiankulun vaikutukset Suomen historiaan
- kertaa jo aiemmin oppimiaan historian taitojaan
- syventää historian taitojaan
- osaa muodostaa kokonaiskuvan syy - seuraus -suhteineen 1900-luvun historiasta

Sisältö

- Nuori Suomi
- ulkopolitiikka etsii suuntaansa - mistä tukea
- käsityserot Leningradin turvallisuudesta
- Maailma ajautuu sotaan
- maailmansodan syyt
- sodan aiheuttamat muutokset Euroopan kartalla ja valtioiden historiassa ja keskinäisessä yhteydenpidossa
- 1919 Versailles'n rauha
- Demokratia vastaan diktatuuri
- synkät pilvet ajautuvat Euroopan ylle
- Tie 2. maailmansodassa
- Suomi 2. Maailmansodassa
- Suomen ulkopolitiikka ja uusi suunta sodan jälkeen
- Eurooppa nousee sodan raunioista
- Kylmä sota
- rautaesirippu on laskeutunut Eurooppaan
- kahtia jaettu maailma
- USA vastaan Neuvostoliitto
- Pariisin rauha 1947
- Valvontakomission aika - vaaran vuodet
- Suomesta täysivaltainen valtio
- Suomi Pohjoismaiden neuvostoon 1955
- Porkkalan palautus 1955
- YK:n jäsenyys 1955
- Kekkonen Suomi
- kylmän sodan vaikutus - yöpakkaset 1958
- noottikriisi 1961
- suomettuminen
- 1975 ETYK
- oliko Suomi rähmällään?
- Kylmästä sodasta liennytykseen
- Neuvostoliiton politiikka muuttuu Gorbatschovin aikana
- Itä-Eurooppa liikehtii
- Neuvostoliiton hajoaminen
- muuri murtuu
- itä vapautuu, kansat itsenäistyvät
- Muutoksen tuulet Suomessa
- Pariisin rauhansopimus muuttuu
- YYA-sopimus purkautuu
- Suomi siirtyy kohti länttä

- EU-jäsenyys toteutuu
- USAn johtama maailma
- Uudet viholliskuvat Lähi-idässä ja maailmassa
- Euroopan laajentuva yhteistyö
- Aasian "tiikerit"
- Maailma ja Suomi tänään

Aih kokonaisuudet

Kurssilla on mahdollista painottaa seuraavia aihekokonaisuuksia: Hyvinvointi ja turvallisuus, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, Kansainvälisyys, Kestävä kehitys, Teknologia ja yhteiskunta, Viestintä ja mediaosaaminen sekä Verkostoituminen.

SOVELTAVAT KURSSIT

10. Luonnontieteiden historia (HI10)

Kurssi tarkastelee luonnontieteiden ja maailmankuvan kehittymistä Lähi-idän korkeakulttuureista uuden ajan luonnontieteiden vallankumoukseen asti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää maailmankuvan ja historiallisen ajankohdan yhteyden
- ymmärtää, miten luonnontieteistä on vähitellen tullut tiede
- tuntee keskeisimmät kehitykseen vaikuttaneet henkilöt ja heidän teoriansa

Sisältö

- Varhaisten kulttuurien maailmankuva
- esihistoriallinen aika
- Lähi-idän korkeakulttuurit
- Antiikin ajan kehitys
- luonnonfilosofiset selitysmallit
- keskeiset antiikin ajattelijat
- ptolemaiolainen maailmankuva
- Keskiajan hiljainen vaihe
- luonnontieteen selittäminen kristinuskon kautta
- yliopistojen synty
- Renessanssin maallistuva tiede
- auktoriteettien kritiikki ja uuden etsiminen
- luonnontieteiden vallankumous
- keskeisten ajattelijoiden oivalluksia

Aih kokonaisuudet

Kurssilla on mahdollista painottaa Kulttuuri-identiteetin, Teknologian ja yhteiskunnan sekä Verkostoitumisen aihekokonaisuuksia.

11. Ihmisen varhaishistoria ja suuret jokikulttuurit (HI11)

Kurssi tarkastelee varhaisihmisen kehitystä nykyihmiseksi. Kurssilla keskitytään ihmisen varhaisten esi-isien kehitykseen, kulttuuri-ihmisen syntymiseen sekä lopulta järjestäytyneiden yhteiskuntien ja ns. korkea-kulttuurien kehittymiseen.

Sisältö

- Varhaisimmat tunnetut esi-isämme
- Homo sapiensin kehitys
- Kulttuuri-ihmisen syntyminen
- Järjestäytyneet yhteiskunnat
- Ns. korkeakulttuurit, erityisesti Kaksoisvirtain alueella ja Egyptissä

Aihekokonaisuudet

Kurssilla on mahdollista painottaa Kestävän kehityksen, Kulttuuri-identiteetin ja kulttuurien tuntemuksen ja Verkostoitumisen aihekokonaisuuksia

5.15 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta.

Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöstä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opetus perustuu yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeuden-mukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Yhteiskuntaopin opetuksessa on mahdollista ottaa esille paikallista poliittista ja taloudellista päätöksentekoa ja seurata niiden asioiden valmistelua ja päätösten syntyä.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti, verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen risti-riitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntäkäsityksen rakentamiseen
- kehittyisi aktiiviseksi kansalaisvaikuttajaksi niin Hattulassa, Suomessa kuin Euroopan

Unionissakin

- saa tietoja valmiuksia työelämää varten
- tuntee kuluttajan, yrittäjän ja valtion merkityksen talouden toimijana
- osaisi hyödyntää medioita sekä tieto – ja viestintätekniikkaa jokapäiväisessä opiskelussaan ja elämässään

Arviointi

Yhteiskuntaopin arvioinnissa huomiota kiinnitetään oppimäärän asia-sisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihto-ehdoisia arviointikeinoja. Tärkeää yhteiskuntaopissa on myös seurata ajankohtaisia tapahtumia ja yhteiskunnallista muutosta median kautta.

Jokaisen kurssin alussa opiskelijalle selvitetään arvioinnin perusteet ja sovitaan kullakin kurssilla tarkemmat yksityiskohdat. Pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numerolla. Koulukohtaiset soveltavat kurssit voidaan arvioida numerolla tai niistä voi saada suoritusmerkinnän.

Yhteiskuntaopin koulukohtaiset soveltavat kurssit liittyvät tavoitteiltaan ja sisällöiltään valtakunnallisiin pakollisiin ja syventäviin kursseihin. Soveltavat kurssit voivat olla esim. eheyttäviä kursseja tai menetelmä-kursseja tai muun koulutuksen järjestämiä kursseja.

Suoritusjärjestys

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Suositellaan, että kurssit kuitenkin mahdollisuuksien mukaan suoritettaisiin järjestyksessä.

Itsenäinen suoritus

Mikäli opiskelija haluaa suorittaa kurssin itsenäisesti, vaadittavasta kirjallisuudesta ja mahdollisista lisätehtävistä, kuten tutkielmasta tai kirjoitelmasta, on erikseen sovittava opettajan kanssa. Soveltavien kurssien suorittamisesta päätetään erikseen.

Aihekokonaisuudet

Yhteiskuntaoppi käsittelee aihekokonaisuuksia sekä taloudellisesta, sosiaalisesta, poliittisesta että oikeudellisesta näkökulmasta. Aihekokonaisuuksia lähestytään yhteyksillä eri sidosryhmiin. Yhteis-kuntaopin opetuksessa voidaan kiinnittää huomiota mm. seuraaviin aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien sisältöä ja merkitystä. Aktiivisen kansalaistoiminnan merkitystä tarkastellaan paikalliselta tasolta globaalille tasolle (YH 1, YH 4). Opiskelijoille esitetään omakohtaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia esim. eri kansalaisjärjestöissä ja Euroopan Unionin projekteissa. Yrittäjyyden maailma avautuu esim. yhteistyöllä eri yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen kanssa. (YH 2).

Hyvinvointi ja turvallisuus

Hyvinvointipalvelujen, oikeuslaitoksen ja turvallisuusjärjestelmän merkitystä (YH 1, YH 2, YH 3, YH 4) tarkastellaan myös käytännössä tutustumalla esim. sosiaalitoimen, oikeuslaitoksen, armeijan ja poliisin toimintaan.

Kestävä kehitys

Sekä kestävä elämäntapa että ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys korostuvat samanaikaisesti yhteiskuntaopin opetuksessa. Opiskelija oppii myös vaikuttamiskeinoja paikalliselta tasolta globaalille tasolle saakka. Aihekokonaisuutta voidaan toteuttaa yhteistyöllä esim. eri kansalaisjärjestöjen kanssa (YH 1, YH 2, YH 4).

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Yhteiskuntaoppi lisää opiskelijan tietoisuutta siitä, miten erilaiset arvot vaikuttavat omassa arjessa, yhteiskunnassa ja maailmassa sekä tukee opiskelijan kulttuuri-identiteetin muodostumista (YH 1, YH 4). Yhteistyötä voidaan tehdä esim. eri kulttuuri- ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Teknologia ja yhteiskunta

Yhteiskuntaopin kursseilla tarkastellaan teknologian vaikutusta elämän-tapaan ja talouteen, kuten työllisyyteen ja työn sisältöön. Aihe-kokonaisuutta voidaan syventää yhteistyöllä esimerkiksi eri alojen yrittäjien ja yrittäjäjärjestöjen ja museoiden kanssa. (YH 1, YH 2).

PAKOLLISET KURSSIT

1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssiin tavoitteena on saada opiskelijat syvällisesti tutustumaan ja ymmärtämään suomalaisen yhteiskunnan rakenne, muotoutuminen ja se, miten yhteiskunta toimii ja miten kukin meistä voi siinä vaikuttaa. Kurssilla käsitellään valtaa, sen ilmenemismuotoja ja sitä, miten valtaa käytetään ja tavoitellaan, esimerkiksi puolueet. Kansalaisen perus-oikeudet ja kansalaisen velvollisuudet tehdään tutuksi opiskelijoille. Tutustutaan myös Suomen turvallisuuspolitiikkaan ja siihen, miten kansalaisten turvallisuudesta huolehditaan. Tavoitteena on saada opiskelijat toimimaan vastuullisina ja aloitteellisina kansalaisina sekä omassa kunnassaan, valtiollisella tasolla kuin Euroopan laajuisestikin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja vaikuttamismahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet

Sisältö

- Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- Hyvinvointivaltio
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet
- Valta
- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät
- Vaikuttaminen
- Demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- Globaali vaikuttaminen
- Vaikuttamisen haasteet
- Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät
- Perusoikeudet
- Tuomiovalta ja järjestysvalta
- Turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat
- Sosiaalipolitiikka
- tarkoitus
- tehtävä
- muodot

Aihekokonaisuudet

Kurssi antaa mahdollisuuden painottaa aihekokonaisuuksia: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Kestävä kehitys, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien kohtaaminen, Teknologia ja yhteiskunta, Viestintä ja mediaosaaminen, Verkostoituminen ja Kansainvälisyys

2. TALOUSTIETO (YH2)

Kurssin tavoitteena on saattaa opiskelija ymmärtämään talouselämän keskeisiä toimintaperiaatteita. Sen aikana käsitellään mikro- ja makro-talouden teorioita, käsitteitä ja kysymyksiä. Kurssilla käsiteltävät teoriat pohjaavatkin näiltä osin taloustieteisiin. Käsittelyn aikana talouden kysymyksiä tarkastellaan kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkö-kulmasta. Talouden rakenteiden tarkastelussa käytetään hyväksi eri-tyyppisiä tilastoja sekä muuta lähdemateriaalia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kansantalouden perusteet, käsitteet sekä keskeiset talouden toimintaperiaatteita selittävät teoriat
- oppii tuntemaan Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä
- harjaantuu toimimaan kuluttajana ja saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä
- harjaantuu tarkastelemaan taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- oppii tuntemaan työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle

Sisältö

- Suomalaisen elinkeinot
- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- Taloudellinen toiminta ja yritykset
- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja
- Talouselämän vaihtelut ja häiriöt
- taloudellisen kasvun merkitys
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina
- Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat
- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko
- Julkistalous
- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka
- Suomi kansainvälisessä kaupassa
- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia ja sen kritiikki
- Suomen talouden tulevaisuudennäkymät
- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

Aihekokonaisuudet

Kurssin aikana on mahdollista painottaa aihekokonaisuuksia: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, mm. yrittäjyyden perusteiden sekä talouden toimintamallien opiskelun kautta. Myös Kestävä kehitys -kokonaisuus nousee kurssilla esiin talouden tulevaisuuden ja globalisaation myötä kuten Kansainvälisyyskin.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssin avulla on mahdollista saada opiskelijat ymmärtämään Suomen oikeuslaitoksen rakennetta ja sen kehityshistoriaa. Opiskelijoille tulee selväksi tehtävien ja eri oikeustapausten kautta heidän oikeutensa ja velvollisuutensa ja vastuunsa kansalaisina, ja mitä siitä seuraa, jos rikkoo yhteiskunnan lakeja vastaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskinäisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuineläytöksestä ja kansalaisten kannalta merkittävistä

kansainvälisistä tuomioistuimista

- oppii hoitamaan itse tavanomaiset oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntelijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti

Sisältö

- Lakitiedon perusteet
- Suomen oikeushistoria
- Oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen
- Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet
- Perheoikeus
- Työoikeus
- Kuluttajansuoja
- Velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- Asuminen
- Muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- Rikos – ja prosessioikeus
- Oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- Rangaistukset
- Kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Aihekokonaisuudet

Kurssilla on mahdollista ottaa huomioon seuraavat aihekokonaisuudet: Hyvinvointi ja turvallisuus, Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys sekä Kansainvälisyys.

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan Unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan Unionin toimintaan, yksityisen kansalaisen asemaan yhdentävässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan Unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan Unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan Unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia
- osaa hankkia Euroopan Unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutukset oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta

Sisältö

- Eurooppalainen identiteetti
- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan Unionin kansalaisuus
- Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan Unionissa
- Euroopan Unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan Unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet
- Euroopan Unionin alueelliset vaikutukset
- nuorten opiskelu
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta
- Euroopan Unionin haasteet
- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

Aihokokonaisuudet

Kurssi antaa mahdollisuuden painottaa aihekokonaisuuksia: Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Kestävä kehitys, Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, Viestintä ja media-osaaminen sekä Kansainvälisyys.

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

5. Kertauskurssi (YH5)

Kurssilla kerrataan yhteiskuntaopin pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä. Erityisesti painotetaan ajankohtaisuutta ja käytännön asioita, joihin sovelletaan kursseilla opittuja asioita.

Sisältö

Sisältö määräytyy osittain kertauksen osittain ajankohtaisuuden näkö-kulmasta. Viime mainittu määrää erilaisia painopistealueita.

Aihokokonaisuudet

Kurssilla painottuvat kaikki yhteiskuntaoppiin liittyvät aihekokonaisuudet soveltuvilta osin.

5.16 Psykologia

Valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaisesti ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskelleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten - kuten teknologisen kehityksen - tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

Arvioinnin perusteet päätetään yhdessä opiskelijoiden kanssa jokaisen kurssin alussa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon koe, tunnilla osoitetut tiedot ja taidot, esim. psykologiaan liittyvien ilmiöiden analysointikyky sekä erilaiset suulliset ja kirjalliset työt kuten alustukset ja esseeet.

Aih kokonaisuudet

Parolan lukion psykologian opetuksessa aihekokonaisuudet näkyvät seuraavasti:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys ovat esillä käsiteltäessä mielenterveyttä. Opetuksessa tuodaan esiin eri järjestöjä, jotka toimivat ihmisen psyykkisen hyvinvoinnin edistämiseksi sekä mielenterveyskuntoutujien ja heidän omaistensa aseman parantamiseksi. Esitellään järjestöissä toimimisen mahdollisuuksia erityisesti nuorten näkökulmasta. Käsitellään mielenterveyspotilaiden ihmisoikeuksia. Aktiivista kansalaisuutta käsitellään roolien, normien ja sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta. Opetuksessa tulee esiin myös se, mikä edesauttaa tai estää aktiivisen osallistumisen omaa elämää ja yhteiskuntaa koskevaan päätöksentekoon (esim. opittu avuttomuus, sisäsyntyinen motivaatio, omatoimisuus). (PS1, PS5, PS6,)

Hyvinvointi ja turvallisuus liittyvät olennaisena osana psykologian opetukseen. Niitä käsitellään yksilö- ja ryhmäpsykologian näkökulmista. Kehityspsykologia kuvaa terveen kehityksen edellytyksiä. Kursseilla käsitellään psyykkistä itsesäätelyä, muutoksien kohtaamista ja ratkaisukeskeisen ajattelun perusteita. Sosiaalipsykologiassa tutustutaan esimerkiksi ryhmädynamiikan lainalaisuuksiin ja avun antamiseen. Motiivien ja tunteiden käsittely liittyy myös psyykkiseen hyvinvointiin. Kursseilla käsitellään muun muassa stressiä ja unta. (PS1, PS2, PS3, PS4, PS5, PS6, PS7)

Kestävä kehitys -aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä tarkastellaan ympäristöpsykologian näkökulmasta. Pohditaan esimerkiksi ympäristön merkitystä ihmisen hyvinvoinnille. Sosiaalipsykologiassa perehdytään vaikuttamiseen, arvoihin ja asenteisiin. (PS1, PS3, PS6, PS7)

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus tulee esiin monin tavoin opetuksessa. Voidaan käsitellä sitä, miten identiteetti muodostuu ja mitkä ovat sen osatekijät. Tunneilla osoitetaan psykologisten selitysmallien kulttuurisidonnaisuus, vertaillaan esimerkiksi eri kulttuureissa olevia kasvatuskäytänteitä. Hyödynnetään erityisesti monikulttuurisesta taustasta olevien oppilaiden kokemuksia. Sosiaalipsykologian kurssilla käsitellään arvoja, asenteita ja stereotypioita. Huomioidaan myös mielenterveyskäsitteen kulttuurisidonnaisuus ja kulttuurin merkitys psyykkiselle hyvinvoinnille. (PS1, PS2, PS5, PS)

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus huomioidaan esiteltäessä psykologian sovelluksia yhteiskunnan eri osa-alueilla. Kehityspsykologian kurssilla pohditaan ja tarkastellaan teknologian vaikutuksia ihmiseen, esim. minäkuvaan ja maailmankuvaan. Tarkastellaan sitä, miten teknologian kehitys on vaikuttanut psykologian tutkimusmenetelmiin. (PS1, PS2, PS3, PS4, PS5, PS7)

PAKOLLINEN KURSSI

1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa

- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- Mitä psykologia on? (perustutkimus, soveltava tutkimus, tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmät, tutkimuksen vaiheet, arkitieto, tieteellinen tieto)
- Mikä ohjaa ihmisen toimintaa? (ihmisen psykofyysisyys, minäkäsitys, itsetunto, psyykkinen terveys, psyykkinen itsesääntely, motivaatio, emootiot)
- Mitä oppiminen on? (eri näkökulmia oppimiseen, esim. oppimisen eri muodot, motivaatio)
- Millaista on ihmisten välinen vuorovaikutus? (ihmissuhteet, vuorovaikutus)
- Miten ihminen toimii ryhmässä? (ryhmän vaikutus yksilön toimintaan, ryhmädynamiikka, roolit, normit)

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- Miten yksilön psyykkistä kehitystä elämän eri vaiheissa kuvataan psykologiassa? (elämänkaaripsykologian perusajatukset, esim. Eriksson)
- Mitkä ovat kehityksen eri osa-alueet ja miten ne liittyvät toisiinsa? (fyysinen ja motorinen kehitys, kognitiivinen ja psykososiaalinen kehitys)
- Mitkä tekijät vaikuttavat yksilön kehitykseen? (esim. perintötekijät, hermoston yksilökehitys, temperamentti, kasvatus, kulttuuri)
- Millaisia ongelmia yksilön kehitykseen saattaa liittyä? (esim. biologisperäiset toimintahäiriöt, tunne-elämähäiriöt, kuntoutus, terapiat)
- Miten psyykkistä kehitystä tutkitaan? (tutustuminen joihinkin kehityspsykologisiin tutkimuksiin ja tutkimusmenetelmiin)

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- Miten tarkkaavaisuus, havaitseminen ja muisti toimii?
- Mitkä tekijät vaikuttavat vireyteen? (vireystilaan vaikuttavat tekijät, unen vaiheet, nukkumisen merkitys, uniongelmat)
- Miten hermoston eri osat ovat yhteydessä psyykkisiin toimintoihin? (hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin pääpiirteissään)
- Millaisia ongelmia yksilöllä voi olla kognitiivisissa prosesseissa? (esim. dementia, tarkkaavaisuushäiriöt, aivovauriot, kuntoutus)
- Miten kognitiivinen psykologia ja neuropsykologia tutkii ihmistä? (tutustutaan joihinkin kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimuksiin ja sovellutuksiin)

4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisista
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- Mikä meitä liikuttaa? (eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen, esim. oppimismotivaatio, sisäinen ja ulkoinen motivaatio)
- Mitä tunteet ovat? (perustunteet, opitut tunteet, tunteiden biologinen, psykologinen ja sosiaalinen ulottuvuus, aggressio, pelko, stressi)

- Miten motivaatiota ja emootioita tutkitaan ja tarkastellaan? (klassiset motivaatio- ja tunneteoriat: fysiologinen näkökulma, psykoanalyysi ja behaviorismi sekä uudet näkökulmat tarkastella tunteita ja motivaatiota)
- Miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot ohjaavat yhdessä ihmisen toimintaa? (esim. henkilökohtaiset tavoitteet, ajattelu- ja toimintastrategioiden merkitys, elämänasenteet)
- Mikä on motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla? (esim. motivaation ja emootioiden yhteys ihmisen persoonallisuuteen ja mielenterveyteen)
- Millaista on korkeatasoinen kognitiivinen toiminta? (ajattelu, ongelmanratkaisu, päätöksenteko, luovuus ja älykkyys)

5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- Mitä persoonallisuudella tarkoitetaan? (persoonallisuus käsitteenä)
- Millaisia lähestymistapoja psykologiassa on persoonallisuuteen? (persoonallisuuden kehitys, rakenne, dynamiikka)
- Miten persoonallisuutta tutkitaan psykologiassa? (erilaiset tiedonkeruumenetelmät, persoonallisuustestit)
- Mitä on mielenterveys? (erilaisia näkökulmia persoonallisuuteen)
- Mistä mielenterveyshäiriöt johtuvat? (psyykkiset, biologiset ja sosiaaliset tekijät)
- Millaisia mielenterveyden häiriöitä ihmisillä on? (ahdistuneisuushäiriöt, mielialahäiriöt, psykoosit, persoonallisuushäiriöt)
- Miten mielenterveyden ongelmia hoidetaan? (erilaiset psykoterapiat ja lääkehoito)
- Miten yksilö voi ylläpitää psyykkistä hyvinvointiaan? (esim. psyykkinen itsesääätely)

KOULUKOHTAINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

6. Me ja muut - sosiaalipsykologiaa lukiolaisille (PS6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää ja ymmärtää sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä tekijöitä
- ymmärtää ja analysoi sosiaalisen vaikuttamisen keinoja
- ymmärtää mitä ovat asenteet ja ennakkoluulot ja miten ne vaikuttavat ihmisen toimintaan
- tunnistaa vallan ja johtamisen eri muotoja
- ymmärtää syvällisesti yksilön toimintaa yhteisöissä ja ryhmissä
- tietää miten sosiaalipsykologiassa tutkitaan ihmistä
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietämystään omaan ja muiden elämään.

Keskeiset sisällöt

- Mitä sosiaalinen vuorovaikutus on? (esim. sanaton viestintä, keskustelu, sosiaalinen päättely)
- Miten toiset vaikuttavat meihin? (esim. tietoisien vaikuttamisen keinot, sosiaalisen vaikutuksen mekanismit, sosialisatio)
- Mitä ovat asenteet ja ennakkoluulot ja miten ne vaikuttavat yksilöön ja yhteiskuntaan?
- Mitä on valta ja johtajuus?
- Miten yksilö toimii ryhmässä ja yhteisöissä? (esim. erilaiset ryhmät, ryhmän vaikutus yksilöön, ryhmän toiminta)
- Mitkä ovat sosiaalipsykologian tutkimusmenetelmät? (erilaisia sosiaalipsykologisia tutkimuksia)

SOVELTAVAT KURSSIT

7. Lapsen kasvu (PS7)

Tutustutaan lapsen kasvun peruslinjoihin kehityspsykologian mukaisesti. Paneudutaan kasvatuksen mahdollisuuksiin ja ongelmiin eri lähteiden ja ajankohtaisten kysymysten valossa. Osa kurssista suoritetaan itsenäisesti kurssin alussa sovittavalla tavalla.

8. Tutki ja kokeile (PS8)

Selvitetään psykologian tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmät runsaalla käytännön harjoittelulla. Osa kurssista suoritetaan itsenäisesti tekemällä laajempi tutkimus sovitusta aiheesta sovitulla tavalla. Kurssin lopussa palautetuntien aikana annetaan arvio kirjallisesti tehdystä tutkimuksesta.

9. Johdatus psykologiaan (PS9)

Johdatus psykologiaan –kurssi perustuu Yleisradion TV1 Opetusohjelmien ja Suomen yliopistojen psykologian laitosten, PsykoNetin, yhdessä tuottamaan ohjelmasarjaan ”Psykologian johdantokurssi” sekä samannimiseen oppikirjaan. Myös videotallenteena saatavan ohjelmasarjan aiheet ovat:

- Mitä psykologia on?
- Maailmankuva ja sisäiset mallit
- Oppiminen
- Kiintymys ja erillisuus
- Minuus
- Pienen ihmisen tutkija ja ymmärtäjä tohtori Daniel N. Stern
- Sosiaalinen vuorovaikutus
- Ihminen ja yhteisö
- Muotoutuvat aivot
- Mitä psykologialta odotetaan?

Mikäli opiskelija jatkaa opintojaan Jyväskylän avoimessa yliopistossa, ”Johdatusta psykologiaan”-kurssin suorituksen voi siirtää halutessaan osaksi psykologian approbaturia. Psykologian approbaturin opiskelu avoimessa yliopistossa on monimuotoista, eli opiskelu ei ole aikaan ja paikkaan sidottua.

5.17 Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuisia ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Musiikin tuottaminen – laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä – ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikin tulee tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietojaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen. Sisältöjen tulee edustaa eri musiikinlajeja: populaari-, taide- ja perinnesmusiikkia.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

5. Musiikkiprojekti (MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

5.18 Kuvataide

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnessa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan

- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediatekniikkaa omassa kuvallisessa työskentelyssään tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

PAKOLLISET KURSSIT

1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja
- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen.

2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen kannalta

- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävä kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut.

SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Media ja kuvien viestit (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen
- ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa
- oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä
- oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt

- kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
- graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
- valokuva mediassa
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti
- ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa
- käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

5. Nykyaikaisen taiteen työpaja (KU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan taiteen ajankohtaisia ilmiöitä
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan
- oppii ymmärtämään ja käyttämään taiteen keinoja työskennellessään erilaisten ilmiöiden parissa
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykyaikainen taide on: nykyaikaisen taiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- taide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman tuotannon toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

SOVELTAVAT KURSSIT

6. Lukiodiplomi (KU6)

Lukiodiplomien yleiset suoritusohjeet

Lukiodiplomin suorittaminen on lukion yleissivistävän koulutustehtävän mukaista toimintaa. Jos lukio ottaa opetusohjelmaansa jonkin tai joidenkin taitoja taideaineiden lukiodiplomin suoritusmahdollisuuden, sen suorittamisessa ja arvioinnissa noudatetaan kyseisen lukiodiplomin ohjeita ja arviointikriteereitä.

Valtakunnallisten ohjeiden noudattaminen suorituksessa on lukion vastuulla ja todistuksen antaa

lukio. Diplomin suorittamisen järjestäminen on lukiolle vapaaehtoista, samoin kuin osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista. Yhteistyö muiden lukioiden ja oppilaitosten kanssa on suotavaa. Opiskelijalla on lukiolain mukaan oikeus lukea hyväkseen muualla suoritettuja opintoja, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia (LL 23 § 1 mom.).

Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksi lukemisesta tulee sitä erikseen pyydettyäessä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista (LL 23 § 2 mom.). Ohjeita noudatetaan silloinkin kun osa opinnoista suoritetaan muussa oppilaitoksessa.

Opetushallitus vahvistaa oppiaineittain valtakunnalliset lukiodiplomin suorittamisen ehdot, arviointikriteerit ja todistuksen muodon. Vaikka lukiodiplomin suorittamisen ehdot vaihtelevat, liittyy kaikkiin kuitenkin pitkäkestoinen näyttö. Jos diplomiin kuuluu valtakunnallisia tehtäviä, ne löytyvät kyseisen lukiodiplomin ohjeista. Valtakunnalliset tehtävät ovat käytettävissä syyslukukauden alusta.

Osallistuminen lukiodiplomin suorittamiseen on opiskelijalle maksutonta mahdollisia tarvikkekustannuksia lukuun ottamatta.

Arviointi ja todistus

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioitsija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija.

Lukiodiplomin suorituksesta annetaan aina yleisarvosana asteikolla 1-5 seuraavasti:

5 = erinomainen

4 = kiitettävä

3 = hyvä

2 = tyydyttävä ja

1 = hyväksytty.

Tarkemmat arviointiohjeet ja -kriteerit löytyvät kunkin lukiodiplomin kohdalta.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite ja se merkitään kohtaan "lisätiedot". Koska eri lukioissa suoritettujen diplomien tulee olla keskenään vertailukelpoisia syksystä 2004 lähtien käytetään yhtenäistä lukiodiplomin todistus pohjaa. Suoritus merkitään lukion päättötodistukseen koulun opetussuunnitelman määrittelemällä tavalla.

Kuvataiteen lukiodiplomin osat:

1 Portfolio

$\frac{3}{4}$ arvosanasta

Teos

Työskentelyprosessin kuvaus

2 Kirjallinen tehtävä

$\frac{1}{4}$ arvosanasta

Essee

3 Tehtävän nimi ja toteutustapa (materiaali ja tekniikka)

Annetun kokonaisarvosanan kriteerit

Todistukseen kirjoitetaan saadun arvosanan valtakunnalliset kriteerit ja vuosittain vaihtuvat tehtäväkohtaiset kriteerit.

Jos arvosanaksi tulee 2 tai 4, todistukseen kirjoitetaan näkyviin ylemmän arvosanan kriteerit. Arviointikohteet ovat työskentelyprosessi ja teos.

5.19 Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä. Liikunnassa opiskelija ilmaisee itseään ja kokee elämyksiä. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään.

Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin. Liikunnanopetus tukeutuu eettiseen ja esteettiseen arvopohjaan. Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Monipuolisella liikunnan opetuksella luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenaajat ja paikalliset olosuhteet. Opetusjärjestelyinä käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta. Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon valittaessa liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Opetuksen toteuttamisessa otetaan huomioon turvallisuus, monikulttuurisen oppilasaineksen erityistarpeet sekä uskonnollinen vakaumus.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojään eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua
- luonnonarvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä.

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijälähtöisesti.

Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenaajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuusryhmiä muodostettaessa.

1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- Saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä
- kehittyä sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan

- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kurssien tavoitteena on opiskelijalähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

3. Virkisty liikunnasta (LI3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit tai jokin muu yhdessä toteutettava liikunta.

5. Kuntoliikunta (LI5)

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

Kurssilla tutustutaan myös erikoisempiin liikuntalajeihin. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija löytäisi itselleen mieluisan liikunta harrastuksen. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan esimerkiksi kiipeilyyn, melontaan, lumilautailuun, golfiin, kuntonyrkkeilyyn, yms...

SOVELTAVAT KURSSIT

6. Mailapelit (LI6)

Tavoite

Tutustua ja opetella erilaisia mailapelejä ja löytää niistä itselle sopiva liikunta- ja harrastusmuoto myös koulu- ja opiskeluajan ulkopuolella.

Sisältö

- esimerkiksi sulkapallo, tennis, squash, golf
- lajien sääntö- ja varustetuntemus
- lajien perustekniikan ja taktiikan opetus ja harjoittelu

Opetusjärjestelyt

- teoriassa lajeihin tutustuminen
- käytännön harjoitukset
- perusopetus yhdessä ja sen jälkeen jakautuminen oppilaan mieltymysten mukaan kehittämään taitojaan valitussa mailapelissä
- yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelyä
- jatkuva näyttö ja oppilaan itsearviointi

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

7. Liikunnan harrastaminen (LI7)

Kurssin tarkoituksena on tarkoitus kannustaa opiskelijoita liikkumaan vapaa-ajallaan. Kurssin voi suorittaa joko omien liikuntaharjoitusten yhteydessä tai voi valita ja kokeilla mieleisiiän liikuntaharrasteita. Osa kurssista suoritetaan koulun liikuntatuntien yhteydessä (väh. 12 tuntia)

Opiskelijan on pyydettävä harjoituksen valvojalta kuittaus suoritetusta liikunta kerrasta. Kurssi on suoritettu kun liikuntakortti on täynnä eli 38 tuntia liikuntaa on suoritettu.

8. Lukio diplomi (LI8)

Liikunnassa on mahdollista suorittaa valtakunnallinen lukiodiplomi. Ehtona on, että opiskelija on suorittanut vähintään 5 liikunnan kurssia. Opiskelija laatii portfolion liikunnan harrastamisestaan. Kurssiin kuuluu tutkielma, kuntotestit ja uimataitotesti.

PAROLAN LUKION TANSSIN OPETUS

Tanssiopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä auttaa opiskelijaa jatkamaan tanssiopiskelua ammatillisesti tai antaa uusia ulottuvuuksia tanssista nauttimiseen harrastuksena. Kaikista tanssikursseista pidetään keräilyportfoliota ja siihen liittyvää oppimispäiväkirjaa. Keräilyportfoliota ja siihen liittyviä päiväkirjoja ei arvioida, vaan ne toimivat oppilaan ja opettajan välisenä kommunikaation välineenä ja keskustelun pohjana.

Kaikkia kursseja ei järjestetä joka vuosi, vaan kurssit 9 ja 10 voidaan järjestää vuorovuosin ja kurssi 13 mahdollisesti joka toinen vuosi.

9. Klassinen baletti ja tanssitieto (LI9)

Tutustutaan klassiseen balettiin, sen perinteisiin, liikemateriaaliin ja sanastoon. Kurssilla tehtävien tanssiharjoitusten vaikeustaso määräytyy ryhmän taitotason mukaan (Vaganova I-IV). Kurssilla tutustutaan myös tanssin historiaan kirjallisuuden, videoiden ja tanssiesitysten avulla. Kurssi sisältää kirjallisena työnä tehtävän teosanalyysin. Kurssista pidetään keräilyportfoliota ja siihen liittyvää oppimispäiväkirjaa.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

10. Nykytanssi (LI10)

Tutustutaan jazztanssiin ja moderniin tanssiin tanssiharjoitteiden avulla. Kurssilla tehtävien tanssiharjoitusten vaikeustaso määräytyy ryhmän taitotason mukaan. Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan myös uudempiin tanssisuuntauksiin esim. hip hop ja break dance. Kurssin suoritus sisältää osallistumisen tanssiesitykseen tanssijana. Kurssista pidetään keräilyportfoliota ja siihen liittyvää oppimispäiväkirjaa.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

11. Tanssi-ilmaisu ja improvisaatio

Tanssi-ilmaisu- ja improvisaatioharjoituksia. Kurssi sopii esim. musiikkiteatterista kiinnostuneille. Kurssista pidetään keräilyportfoliota ja siihen liittyvää oppimispäiväkirjaa.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

12. Tanssin lukiodiplomi (LI12)

Tanssin lukiodiplomi annetaan lukion aikana osoitetusta erityisharrastuneisuudesta ja tavallista vaativammasta osaamisesta tanssin alueella. Diplomi on lukion päättötodistuksen liite, jossa mainitaan suoritettut lukion tanssikurssit, tanssillinen tehtävä sekä tutkielman tai teosanalyysin arvosana sekä aiheet. Tanssillisesta tehtävästä annetaan myös sanallinen arvio.

Lukiodiplomi suoritetaan opetushallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Tanssin lukiodiplomi edellyttää vähintään kolmen lukion tanssikurssin suorittamista. Tanssikurssi tarkoittaa taidetanssin tai liikunnalliseen ilmaisuun liittyvää kurssia, johon sisältyy koreografian ja / tai tanssijana esiintymisen osa-alueita. Näyttönä tanssissa osoitetusta erityisosaamisesta opiskelija tekee diplomityön, joka voi olla koreografia itselle tai ryhmälle tai tanssijana esiintyminen.

Tanssin lukiodiplomin yleisarvosana määräytyy seuraavan painotuksen mukaan

tanssillinen työ 70 %

tutkielma/ teosanalyysi 30 %

13. Tanssin diplomityö / koreografia kurssi (LI13)

Koreografian valmistamineen itselle tai ryhmälle tai toisen koreografin tanssiteoksessa tanssijana esiintyminen. Työ tehdään ohjatusti ja esitetään julkisesti esim. jossakin koulun tilaisuudessa. Kurssista pidetään keräilyportfoliota ja siihen liittyvää oppimispäiväkirjaa.

Arviointi

Diplomityönä tehdyn tanssillisen tehtävän arvioi oma opettaja ja yksi ulkopuolinen asiantuntija. Tanssillisen tehtävä arvioidaan sanallisesti sekä asteikolla

- 1 hyväksytty
- 2 tyydyttävä
- 3 hyvä
- 4 kiitettävä
- 5 erinomainen

14. Kansainvälisen toiminnan kurssi (LI14)

Sisältää kansainvälisiin projekteihin osallistumisen vaatimia harjoituksia. Tanssien harjoittelua, projektin suunnittelua yms.

5.20 Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä.

Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen. Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveystietämisen käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveyteen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden
- edistämisen merkityksen

- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan
- näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii
- arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen
- syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää
- kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveystieteisiin liittyviä ilmiöitä.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa.

Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveystietoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Terveyden perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun
- turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja
- yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia
- terveystieteisiin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveystieteiden näkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja
- kuormitus, terveystieteiden liikunta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus,
- turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys

- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

SYVENTÄVÄT KURSSIT

2. Nuoret, terveys, ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja.

Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta,
- terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden
- tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/
- kehoisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista
- näkökulmasta

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveystieteen palvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja
- kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveystieteen-/terveyskäyttämiskartoituksia omassa
- opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden
- näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveystieteen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito,
- medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

5.21 Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävä jatkumo, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoiden tulee saada henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla

tulee olla mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjaus käsittää yhteiset oppitunnit, tiedotustilaisuudet, tutustumistilaisuudet sekä ryhmänohjaajan pitämät ryhmänohjaustuokit. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäisyyteen ja vastuullisuuteen siten, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja etsimään tietoa, miten hän saa apua näihin ongelmiin. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana.

Opiskelijaa tulee ohjata hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa tulee ohjata ja tukea elämänsuunnittelun- ja -hallinnan taidoissa. Opiskelijan tulee saada ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehdoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa tulee ohjata siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Kurssien suoritusjärjestys

Pakollinen kurssi OPI jakautuu koko lukio-opintojen ajalle hajautetusti. Syventävä kurssi OP2 suoritetaan toisena, kolmantena tai neljäntenä opiskeluvuotena.

Arviointi

Pakollinen ja syventävä kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

PAKOLLINEN KURSSI

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Opinto-ohjauksen pakollisella kurssilla käsitellään lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyviä asioita. Kurssin keskeiset sisällöt ovat kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä. Kurssiin liittyen järjestetään tutustumista työelämään ja jatko-opiskelupaikkoihin tutustumistilaisuuksien tai erilaisten materiaalien avulla.

SYVENTÄVÄ KURSSI

2. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP2)

Opinto-ohjauksen syventävällä kurssilla lisätään opiskelijan opiskeluvalmiuksia ja ohjataan häntä perehtymään jatko-opintojen ja työelämän kannalta keskeisiin asioihin. Kurssin puitteissa voidaan tutustua mahdolliseen jatko-opiskelupaikkaan. Kurssin keskeisinä sisältöinä ovat ammatti- ja urasuunnittelu, itsetuntemus ja työelämätietyden syventäminen.

5.22 Tietotekniikka (AT)

Kurssit AT1 – AT3 muodostavat Tietokoneen käyttäjän A-kortti-tutkinnon sisällön. Kortti on suunnattu hyötykäyttäjälle, joka käyttää tietokonetta työssä ja vapaa-aikana. Kortti suoritetaan näyttökokeilla. Kokeessa saa käyttää muistiinpanoja ja muuta oppimateriaalia. Näyttökokeisiin osallistuminen ei edellytä tunneille osallistumista. Kurssijärjestys on vapaa.

AT1

Sisältö: Esitysgrafiikka (PowerPoint), Internet ja sähköposti

Esitysgrafiikka: Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee esitysgrafiikkaohjelman peruskäytön. 1. Tiedoston avaaminen ja sulkeminen, 2. Tiedoston tallennus, 3. Esityksen aloittaminen, 4. Esityksen muokkaaminen, 5. Tekstinkäsittely, 6. Piirto, 7. Kuvien käsittely, 8. Objektien käsittely, 9. Toistuvat elementit, 10. Näytöllä tai videotykillä katseltava esitys, 11. Tulostaminen, 12. Tiedoston julkaiseminen PDF-muotoon, 13. Etsi / korvaa –toiminto, 14. Ohje-toiminto

Internet ja sähköposti: Tavoitteena on, että opiskelijalla on peruskäyttäjän taidot sähköisessä viestinnässä. Hän hallitsee valitsemansa selainohjelman ja sähköpostin sujuvan ja turvallisen käytön. Lisäksi hän osaa käyttää verkkopalveluita ja tuntee tiedonhaun periaatteet. 1. Sähköpostiviestit, 2. Sähköpostin liitetiedostot, 3. Sähköpostiviestien hallinta, 4. Verkkosivun löytäminen, 5. Tietoturva, 6. Selaimen asetukset, 7. Netiketti, 8. Kopioiminen ja/tai tallentaminen, 9. Tekijänoikeudet, 10. Tiedonhaku, 11. Verkkopalveluiden käyttö, 12. Yhteisöllisen median käyttö, 13. Sähköinen asiointi, 14. Tulostaminen, 15. Suosikit / kirjanmerkit, 16. Etsi-toiminto, 17. Ohje-toiminto.

AT2

Sisältö: Tietoaineistot taulukoissa (Excel) ja Taulukkolaskenta (Excel)

Tietoaineistot taulukoissa: Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee taulukkolaskentaohjelman tietokantaominaisuudet. 1. Tiedoston avaaminen ja sulkeminen, 2. Tiedoston käsittely, 3. Taulukkovälilehtien käsittely, 4. Taulukoiden käsittely, 5. Tietojen ylläpito, 6. Poiminnan / kyselyn tekeminen, 7. Välisummat, 8. Sivun asetukset ja tulostaminen, 9. Etsi / korvaa – toiminto, 10. Ohje-toiminto

Taulukkolaskenta: Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee taulukkolaskentaohjelman peruskäytön. 1. Tiedoston avaaminen ja sulkeminen, 2. Tietojen syöttö, 3. Tiedoston tallennus, 4. Aluetoiminnot, 5. Laskeminen taulukossa, 6. Taulukon muokkaus, 7. Ulkoasun muotoilu, 8. Lajittelu, 9. Kaavio, 10. Taulukkovälilehtien käsittely, 11. Sivun asetukset ja tulostaminen, 12. Tiedoston julkaiseminen PDF-muotoon, 13. Etsi / korvaa –toiminto, 14. Ohje-toiminto

AT3

Sisältö: Tekstinkäsittely (Word), Laitteen ja tiedon hallinta, Kuvankäsittely

Laitteen ja tiedon hallinta: Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee valitsemansa laitteen käytön ja tiedon hallintaan liittyvät perusasiat. 1. Tietokoneen rakenne ja kokoonpano, 2. Tietokoneen toimintaperiaate, 3. Käyttöjärjestelmän hallinta, 4. Ohjauspaneelin tuntemus, 5. Apuohjelmien käyttö, 6. Leikepöydän käyttö, 7. Kansioiden käsittely, 8. Tiedostojen käsittely ja ominaisuudet, 9. Tallennusvälineet, 10. Oman tietokoneen ja verkkoympäristön ymmärtäminen, 11. Tietoturva, 12. Tietoverkkojen peruskäsitteiden ymmärtäminen

Kuvankäsittely: Tavoitteena on, että opiskelija osaa itsenäisesti käyttää digitaalisia kameroita sekä siirtää kuvia laitteelta tietokoneelle. Hän osaa muokata kuvankäsittelyohjelman avulla valokuvia. Hän hallitsee ohjelman perustoiminnot sekä osaa ottaa huomioon kuvien käsittelyssä ja tallennuksessa eri käyttötarkoitukset. 1. Tiedoston avaaminen ja sulkeminen, 2. Digitaaliset kuvat, 3. Kuvan muuntaminen digitaaliseen muotoon, 4. Kuvankäsittelyn perustoiminnot, 5. Kuvan muokkaaminen, 6. Tallentaminen

5.23 Kotitalous

Tavoitteet

Kotitalouden lukio-opetuksen tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään hyvien tapojen sekä tasa-arvon merkityksen yksilön ja perheen hyvinvoinnin kannalta. Hän oppii pohtimaan kotitalouden arjen hallintaa ja sen yhteyksiä omiin valintoihinsa ja toimintaansa. Opiskelija kykenee tekemään ruokatalouden perustehtäviä. Tavoitteena on myös ravitsemuksen terveys- ja hyvinvointinäkökulmien ymmärryksen parantaminen.

SOVELTAVAT KURSSIT

Kurssien järjestäminen

Kurssit järjestetään vuorovuosina

1. Kotitalous 1 (KO1)

Kurssilla aiheina mm. perinteiset kotiruokat, perinneruoat eri maakunnista, kansainvälinen keittiö, leivonta, juhlat yms.

2. Kotitalous 2 (KO2)

Kurssin aiheena mm. erityisruokavaliot, juhla-ateriat, salaattit, pasta- ja riisiruoat jne. Kurssi ei edellytä kurssin 1 suorittamista.

5.24 Käsityöt

Tavoitteet

- suunnitella ja toteuttaa omaperäisiä, laadukkaita ja vaativia käsityötuotteita
- kädentaitojen harjaannuttaminen
- opiskelijan kehittyminen laaja-alaisesti arvioivaksi käsityöntekijäksi: valmiin tuotteen arvioinnin lisäksi on kriittisesti arvioitava koko prosessin aikana tehtyjä valintoja

Kurssilla tehtävät työt koostuvat käsityöllisestä tuotoksesta sekä siihen liittyvästä kirjallisesta osiosta. Kurssien arvioinnissa sovelletaan käsityön lukiodiplomikurssin arviointiin annettuja ohjeita. Opiskelijan tulee pyrkiä mahdollisimman itsenäiseen tiedonhankintaan ja ongelmanratkaisuun.

TEKSTIILITYÖ

SOVELTAVAT KURSSIT

1. Tekstiilityö 1

Arvosteltavaksi jätettävään työhön tulee sisältyä

- 1) Opiskelijan tiettyyn tilanteeseen/käyttötarkoitukseen suunnittelema ja valmistama tekstiili
- 2) Kansio, jossa on dokumentoitu tekstiilin valmistusprosessi

2. Tekstiilityö 2

Työn lähtökohdaksi opiskelija valitsee tietyn käsityötekniikan, perehtyy valitsemaansa tekniikkaan, sen historiaan ja nykytilanteeseen kirjallisen, kuvallisen, haastattelu- ym. etsimänsä aineiston avulla ja toteuttaa ko. tekniikalla tekstiilituotteen tiettyyn käyttötarkoitukseen. Opiskelija tekee työstään kansion, kuten tekstiilityö 1 –kurssilla.

3. Käsityön lukiodiplomi

Lukiodiplomi annetaan lukion aikana osoitetusta erityisharrastuneisuudesta ja tavallista vaativammasta osaamisesta. Kurssi toteutetaan opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan.

TEKNINEN TYÖ

SOVELTAVAT KURSSIT

1. Tekninen työ 1

Kurssin sisältö suunnitellaan yhdessä opiskelijoiden kanssa siten, että kukin opiskelija pyrkii omien mieltymystensä mukaan, omia suunnittelu-, ongelmanratkaisua ja soveltamistaitojaan hyödyntäen yksilölliseen lopputulokseen puu-, metalli, elektroniikka- tai sähkötekniikan alueilla.

Itsenäistä työpajatyypistä työskentelyä, jossa opettaja toimii opastajana ja auttajana valvoen työturvallisuuden toteutumista.

2. Tekninen työ 2

Syvennetään ykköskurssilla omaksuttuja tietoja ja taitoja. Voidaan ottaa opiskelijoiden niin halutessa myös jokin yhteinen tema esimerkiksi autohifiteknikka tai puukon taonta.

Kurssi on jatkoa ykköskurssille, joten edellytyksenä Tekninen työ 2 –kurssille pääsyksi on ykköskurssin hyväksytty suoritus.

3. Käsitön lukiodiplomi

Lukiodiplomi annetaan lukion aikana osoitetusta erityisharrastuneisuudesta ja tavallista vaativammasta osaamisesta. Kurssi toteutetaan opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan.

6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

"Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Palautteen tarkoituksena on kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojen suorittamisessa. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

Arvioinnilla kannustetaan opiskelijaa myönteisellä tavalla omien tavoitteittensa asettamiseen ja työskentelytapojensa tarkentamiseen.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan sen päätyttyä. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssin arvioinnin tulee olla monipuolista ja perustua paitsi mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan tietojen ja taitojen arviointiin. Myös opiskelijan oma itsearviointi voidaan ottaa huomioon käyttäen hyväksi muun muassa kurssin arviointikeskustelua.

"Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen. Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 1 mom)

Jotta Parolan lukio voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, koulu edellyttää huoltajan allekirjoitusta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä.

"Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvostelu annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. ... "

(Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom)

Kunkin oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Muiden syventävien sekä soveltavien kurssien arviointitapoja voivat olla numeroarviointi, suoritusmerkintä (S = suoritettu), hylätty (H = hylätty) tai sanallinen arviointi. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää numeroarvosanaa. Kesken oleva kurssi merkitään K-kirjaimella.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa, siten että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

Arvioinnin suorittajat ja arviointiperusteista tiedottaminen

"Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukioasetus 810/1998, 9 § 1 mom)

"Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen." (Lukioasetus 810/1998, 9 § 2 mom)

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin arviointiperusteet selvitetään opiskelijoille kurssin alussa.

Opinnoissa eteneminen

"Opetussuunnitelmassa määrätään oppiaineittain tai aineryhmittäin kurseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut edellä mainittuja opintoja hyväksytysti, tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen." (Lukioasetus 810/1998, 7 § 1 mom)

Kurssien suoritusjärjestys on määritelty ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa. Yleensä pakolliset kurssit pyritään suorittamaan numerojärjestyksessä. Muiden kurssien suoritusjärjestys voi olla myös vapaasti valittavissa. Poikkeavasta suoritusjärjestyksestä sovitaan aineenopettajan kanssa.

Kaksi hylättyä arvosanaa samassa oppiaineessa aiheuttavat etenemisesteen. Ennen etenemisesteen määräämistä tarkistetaan oppimäärän hyväksymiskriteerit, jotka määritellään kohdassa 6.3. Soveltavien tukikurssien hylätyt arvosanat eivät vaikuta asiaan.

Kurssin uusiminen

Hylätyn kurssin opiskelija voi suorittaa joko uusintakokeessa tai käymällä kurssin uudestaan. Opiskelijalla on oikeus uusida hylätty kurssi yhden kerran: välittömästi seuraavana uusintapäivänä, yleisenä uusintapäivänä elokuussa tai varsinaisena koepäivänä, kun kurssi järjestetään uudelleen.

Uusintakokeeseen ilmoitaudutaan ennakkoon kirjallisesti viikkoa aikaisemmin koulun kirjastosta tai kansliasta saatavalla lomakkeella. Uusintakoepäivät tiedotetaan lukuvuoden alussa. Kurssin arvosanaksi merkitään arvosana, joka muodostuu uusintakokeen arvosanasta ja aiemmista kurssin näytöistä. Uusintakoepaperiin opettaja merkitsee sekä uusintakuulustelun arvosanan että kurssin arvosanan. Uusintakoepäivänä opiskelija ei saa olla pois oppitunneilta ilman pätevää syytä. Samalla kertaa saa uusida enintään kahta ainetta.

Hyväksytyt kurssin opiskelija voi uusida vain suorittamalla kurssin uudelleen. Kurssin arvosanaksi tulee suorituksista parempi.

Kurssin suorittaminen itsenäisesti

"Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti." (Lukioasetus 810/1998, 4 § 1 mom)

"Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta." (Lukioasetus 810/1998, 4 § 2 mom)

Opintoja on mahdollista suorittaa itsenäisesti osallistumatta opetukseen. Kurssin itsenäinen suorittaminen tulee kysymykseen yleensä silloin, kun opiskelija haluaa suorittaa kurssin, jonka opetus ei ole toteutunut tai kun opiskelijan on mahdotonta sijoittaa kurssia omaan opinto-ohjelmaansa. Pakollisten kurssien suorittamista itsenäisesti ei suositella. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta sovitaan aineenopettajan kanssa. Suorittaessaan kurssin itsenäisesti opiskelija osallistuu yleensä kurssikokeeseen vastaavaa kurssia opiskelleen ryhmän kanssa.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Kurssin tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti. Jos kurssi on suoritettu itsenäisesti, mutta suoritus on hylätty, opiskelija voi täydentää suoritustaan kerran. Kurssin voi yrittää suorittaa itsenäisesti vain kerran saman lukuvuoden aikana.

Opintojen hyväksi lukeminen

"Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 1 mom)

"Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksi lukemisesta tulee sitä erikseen pyydettyä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista." (Lukiolaki 629/1998, 23 § 2 mom)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa (L 629/1998, 23§) on säädetty, tulee opintojen hyväksi lukemisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa. Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko	1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)		1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)		1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)		2
4 (hyvä)	8 (hyvä)		2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)		3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suorittu kurssi vastaa, ylempää vai alemppaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Päätöksen muualla suoritettujen kurssien hyväksi lukemisesta tekee rehtori tai aineenopettaja.

Ulkomailla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli ne luetaan hyväksi pakollisiin tai opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin syventäviin kursseihin, tulee niistä antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee järjestää lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään, menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Maahanmuuttajaopiskelija arvioidaan suomi toisena kielenä (S2) vieraskielisille -oppimäärän mukaan, jos opiskelija on valinnut sen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä -kursseista. Suomen äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä -kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä -kurssin arvosanaksi. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi toisena kielenä (S2) vieraskielisille oppimäärästä, mutta ei molemmista.

6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

"Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin." (Valtioneuvoston asetus 955/2002)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa on määritelty, miten soveltavat kurssit kuuluvat oppiaineen oppimäärään. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien kurssi-arvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssi-arvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja, joista voi olla hylättyjä kurssi-pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa arvosanoja enintään määriteltyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja,

1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa. Oppiaineen oppimäärään liittyvien muiden syventävien sekä soveltavien kurssien arviointitapa (päätetään tarkemmin opetussuunnitelmassa.) on määritelty ainekohtaisissa opetussuunnitelmissa.

"Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom)

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta muodostuvaa arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun

lisäksi opetussuunnitelmassa määriteltyjen syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssi-arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päätötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

"Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoaltaan edellä mainittua lyhyempiä tai pitempiä. Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. ... " (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom)

Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja tulee olla opiskeltu vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtioneuvoston 14.11.2002 antamassa tuntijakopäätöksessä. (Valtioneuvoston asetus 955/2002).

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Oppilaitoskohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

"Opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista on pyydettävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukioasetus 810/1998, 13 § 1 mom)

"Jos 1 momentissa tarkoitettu uusi arviointi tai ratkaisu, jolla pyyntö on hylätty, on ilmeisen virheellinen, lääninhallitus voi opiskelijan pyynnöstä velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin tai määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi taikka määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava." (Lukioasetus 810/1998, 13 § 2 mom)

(Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.)

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

"Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom)

"Päättö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä säädetään." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun henkilö on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

todistuksen nimi

koulutuksen järjestäjän nimi

oppilaitoksen nimi

opiskelijan nimi ja henkilötunnus

suoritetut opinnot

todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus

tiedot oppilaitoksen todistuksenanto-oikeudesta

arvosana-asteikko

selvitys kielten oppimääristä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä

(ruotsi/suomi)

S2/R2 = suomi/ruotsi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneen yhteisen kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

Suomi/ruotsi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille (S2/R2) merkitään todistuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden kohtaan.

Mikäli opiskelijan opiskelema oma äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, se kirjataan soveltaviin opintoihin omaksi kohdaksi otsikolla "Muu opiskelijan äidinkieli".

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä...9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Päätötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päätötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät ole mukana oppiaineiden oppimäärien yhteydessä.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä kunkin kurssin arvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (suoritettu/hylätty).

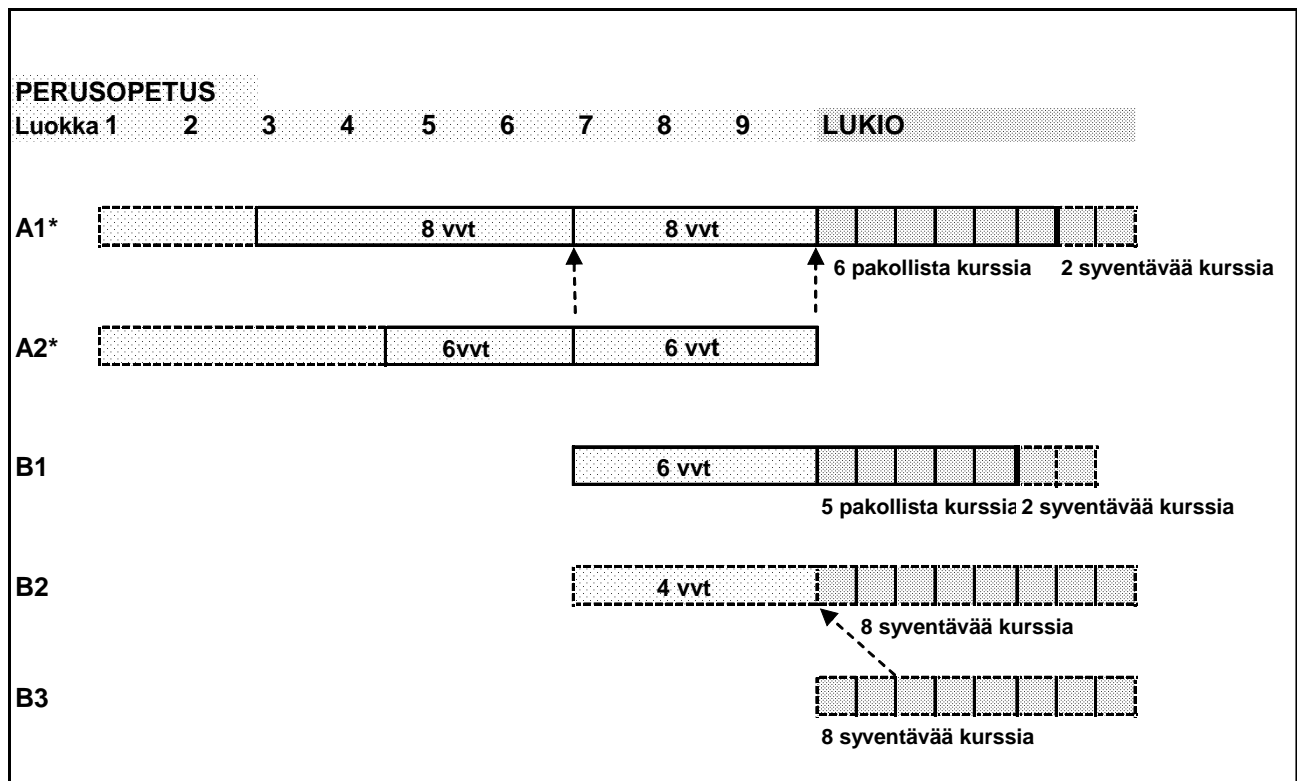
Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista tiedostoa, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

KIELTEN OPISKELUN MAHDOLLISUUKSIA KUVAAVA KAAVIO

* Lukiossa A-kieli. Opiskelija voi valitsemansa pakollisen A-oppimäärän/valitsemiensa pakollisten A-oppimäärien lisäksi opiskella muiden kielten A-oppimääriä syventävinä opintoina.

Parolan lukion kieliohjelma

A1: Englanti

A2: Saksa

B1: Ruotsia

B2/3: Saksa, venäjä, espanja

B3: Italia

LIITE 2

KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

Taitotaso A1		Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.1	Kielitaidon alkeiden hallinta	<p>* Ymmärtää erittäin rajallisen määrän tavallisimpia sanoja ja fraaseja (tervehdyksiä, nimiä, lukuja, kehotuksia) arkisissa yhteyksissä.</p> <p>* Ei edes ponnistellen ymmärrä kuin kaikkein alkeellisinta kieliainesta.</p> <p>*Tarvitsee erittäin paljon apua: toistoa, osoittamista, käännöstä.</p>	<p>*Osaa vastata häntä koskeviin yksinkertaisiin kysymyksiin lyhyin lausein. Vuorovaikutus on puhekumppanin varassa, ja puhuja turvautuu ehkä äidinkieleen tai eleisiin.</p> <p>* Puheessa voi olla paljon pitkiä taukoja, toistoja ja katkoksia.</p> <p>* Ääntäminen voi aiheuttaa suuria ymmärtämisongelmia.</p> <p>* Osaa hyvin suppean perussanaston ja joitakin opeteltuja vakioilmaisuja.</p> <p>* Puhuja ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta hänen hallitsemansa harvat kaavamaiset ilmaisut voivat olla melko virheettömiä.</p>	<p>*Tuntee kirjainjärjestelmän, mutta ymmärtää tekstistä vain hyvin vähän.</p> <p>*Tunnistaa vähäisen määrän tuttuja sanoja ja lyhyitä fraaseja ja osaa yhdistää niitä kuviin.</p> <p>* Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennakoitavassa yhteydessä on erittäin rajallinen.</p>	<p>*Osaa viestiä välittömiä tarpeita hyvin lyhyin ilmaisin.</p> <p>*Osaa kirjoittaa kielen kirjaimet ja numerot kirjaimin, merkitä muistiin henkilökohtaiset perustietonsa ja kirjoittaa joitakin tuttuja sanoja ja fraaseja.</p> <p>*Osaa joukon erillisiä sanoja ja sanontoja.</p> <p>* Ei kykene vapaaseen tuotokseen, mutta kirjoittaa oikein muutamia sanoja ja ilmauksia.</p>
A1.2	Kehittyvä alkeiskielitaito	<p>*Ymmärtää rajallisen määrän sanoja, lyhyitä lauseita, kysymyksiä ja kehotuksia, jotka liittyvät henkilökohtaisiin asioihin tai välittömään tilanteeseen.</p> <p>* Joutuu ponnistelemaan ymmärtääkseen yksinkertaisiakin lausumia ilman selviä tilannevihjeitä.</p>	<p>*Osaa viestiä suppeasti joitakin välittömiä tarpeita ja kysyä ja vastata henkilökohtaisia perustietoja käsittelevissä vuoropuheluissa. Tarvitsee usein puhekumppanin apua.</p> <p>*Puheessa on taukoja ja muita katkoksia.</p> <p>*Ääntäminen voi aiheuttaa usein ymmärtämisongelmia.</p>	<p>*Ymmärtää nimiä, kylttejä ja muita hyvin lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä, jotka liittyvät välittömiin tarpeisiin.</p> <p>* Tunnistaa yksinkertaisesta tekstistä yksittäisen tiedon, jos voi lukea tarvittaessa uudelleen</p>	<p>*Osaa viestiä välittömiä tarpeita lyhyin lausein.</p> <p>*Osaa kirjoittaa muutamia lauseita ja fraaseja itsestään ja lähipiiristään (esim. vastauksia kysymyksiin tai muistilappuja).</p> <p>* Osaa joitakin perussanoja ja sanontoja ja pystyy kirjoittamaan hyvin yksinkertaisia päälauseita.</p>

		<p>*Tarvitsee paljon apua: puheen hidastamista, toistoa, näyttämistä ja käännöstä.</p>	<p>* Osa hyvin suppean perussanaston, joitakin tilannesidonnaisia ilmaisuja ja peruskieliopin aineksia. * Alkeellisessäkin vapaassa puheessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.</p>	<p>* Kyky ymmärtää entuudestaan tuntematon sana edes hyvin ennustettavassa yhteydessä on rajallinen.</p>	<p>* Ulkoa opetellut fraasit voivat olla oikein kirjoitettuja, mutta alkeellisimmassakin vapaassa tuotoksessa esiintyy hyvin paljon kaikenlaisia virheitä.</p>
--	--	--	---	--	--

Taitotaso A1		Suppea viestintä kaikkein tutuimmissa tilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A1.3	Toimiva alkeiskielitaito	<p>* Ymmärtää yksinkertaisia lausumia (henkilökohtaisia kysymyksiä ja jokapäiväisiä ohjeita, pyyntöjä ja kieltoja) rutiinimaisissa keskusteluissa tilanneyhteyden tukemana.</p> <p>* Pystyy seuraamaan yksinkertaisia, välittömiin tilanteisiin tai omaan kokemukseensa liittyviä keskusteluja.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja kuulijalle kohdennettua yleiskielistä puhetta.</p>	<p>*Osaa kertoa lyhyesti itsestään ja lähipiiristään. Selviytyy kaikkein yksinkertaisimmista vuoropuheluista ja palvelutilanteista. Tarvitsee joskus puhekumppanin apua.</p> <p>* Kaikkein tutuimmat jaksot sujuvat, muualla tauot ja katkokset ovat hyvin ilmeisiä.</p> <p>*Ääntäminen voi joskus tuottaa ymmärtämisongelmia.</p> <p>*Osaa rajallisen joukon lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeisintä sanastoa ja perustason lauserakenteita.</p> <p>* Alkeellisessakin puheessa esiintyy paljon peruskielioppivirheitä.</p>	<p>* Pystyy lukemaan tuttuja ja joitakin tuntemattomia sanoja. Ymmärtää hyvin lyhyitä viestejä, joissa käsitellään arkielämää ja rutiinitapahtumia tai annetaan yksinkertaisia ohjeita.</p> <p>* Pystyy löytämään tarvitsemansa yksittäisen tiedon lyhyestä tekstistä (postikortit, säätiedotukset).</p> <p>* Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hyvin hidasta.</p>	<p>*Selviytyy kirjoittamalla kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.</p> <p>*Osaa kirjoittaa yksinkertaisia viestejä (yksinkertaisen postikortin, henkilötiedot, yksinkertainen sanelu).</p> <p>* Osaa kaikkein tavallisimpia sanoja ja ilmauksia, jotka liittyvät omaan elämään tai konkreetteihin tarpeisiin. Osaa kirjoittaa muutamia yksilauseisia virkkeitä.</p> <p>* Alkeellisessakin vapaassa tuotoksessa esiintyy monenlaisia virheitä.</p>

Taitotaso A2		Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.1	Peruskieli- taidon alkuvaihe	<p>* Pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua aiheista, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä.</p> <p>* Pystyy ymmärtämään lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien keskustelujen ja viestien (ohjeet, kuulutukset) ydinsisällön sekä havaitsemaan aihepiirin vaihdokset tv-uutisissa.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää normaalilla nopeudella ja selkeästi puhuttua yleiskielistä puhetta, joka usein täytyy lisäksi toistaa.</p>	<p>* Osaa kuvata lähipiiriään muutamien lyhyin lausein. Selviytyy yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista. Osaa aloittaa ja lopettaa lyhyen vuoropuhelun, mutta kykenee harvoin ylläpitämään pitempää keskustelua.</p> <p>*Tuottaa sujuvasti joitakin tuttuja jaksoja, mutta puheessa on paljon hyvin ilmeisiä taukoja ja vääriä aloituksia.</p> <p>* Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on hyvin ilmeistä ja ääntämisvirheistä voi koitua satunnaisia ymmärtämisongelmia.</p> <p>*Osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita (kuten menneen ajan muotoja ja konjunktioita).</p> <p>* Hallitsee kaikkein yksinkertaisimman kieliopin alkeellisessa vapaassa puheessa, mutta virheitä esiintyy yhä paljon perusrakenteissakin.</p>	<p>*Ymmärtää yksinkertaisia ja kaikkein tavanomaisinta sanastoa sisältäviä tekstejä (yksityiskirjeitä, pikku-uutisia, arkisimpia käyttöohjeita).</p> <p>* Ymmärtää tekstin pääajatuksen ja joitakin yksityiskohtia parin kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa paikantaa ja verrata yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn kontekstin avulla.</p> <p>* Lyhyenkin tekstipätkän lukeminen ja ymmärtäminen on hidasta.</p>	<p>* Selviytyy kirjoittamalla kaikkein rutiininomaisimmista arkitilanteista.</p> <p>* Osaa kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia viestejä (henkilökohtaiset kirjeet, lappuset), jotka liittyvät arkisiin tarpeisiin sekä yksinkertaisia, luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista (todellisista tai kuvitteellisista henkilöistä, tapahtumista, omista ja perheen suunnitelmista).</p> <p>*Osaa käyttää perustarpeisiin liittyvää konkreettista sanastoa ja perusaikamuotoja sekä yksinkertaisin sidossanoin (ja, mutta) liitettyjä rinnasteisia lauseita.</p> <p>*Kirjoittaa kaikkein yksinkertaisimmat sanat ja rakenteet melko oikein, mutta tekee toistuvasti virheitä perusasioissa (aikamuodot, taivutus) ja tuottaa paljon kömpelöitä ilmaisuja vapaassa tuotoksessa.</p>

Taitotaso A2		Välittömän sosiaalisen kanssakäymisen perustarpeet ja lyhyt kerronta			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A2.2	Kehittyvä peruskieli-taito	<p>* Ymmärtää tarpeeksi kyetäkseen tyydyttämään konkreetit tarpeensa. Pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia.</p> <p>*Pystyy yleensä tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheen. Ymmärtää tavallista sanastoa ja hyvin rajallisen joukon idiomeja tuttuja aiheita tai yleistietoa käsittelevässä tilannesidonnaisessa puheessa.</p> <p>* Yksinkertaisenkin viestin ymmärtäminen edellyttää yleispuhekieltä, joka äännetään hitaasti ja selvästi. Toistoa tarvitaan melko usein.</p>	<p>* Osaa esittää pienen, luettelomaisen kuvauksen lähipiiristään ja sen jokapäiväisistä puolista. Pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista. Voi tarvita apua keskustelussa ja vältellä joitakin aihepiirejä.</p> <p>*Puhe on välillä sujuvaa, mutta erilaiset katkokset ovat hyvin ilmeisiä.</p> <p>*Ääntäminen on ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy.</p> <p>*Osaa kohtalaisen hyvin tavallisen, jokapäiväisen sanaston ja jonkin verran idiomaattisia ilmaisuja. Osaa useita yksinkertaisia ja myös joitakin vaativampia rakenteita.</p> <p>* Laajemmassa vapaassa puheessa esiintyy paljon virheitä perusasioissa (esim. verbien aikamuodoissa) ja ne voivat joskus haitata ymmärrettävyyttä.</p>	<p>*Ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muutaman kappaleen pituisista viesteistä jonkin verran vaativissa arkisissa yhteyksissä (mainokset, kirjeet, ruokalistat, aikataulut) sekä faktatekstejä (käyttöohjeet, pikku-uutiset).</p> <p>* Pystyy hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsenellystä muutaman kappaleen pituisesta tekstistä. Osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja kontekstista.</p> <p>* Tarvitsee usein uudelleen lukemista ja apuvälineitä tekstikappaleen ymmärtämiseksi.</p>	<p>* Selviytyy kirjoittamalla tavanomaisissa arkitilanteissa.</p> <p>*Osaa kirjoittaa hyvin lyhyen, yksinkertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista tai elinympäristönsä arkipäiväisistä puolista (lyhyet kirjeet, muistilaput, hakemukset, puhelinviestit).</p> <p>*Osaa arkisen perussanaston, rakenteet ja tavallisimmat sidoskeinot.</p> <p>* Kirjoittaa yksinkertaiset sanat ja rakenteet oikein, mutta tekee virheitä harvinaisemmissa rakenteissa ja muodoissa ja tuottaa kömpelöitä ilmaisuja.</p>

Taitotaso B1		Selviytyminen arkielämässä			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.1	Toimiva peruskieli-taito	<p>*Ymmärtää pääajatuksat ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja mukaan lukien lyhyt kerronta. Tavoittaa radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat.</p> <p>* Pystyy seuraamaan yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta. Ymmärtää tavallista sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja.</p> <p>* Pitemmän viestin ymmärtäminen edellyttää normaalia hitaampaa ja selkeämpää yleiskielistä puhetta. Toistoa tarvitaan silloin tällöin.</p>	<p>*Osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia. Selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativammassa tilanteissa. Pitkäkestoinen esitys tai käsitteelliset aiheet tuottavat ilmeisiä vaikeuksia.</p> <p>*Pitää yllä ymmärrettävää puhetta, vaikka pitemmissä puhejaksoissa esiintyy taukoja ja epäröintiä.</p> <p>*Ääntäminen on selvästi ymmärrettävää, vaikka vieras korostus on joskus ilmeistä ja ääntämisvirheitä esiintyy jonkin verran.</p> <p>*Osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Käyttää useita erilaisia rakenteita.</p> <p>* Laajemmassa vapaassa puheessa kielioppivirheet ovat tavallisia (esim. artikkeleita ja päätteitä puuttuu), mutta ne haittaavat harvoin ymmärrettävyyttä.</p>	<p>*Pystyy lukemaan monenlaisia, muutaman sivun pituisia tekstejä (taulukot, kalenterit, kurssiohjelmat, keittokirjat) tutuista aiheista ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.</p> <p>* Pystyy seuraamaan tuttua aihetta käsittelevän parisivuisen tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia.</p> <p>* Arkikokemuksesta poikkeavien aiheiden ja tekstin yksityiskohtien ymmärtäminen voi olla puutteellista.</p>	<p>* Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista.</p> <p>*Osaa kirjoittaa selväpiirteisen sidosteisen tekstin liittämällä erilliset ilmaukset peräkkäin jaksoiksi (kirjeet, kuvaukset, tarinat, puhelinviestit). Pystyy välittämään tehokkaasti tuttua tietoa tavallisimmissa kirjallisen viestinnän muodoissa.</p> <p>*Osaa useimpien tutuissa tilanteissa tarvittavien tekstien laadintaan riittävän sanaston ja rakenteet, vaikka teksteissä esiintyy interferenssiä ja ilmeisiä kiertoilmaisuja.</p> <p>* Rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat jo suhteellisen virheettömiä, mutta jotkut vaativammat rakenteet ja sanaliitot tuottavat ongelmia.</p>

Taitotaso B1		Selviytyminen arkielämässä			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B1.2	Sujuva peruskieli -taito	<p>* Ymmärtää selväpiirteistä asiatietaa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä (epäsuora tiedustelu, työkeskustelut, ennakoitavissa olevat puhelinviestit).</p> <p>* Ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta.</p> <p>* Ymmärtäminen edellyttää yleiskieltä tai melko tuttua aksenttia sekä satunnaisia toistoja ja uudelleenmuotoiluja. Nopea syntyperäisten välinen keskustelu ja vieraiden aiheiden tuntemattomat yksityiskohdat tuottavat vaikeuksia.</p>	<p>*Osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ja selostaa myös muita aiheita, kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia. Osaa viestiä varmasti useimmissa tavallisissa tilanteissa. Kielellinen ilmaisu ei ehkä ole kovin tarkkaa.</p> <p>*Osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti. Vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy.</p> <p>*Ääntäminen on hyvin ymmärrettävää, vaikka intonaatio ja painotus eivät ole aivan kohdekielen mukaisia.</p> <p>*Osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja. Käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita.</p> <p>* Kielioppivirheitä esiintyy jonkin verran, mutta ne haittaavat harvoin laajempaakaan viestintää.</p>	<p>* Pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista (lehtiartikkelit, esitteet, käyttöohjeet, yksinkertainen kaunokirjallisuus) ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa.</p> <p>* Pystyy etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän.</p> <p>* Pitkien tekstien jotkin yksityiskohdat ja sävyt saattavat jäädä epäselviksi.</p>	<p>*Osaa kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista, kuten musiikista tai elokuvista.</p> <p>* Osaa kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin (muistiinpanoja, lyhyitä yhteenvetoja ja selostuksia selväpiirteisen keskustelun tai esityksen pohjalta).</p> <p>Osaa esittää jonkin verran tukitietoa pääajatuksille ja ottaa lukijan huomioon.</p> <p>* Hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita. Osaa ilmaista rinnasteisuutta ja alisteisuutta.</p> <p>*Pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyyllissä ja vaikka äidinkielen tai jonkin muun kielen vaikutus on ilmeinen.</p>

Taitotaso B2 Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa					
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.1	Itsenäisen kielitaidon perustaso	<p>* Ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksisen puheen pääajatuksot, kun se käsittelee konkreetteja tai abstrakteja aiheita. Pystyy seuraamaan yleisesti kiinnostavaa yksityiskohtaista kerrontaa (uutiset, haastattelut, elokuvat, luennot).</p> <p>* Ymmärtää puheen pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä. Pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia, jos puheen kulku on selvästi merkitty erilaisin jäsentimin (sidesanat, rytmitys). Pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat.</p> <p>* Ymmärtää suuren osan ympärillään käytävästä keskustelusta, mutta voi kokea vaikeaksi ymmärtää useamman syntyperäisen välistä keskustelua, jos nämä eivät mitenkään helpota sanottavaansa.</p>	<p>*Osaa esittää selkeitä, täsmällisiä kuvauksia monista kokemuspääpiiriinsä liittyvistä asioista, kertoa tuntemuksista sekä tuoda esiin tapahtumien ja kokemusten henkilökohtaisen merkityksen. Pystyy osallistumaan aktiivisesti useimpiin käytännöllisiin ja sosiaalisiin tilanteisiin sekä melko muodollisiin keskusteluihin. Pystyy säännölliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa vaikuttamatta tahattomasti huvittavalta tai ärsyttävältä. Kielellinen ilmaisu ei aina ole täysin tyylikästä.</p> <p>*Pystyy tuottamaan puhejaksoja melko tasaiseen tahtiin, ja puheessa on vain harvoin pitempiä taukoja.</p> <p>*Ääntäminen ja intonaatio ovat selkeitä ja luonteivia.</p> <p>*Osaa käyttää monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto. Osoittaa kasvavaa taitoa reagoida sopivasti tilanteen asettamiin muotovaatimuksiin.</p> <p>* Kieliopin hallinta on melko hyvää, eivätkä satunnaiset virheet yleensä haittaa ymmärrettävyyttä.</p>	<p>*Pystyy lukemaan itsenäisesti muutaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkeleita, novelleja, viihde- ja tietokirjallisuutta, raportteja ja yksityiskohtaisia ohjeita) oman alan tai yleisistä aiheista. Tekstit voivat käsitellä abstrakteja, käsitteellisiä tai ammatillisia aiheita, ja niissä on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.</p> <p>*Pystyy tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkistä tekstistä. Pystyy nopeasti tunnistamaan tekstin sisällön ja uusien tietojen käyttöarvon päättääkseen, kannattaako tekstiin tutustua tarkemmin.</p> <p>* Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien idiomit ja kulttuuriviittaukset.</p>	<p>* Osaa kirjoittaa selkeitä ja yksityiskohtaisia tekstejä monista itseään kiinnostavista aihepiireistä, tutuista abstrakteista aiheista, rutiiniluonteisia asiaviestejä sekä muodollisempia sosiaalisia viestejä (arvostelut, liikekirjeet, ohjeet, hakemukset, yhteenvedot).</p> <p>*Osaa kirjoittaessaan ilmaista tietoja ja näkemyksiä tehokkaasti ja kommentoida muiden näkemyksiä. Osaa yhdistellä tai tiivistää eri lähteistä poimittuja tietoja omaan tekstiin.</p> <p>* Osaa laajan sanaston ja vaativia lauserakenteita sekä kielelliset keinot selkeän, sidosteisen tekstin laatimiseksi. Sävy ja tyylin joustavuus on rajallinen, ja pitkässä esityksessä voi ilmetä hyppäyksiä asiasta toiseen.</p> <p>* Hallitsee melko hyvin oikeinkirjoituksen, kieliopin ja välimerkkien käytön, eivätkä virheet johda väärinkäsityksiin. Tuotoksessa saattaa näkyä äidinkielen vaikutus. Vaativat rakenteet sekä ilmaisun ja tyylin joustavuus tuottavat ongelmia.</p>

Taitotaso B2 Selviytyminen säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisten kanssa					
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
B2.2	Toimiva itsenäinen kielitaito	<p>* Ymmärtää elävää tai tallennettua, selkeästi jäsentynyttä yleiskielistä puhetta kaikissa sosiaalisen elämän, koulutuksen ja työelämän tilanteissa (myös muodollinen keskustelu ja syntyperäisten välinen vilkas keskustelu).</p> <p>* Pystyy yhdistämään vaativia tehtäviä varten kompleksista ja yksityiskohtaista tietoa kuulemistaan laajoista keskusteluista tai esityksistä. Osaa päätellä ääneen lausumattomia asenteita ja sosiokulttuurisia viitteitä sekä arvioida kriittisesti kuulemaansa.</p> <p>* Ymmärtää vieraita puhujia ja kielimuotoja. Huomattava taustamelu, kielellinen huumori ja harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset saattavat yhä tuottaa vaikeuksia.</p>	<p>*Osaa pitää valmistellun esityksen monenlaisista yleisistäkin aiheista. Pystyy tehokkaaseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen syntyperäisten kanssa. Osaa keskustella ja neuvotella monista asioista, esittää ja kommentoida vaativia ajatuskulkuja ja kytkeä sanottavansa toisten puheenvuoroihin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla. Esitys voi olla kaavamaisista, ja puhuja turvautuu toisinaan kiertoilmauksiin.</p> <p>*Osaa viestiä spontaanisti, usein hyvinkin sujuvasti ja vaivattomasti satunnaisista epäröinneistä huolimatta.</p> <p>*Ääntäminen ja intonaatio ovat hyvin selkeitä ja luontevia.</p> <p>* Hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita varmasti, selkeästi ja tilanteen vaatimaa muodollisuusastetta noudattaen. Kielelliset syyt rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin.</p> <p>* Kieliopin hallinta on hyvää. Usein puhuja korjaa virheensä itse, eivätkä virheet haittaa ymmärrettävyyttä.</p>	<p>*Pystyy lukemaan itsenäisesti usean sivun pituisia, eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä (päivälehtiä, novelleja, kaunokirjallisuutta). Jotkin näistä voivat olla vain osittain tuttuja tai tuntemattomia, mutta henkilön itsensä kannalta merkityksellisiä.</p> <p>* Pystyy tunnistamaan kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin tarkoituksen. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä. Ymmärtää riittävästi tiivistääkseen pääkohdat tai ilmaistakseen ne toisin sanoin.</p> <p>* Vaikeuksia tuottavat vain pitkien tekstien harvinaisemmat idiomit ja kulttuuriviittaukset.</p>	<p>*Osaa kirjoittaa selkeitä, yksityiskohtaisia, muodollisia ja epämuodollisia tekstejä monimutkaisista todellisista tai kuvitelluista tapahtumista ja kokemuksista enimmäkseen tutuille ja toisinaan tuntemattomille lukijoille. Osaa kirjoittaa esseen, muodollisen tai epämuodollisen selostuksen, muistiinpanoja jatkotehtäviä varten ja yhteenvetoja.</p> <p>*Osaa kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin, ilmaista kantansa, kehitellä argumentteja systemaattisesti, analysoida, pohtia ja tiivistää tietoa ja ajatuksia.</p> <p>* Kielellinen ilmaisuväri ei rajoita havaittavasti kirjoittamista.</p> <p>* Hallitsee hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä harvinaisissa rakenteissa ja idiomatisissa ilmauksissa sekä tyyliseikoissa.</p>

Taitotasot C1-C2		Selviytyminen monissa vaativissa kielenkäyttötilanteissa			
		Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
C1.1	Taitavan kielitaidon perustaso	<p>*Ymmärtää suhteellisen vaivattomasti pitempään puhetta tai esitystä (elokuvia, luentoja, keskusteluja, väittelyjä) erilaisista tutuista ja yleisistä aiheista myös silloin, kun puhe ei ole selkeästi jäsenneiltyä ja sisältää idiomaattisia ilmauksia ja rekisterinvaihdoksia.</p> <p>*Ymmärtää hyvin erilaisia äänitemateriaaleja yksityiskohtaisesti ja puhujien välisiä suhteita ja tarkoituksia tunnistuen.</p> <p>*Vieras aksentti tai hyvin murteellinen puhekieli tuottavat vaikeuksia.</p>	<p>*Osaa pitää pitkähkön, valmistellun muodollisenkin esityksen. Pystyy ottamaan aktiivisesti osaa monimutkaisiin käsitteellisiin ja yksityiskohtia sisältäviin tilanteisiin ja johtaa rutiiniluonteisia kokouksia ja pienryhmiä. Osaa käyttää kieltä monenlaiseen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Tyyllilajien ja kielimuotojen vaihtelu tuottaa vaikeuksia.</p> <p>*Osaa viestiä sujuvasti, spontaanisti ja lähes vaivattomasti.</p> <p>*Osaa vaihdella intonaatiota ja sijoittaa lausepainot oikein ilmaistakseen kaikkein hienoimpiakin merkitysvaihteita.</p> <p>*Sanasto ja rakenteisto ovat hyvin laajat ja rajoittavat ilmaisua erittäin harvoin. Osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti tilanteen vaatimalla tavalla.</p> <p>*Kieliopin hallinta on hyvää. Satunnaiset virheet eivät hankaloita ymmärtämistä, ja puhuja osaa korjata ne itse.</p>	<p>*Ymmärtää yksityiskohtaisesti pitkähköjä, kompleksisia tekstejä eri aloilta.</p> <p>*Pystyy vaihtelemaan lukutapaansa tarpeen mukaan. Osaa lukea kriittisesti ja tyyllillisiä vivahteita arvioiden sekä tunnistaa kirjoittajan asennoitumisen ja tekstin piilomerkityksiä. Pystyy paikantamaan ja yhdistämään useita käsitteellisiä tietoja monimutkaisista teksteistä, tiivistämään ne ja tekemään niistä vaativia johtopäätöksiä.</p> <p>*Vaativimmat yksityiskohdat ja idiomaattiset tekstikohdat saattavat vaatia useamman lukukerran tai apuvälineiden käyttöä.</p>	<p>*Pystyy kirjoittamaan selkeitä, hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista, ilmaisemaan itseään täsmällisesti ja ottamaan huomioon vastaanottajan. Osaa kirjoittaa todellisista ja kuvitteellisista aiheista varmallalla, persoonallisella tyyllillä käyttäen kieltä joustavasti ja monitasoisesti. Pystyy kirjoittamaan selkeitä ja laajoja selostuksia vaativistakin aiheista.</p> <p>*Osoittaa, että hallitsee monia keinoja tekstin jäsentämiseksi ja sidosteisuuden edistämiseksi.</p> <p>*Kielellinen ilmaisuväara on hyvin laaja. Hallitsee hyvin idiomaattiset ilmaukset ja tavalliset sanonnat.</p> <p>* Hallitsee erittäin hyvin kieliopin, sanaston ja tekstin jäsennyksen. Virheitä voi esiintyä satunnaisesti idiomaattisissa ilmauksissa sekä tyylliseikoissa.</p>

**VALTIONEUVOSTON ASETUS LUKIOKOULUTUKSEN YLEISISTÄ
VALTAKUNNALLISISTA TAVOITTEISTA JA TUNTIJAOSTA (955/2002)**

N:o 955

**Valtioneuvoston asetus
lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta**

Annettu Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2002

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä, säädetään 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lukiolain (629/1998) 10 §:n 1 momentin ja 39 §:n nojalla, sellaisena kuin niistä on 10 §:n 1 momentti laissa 1184/1998:

1 luku

Yleistä

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään lukiolaissa (629/1998) tarkoitetun lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista samoin kuin opetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä opinto-ohjaukseen (*tuntijako*).

2 luku

Lukiokoulutuksen yleiset valtakunnalliset tavoitteet

2 §

Lukio opiskeluympäristönä

Lukion tulee olla opiskelijalle henkisesti ja fyysisesti turvallinen, oppimisen ja osallistumisen mahdollistava avoin ja myönteinen opiskeluympäristö. Lukion tulee tukea vuorovaikutteisuutta sekä oppilaitoksen sisällä että yhteydenpidossa ympäristöön.

Opiskelijan itsenäisen toiminnan ja vastuullisuuden lisäksi lukiossa korostetaan opiskelijan asemaa osana opiskeluyhteisöä.

3 §

Opetuksen tavoitteet

Lähtökohtana opetuksessa on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Tavoitteena on, että opiskelija oppii arvostamaan luonnon ja kulttuurien monimuotoisuutta.

Opetuksen tulee tukea opiskelijan kasvua aikuisen vastuuseen omasta ja muiden ihmisten hyvinvoinnista, elinympäristön tilasta sekä kansalaisyhteiskunnan toimivuudesta. Opiskelijaa perehdytetään elinkeinoelämään ja yrittäjyyteen. Opiskelijan kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta syvennetään.

Opetuksen pitää kannustaa opiskelijaa toimimaan opiskeluyhteisössä ja yhteiskunnassa paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Tavoitteena on, että opiskelija oppii edistämään yhdessä muiden kanssa ihmisoikeuksia, demokratiaa, tasa-arvoa ja kestäväää kehitystä.

Tavoitteena on, että opiskelija omaksuu hyvät tavat ja osaa ilmaista kulttuuri-identiteettiään sekä että hän tiedostaa oman persoonallisen erityislaatunsa.

4 §

Tarpeelliset tiedot ja taidot

Opiskelijalle tulee antaa jatko-opintojen, kansalaisena toimimisen ja laadukkaan elämän kannalta hyvä yleissivistys. Tietoja ja taitoja syvennetään sekä annetaan laajat yleistiedot ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuureista ja luonnosta. Tavoitteena on, että opiskelijalla on hyvät tietoyhteiskuntataidot. Häntä harjaannutetaan käyttämään niitä tiedonhankintaan ja viestintään, hallitsemaan mediaosaamisen perustaidot sekä arvioimaan kriittisesti tietoa. Opiskelijalle opetetaan yhteistyötaitoja, jotka mahdollistavat toimimisen itsenäisesti ja ryhmässä.

Opetuksen tulee harjaannuttaa opiskelijaa monipuolisesti itseilmaisussa ja vuorovaikutustaidoissa ja ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti molemmilla

kotimaisilla kielillä sekä vähintään yhdellä vieraalla kielellä. Opetuksen on tarjottava esteettisiä kokemuksia sekä elämyksiä eri taidemuodoista.

5 §

Elinikäinen oppiminen ja itsensä kehittäminen

Opetuksen on kehitettävä opiskelijan opiskelutaitoja ja opiskelijan kykyä arvioida opiskelutaitojaan. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana ja käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan.

Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Häntä tuetaan luottamaan opiskelutaitoihinsa sekä tekemään jatko-opintosuunnitelmia. Opetuksen on luotava valmiuksia opiskelijan oman tehtävän löytämiseksi yhteiskunnassa ja työelämässä.

6 §

Aikuisille annettavan opetuksen erityiset tavoitteet

Aikuisille annettavaa opetusta kehitetään yleissivistävänä opetuksena. Opetuksen tulee tarjota monipuoliset edellytykset perus-, jatko- ja täydennyskoulutukseen sekä opiskelijan elinikäiseen itsensä kehittämiseen osana aikuiskoulutusta. Aikuisille annettavassa opetuksessa tulee antaa tutkintotavoitteisen opetuksen lisäksi suoritustavoitteisesti opiskelevien aineopiskelijoiden sekä muiden erityisryhmien opetusta, joissa otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet.

Tavoitteena on, että aikuisopiskelija saa yleissivistävän tiedon lisäksi sellaisia opiskelu-, kieli- ja viestintätaitoja sekä tietoteknisiä taitoja, joita tarvitaan sekä jatko-opintoihin että työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Opetuksen tulee kehittää valmiuksia elinikäiseen oppimiseen sekä tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua.

3 luku

Lukio-opetuksen tuntijako

7 §

Nuorille annettavien opintojen rakenne

Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin. Syventävät kurssit ovat pääasiassa pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja, joita opiskelijalle tulee tarjota valittaviksi.

Soveltavat kurssit ovat eheyttäviä kursseja, jotka sisältävät aineksia eri oppiaineista,

menetelmäkursseja taikka saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja tai lukion tehtävään soveltuvia muita opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua myös taito- ja taideaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Soveltavat kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus sisällyttää opintoihinsa soveltaviksi kursseiksi myös edellä tarkoitettuja muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä opintoja.

Nuorille annettavan opetuksen tuntijako

Nuorille annettavan lukiokoulutuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	3
Kielet		
perusopetuksen vuosiluokilta 1-6 alkava kieli (A-kieli)	6	2
perusopetuksen vuosiluokilta 7-9 alkava kieli (B-kieli)	5	2
muut kielet		16
Matematiikka		
lyhyt oppimäärä	6	2
pitkä oppimäärä	10	3
Ympäristö ja luonnontieteet		
Biologia	2	3
Maantiede	2	2
Fysiikka	1	7
Kemia	1	4
Uskonto tai elämäkatsomustieto	3	2
Filosofia	1	3
Psykologia	1	4
Historia	4	2
Yhteiskuntaoppi	2	2
Taito- ja taideaineet	5	
Liikunta	2	3
Musiikki	1-2	3
Kuvataide	1-2	3
Terveystieto	1	2
Opinto-ohjaus	1	1
Pakolliset kurssit	47-51	
Syventävät kurssit vähintään	10	
Soveltavat kurssit		
Kurssit yhteensä vähintään	75	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä ja soveltavia kursseja. Oppituntien lisäksi opinto-ohjauksessa opiskelijalle annetaan muuta ohjausta.

Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Jos toista kotimaista kieltä opiskellaan A-oppimäärän mukaisesti, on pakollisten kurssien määrä kuusi.

Saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan.

Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan hänen omaa äidinkieltään, opiskelijan äidinkielen ja kirjallisuuden ja muiden kielten pakollisten kurssien yhteismäärät sekä opiskelijalle pakollisten kurssien kokonaismäärä voivat olla 1 momentissa säädettyä pienemmät. Tässä tapauksessa toista kotimaista kieltä opiskellaan valinnaisena aineena.

Jos vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan suomen tai ruotsin kieltä suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä toisen kotimaisen kielen tunnit saadaan jakaa mainittujen aineiden opetukseen siten kuin koulutuksen järjestäjä päättää.

9 §

Aikuisille annettavan opetuksen tuntijako

Aikuisille annettavan opetuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaineet	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien vähimmäismäärä
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	1
Kielet		
A-oppimäärä	6	2
B1-oppimäärä	5	2
Muut oppimäärät (B2, B3)		6
Matematiikka		
lyhyt oppimäärä	6	2
pitkä oppimäärä	10	3
Katsomukselliset ja yhteiskunnalliset aineet		6
Uskonto tai elämäkatsomustieto	1	
Historia	3	
Yhteiskuntaoppi	1	
Filosofia	1	

Luonnontieteelliset aineet		7
Fysiikka	1	
Kemia	1	
Biologia	2	
Maantiede	1	
Psykologia		2
Muita lukion tehtävään kuuluvia aineita ja aihekokonaisuuksia		
Yhteensä vähintään	44	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä kursseja sekä muita lukion tehtävään kuuluvia aineita ja aihekokonaisuuksia.

Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Joko A-kielen tai B1-kielen tulee olla toinen kotimainen kieli. Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus opiskella valinnaisena aineena yhtä tai useampaa kieltä.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa voidaan poiketa 1 momentista sen mukaan, kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Opiskelijan, joka on aloittanut lukio-opintonsa alle 18-vuotiaana tulee opiskella 1 momentissa tarkoitettujen kurssien lisäksi vähintään yksi kurssi liikuntaa ja yksi kurssi terveystietoa sekä kaksi kurssia kuvataidetta tai musiikkia tai yksi kurssi kumpaakin viimeksi mainittua ainetta.

Oppiaineiden opetuksen lisäksi opiskelijoille annetaan opintoihin liittyvää ohjausta. Ohjaukseen osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista.

Mitä 8 §:n 4–6 momentissa säädetään koskee myös aikuisille annettavan opetuksen tuntijakoa.

10 §

Erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamaa opetusta koskeva erityissäännös

Lukiolain 3 ja 4 §:n mukaisen erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamassa opetuksessa voidaan poiketa 7 tai 8 §:stä sen mukaan kuin koulutuksen järjestämistä koskevassa luvassa määrätään.

4 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

11 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan lukion tuntijaosta 23 päivänä syyskuuta 1993 annettu valtioneuvoston päätös (835/1993) ja aikuislukion tuntijaosta 26 päivänä syyskuuta 1994 annettu opetusministeriön päätös (873/1994) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen.

12 §

Siirtymäsäännökset

Edellä 11 §:n 2 momentissa mainitun päätöksen mukaan laadittua opetussuunnitelmaa voidaan noudattaa, kunnes opetushallitus päättää tämän asetuksen mukaisten opetussuunnitelmien perusteista ja niiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien käyttöönotosta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelmien perusteet niin, että tämän asetuksen mukaiset opetussuunnitelmat otetaan käyttöön viimeistään 1 päivänä elokuuta 2005.

Erityisen koulutustehtävän saaneelle koulutuksen järjestäjälle 11 §:n 2 momentissa mainittujen päätösten nojalla annetut määräykset raukeavat viimeistään 31 päivänä heinäkuuta 2005.

Ennen asetuksen voimaantumia voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 14 päivänä marraskuuta 2002

Opetusministeri
Maija Rask

Hallitusneuvos
Eeva-Riitta Pirhonen

Parolan lukion tuntijako

Aineet	1.vuosi	2.vuosi	3.vuosi		Yhteensä
Aidinkieli ja kirjallisuus	1 2 12	3 4 5 7 10	6 8 9		10
Ruotsin kieli B1-kieli	1 2 8	3 4 5 6 9	7 10		10
Englannin kieli A1-kieli	1 2 11	3 4 5 9	6 7 8 10		11
Saksan kieli A2	1 2 3	4 5 6 8	7		8
Saksan kieli B2	3	4 5 6 7	8 9		7
Saksan kieli B3	1 2 3	4 5 6 7	8 9		9
Espanjan kieli B3					
Venäjän kieli B3	1 2 3	4 5 6	7 8		8
Italian kieli B3					
Matematiikka, Pitkä oppimäärä	1 2 3 4 16 17	5 6 7 8 9 11 12 18 19	10 13 14 15		19
Matematiikka, Lyhyt oppimäärä	1 2 3 4 10	(3 4) 5 6 7 8	9 (7 8 9)		10
Biologia	1 2	3 4	5		5
Maantiede	1 2	3	4 5 6		6
Fysiikka	1 2 3	4 5 6 10	7 8 9 11		11
Kemia	1 2	3 4 5 6	7		7
Uskonto	1 2	3 4	5		6
Elämäkatsomustieto	1 2	3 4	5		5
Filosofia	1	2 3	4 5		6
Psykologia	1 2	3 4 5 6	7		7
Historia	1 2 11	3 5 6 7 10	4 8 9		11
Yhteiskuntaoppi	1	2 3 4	5		5
Musiikki	1 - 2	3 4 5	6		6
Kuvataide	1 - 2	3 4 5	6		6
Liikunta	1 5	2 3 4	6 7		7
Terveystieto	1	2	3 4		4
Opinto-ohjaus	1	2 3			3
Tietotekniikka	1 2 3	4	5		
Tekninen työ	1				
Tekstiilityö	1				
Kotitalous	1				

Parolan lukion Tietostrategia

JOHTAVAT AJATUKSET

VISIO: ”Tieto- ja viestintäteknikkaa hyödyntävä lukio-opetus mahdollistaa opiskelijalle yksilölliset ja joustavat opiskelumahdollisuudet sekä osallistumisen sähköiseen päättötutkintoon”

PÄÄMÄÄRÄ: ”Akateemisia valmiuksia kehittävä ja monimuotoisia oppimisympäristöjä sekä sähköiseen päättötutkintoon kykenevä opiskelija”

MISSIO: ”Ottamalla tieto- ja viestintäteknikan osaksi Parolan lukion toimintakulttuuria, tuemme, kannustamme ja ohjaamme opiskelijoita edistymään opiskelussaan, oppimisessaan ja yksilöllisissä opiskeluratkaisuissaan”

TAVOITETILA V 2017- 2022:

1. Pedagoginen kehittämistyö on luonut valmiudet tieto- ja viestintäteknikan käytölle osana opiskelijan arkea.
2. Tieto- ja viestintäteknikka mahdollistaa opiskelijalle paremmat mahdollisuudet toteuttaa omaa opinto-ohjelmaansa laajentaen suoritusmahdollisuuksia. Opiskelija voi saada opiskeluunsa tukea tieto- ja viestintäteknikkaan perustuvan tuki- ja kertausopetuksen avulla. Opiskelija voi kehittää omia itsenäisen opiskelun taitoja opettajan antaman ohjauksen avulla.
3. Kehitystyön seurauksena opettajat ovat voineet muuttaa lähiopetustuntien sisältöä opetustapahtumaksi, jossa ryhmädynamiikka ja vuorovaikutus vahvistavat oppimista. Jokaisella oppiaineella on oma tieto- ja viestintäteknikan lukiopedagoginen toteuttamismalli, joka nojaa koulun tieto- ja viestintäteknikan periaatteisiin.
4. Olemme onnistuneet pitämään opiskelijan kokonaistyömäärän kasvun kurissa ja suhteutettuna kurssien nimelliskeston, huomioiden kuitenkin yksilölliset tekijät.
5. Koululla on valmius toteuttaa sähköinen päättökoe.
6. Koululla on riittävä tuki ylläpitää teknisiä oppimisympäristöjä.
7. Taitoelementti on tietojen ohella osa opiskelija- arviointia.
8. Koululla on itsenäisen opiskelun kurssitarjotin.

9. Taitotasot on konkretisoitu ja määritelty arviointikriteerit

a. opiskelija

- i. TASO 1: Perusvalmiudet, tiedonkäsittely ja verkko- oppiminen
- ii. TASO 2: Kehittyneet verkonhallintataidot
- iii. TASO 3: Itseohjautuvuus ja kehittäminen

b. opettaja

- i. TASO 1: Verkko-opettajan perustaidot
- ii. TASO 2: Kehittynyt verkko-opettaja
- iii. TASO 3: Mentoroiva kehittäjä